

การวิเคราะห์ปัญหา

ในงานวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาการกำหนดที่ตั้ง การจัดผังบริเวณและการจัดพื้นที่อาคารศาลากลางที่เป็นอยู่ใน ๔ จังหวัดที่ทำการวิจัย โดยจำแนกรายละเอียดของปัญหาทั้ง ๓ ประเภทออกเป็นปัญหาย่อย ซึ่งกำหนดขึ้นจากรายละเอียดที่ได้รับจากการศึกษาในเบื้องต้น จากนั้นทำการประเมินระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละประเภท จากความเห็นที่ได้รับจากการสัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการของสำนักงานราชการต่าง ๆ ที่มีที่ทำการอยู่ในอาคารศาลากลางทั้ง ๔ จังหวัด

การประเมินระดับความสำคัญของปัญหา

การประเมินระดับความสำคัญของปัญหาแบ่งออกเป็น การประเมินระดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัด และการประเมินระดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกจังหวัด โดยกำหนดค่าระดับความสำคัญของปัญหาที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ด้วยระดับคะแนนจาก ๐ ถึง ๔ ดังนี้

ระดับคะแนน	หมายถึง
๐	ไม่มีปัญหา
๑	มีปัญหาน้อย
๒	มีปัญหาค่อนข้างน้อย
๓	มีปัญหาค่อนข้างมาก
๔	มีปัญหามาก

การประเมินระดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัด พิจารณาจากค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญ (\bar{x}) ของแต่ละปัญหาในแต่ละจังหวัด ซึ่งคำนวณจากค่าระดับคะแนนความสำคัญของปัญหาของทุกส่วนราชการในแต่ละจังหวัด

สำหรับการประเมินระดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกจังหวัด พิจารณาจากค่ากลางของระดับความสำคัญของแต่ละปัญหาในทุกจังหวัด ซึ่งคำนวณจากค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด ค่ากลางที่นำมาใช้ในการพิจารณาได้แก่ค่าเฉลี่ยและมีช้อยฐาน โดยเลือกใช้ตามความเหมาะสมกับลักษณะการแจกแจงของข้อมูล

ทั้งค่าระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด และค่าระดับความสำคัญของปัญหาในทุกจังหวัด แบ่งช่วงคะแนนออกเป็น ๔ ระดับ โดยมีความหมายของแต่ละช่วงคะแนนดังนี้

ระดับคะแนน	๐	หมายถึง	ไม่มีปัญหา
ระดับคะแนนตั้งแต่	๐.๐๑ ถึง ๑.๐๐	"	มีปัญหาน้อย
"	" ๑.๐๑ ถึง ๒.๐๐	"	มีปัญหาค่อนข้างน้อย
"	" ๒.๐๑ ถึง ๓.๐๐	"	มีปัญหาค่อนข้างมาก
"	" ๓.๐๑ ถึง ๔.๐๐	"	มีปัญหามาก

ระดับคะแนนความสำคัญของปัญหาที่ได้จากการประเมินดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งในการเสนอแนวทางแก้ไขสำหรับแต่ละปัญหา พิจารณาจากสาเหตุและลักษณะของปัญหาโดยการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็นตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งความต้องการสภาพที่ควรจะเป็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ความเห็นของหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ภายในอาคารศาลากลางทั้ง ๔ จังหวัด ปัญหาทางด้านการศึกษามีสาเหตุและลักษณะของปัญหารวมทั้งแนวทางแก้ไขดังนี้

ปัญหาการกำหนดที่ตั้งศาลากลาง

ลักษณะของที่ตั้งศาลากลางที่เป็นอยู่จำนวน ๔ จังหวัดที่ทำการศึกษา ทำให้เกิดปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของจังหวัดได้แก่ ปัญหาที่ตั้งศาลากลางเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ปัญหาเสียงรบกวนจากถนนและปัญหาการขยายเขตเทศบาลครอบคลุมที่ตั้งศาลากลาง โดยมีรายละเอียดของแต่ละปัญหาดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงปัญหาการกำหนดที่ตั้งศาลากลาง

ปัญหา	ค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด (\bar{x})								มัธยฐาน
	จันทบุรี	ชัยนาท	นครนายก	ปทุมธานี	พิจิตร	ยโสธร	ระยอง	สุพรรณบุรี	
ที่ตั้งศาลากลางเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน	๐.๔๒	๐.๔๖	๑.๔๖	๐.๔๒	๑.๕๔	๐.๐๐	๐.๓๔	๐.๑๖	๐.๕๒
เสียงรบกวนจากถนน	๐.๕๔	๐.๕๒	๑.๓๔	๐.๕๔	๐.๖๒	๐.๕๔	๐.๕๐	๑.๐๐	๐.๖๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาที่ต้งศาลากลางเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

๑. การวิเคราะห์ปัญหา ส่วนราชการภายในจังหวัดประกอบด้วยสำนักงาน-ราชการที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ระเบียบบริหารราชการส่วนกลางและระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น สำนักงานราชการระดับจังหวัดส่วนใหญ่มีที่ทำการอยู่ในบริเวณชุมชนศูนย์กลางของจังหวัด ซึ่งได้แก่พื้นที่ภายในเขตเทศบาลและบริเวณใกล้เคียงโดยรอบเขตเทศบาล

การบริหารราชการของจังหวัดเป็นการประสานงานระหว่างสำนักงานราชการตามระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค สำนักงานราชการเหล่านี้ส่วนใหญ่มีที่ทำการอยู่รวมกันภายในอาคารศาลากลางซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการของจังหวัด อย่างไรก็ตามมีสำนักงานส่วนภูมิภาคบางส่วนราชการที่มีอาคารที่ทำการเป็นเอกเทศ ทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกจังหวัดบริเวณศาลากลาง นอกจากการประสานงานระหว่างสำนักงานราชการส่วนภูมิภาคระดับจังหวัดด้วยกันแล้ว ยังมีความจำเป็นต้องประสานงานกับสำนักงานราชการส่วนกลางที่มีที่ทำการอยู่ในพื้นที่ของจังหวัด รวมทั้งการควบคุมการบริหารราชการส่วนภูมิภาคระดับอำเภอและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดด้วย

จากการสำรวจในเบื้องต้นพบว่าที่ตั้งของศาลากลางมีผลต่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในที่ตั้งศาลากลาง เนื่องจากในบางจังหวัดมีการกำหนดที่ตั้งของศาลากลางห่างไกลจากศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งเป็นศูนย์รวมที่ทำการของส่วนราชการต่าง ๆ เช่นในกรณีของจังหวัดนครนายกและพังงาเป็นต้น ทำให้ไม่สะดวกต่อการเดินทางในการติดต่อราชการระหว่างส่วนราชการภายในบริเวณที่ตั้งศาลากลางกับส่วนราชการอื่น ๆ ที่มีที่ตั้งอยู่ไกลกับศูนย์กลางของชุมชน และไม่สะดวกต่อการเดินทางมาติดต่อราชการของประชาชน ทำให้ปริมาณการติดต่อของประชาชนลดน้อยลง ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการของจังหวัด

จากการประเมินระดับความสำคัญของปัญหาที่ต้งศาลากลางเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในที่ตั้งศาลากลาง (ตารางที่ ๔.๑) พบว่าปัญหานี้มีระดับความสำคัญของปัญหาค่อนข้างน้อย (มีขยฐานของระดับความสำคัญเท่ากับ

๐.๔๒) และเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัดในระดั้มไม่มีปัญหาถึงระดับปานกลาง ($\bar{x} = ๐.๐๐$ ถึง ๑.๔๖) โดยมีจังหวัดยโสธรจังหวัดเดียวที่ไม่มีปัญหานี้ ($\bar{x} = ๐.๐๐$) จังหวัดที่มีปัญหามากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ได้แก่จังหวัดนครนายกและพังงา ($\bar{x} = ๑.๔๖$ และ ๑.๕๔ ตามลำดับ) ส่วนจังหวัดอื่น ๆ มีระดับความสำคัญของปัญหาค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = ๐.๑๖$ ถึง ๐.๔๖)

จากการพิจารณาลักษณะของที่ตั้งศาลากลางทางบ้านระยะทางระหว่างที่ตั้งศาลากลางกับศูนย์กลางทางบ้านธุรกิจการค้าของชุมชน ลักษณะของชุมชนบริเวณที่ตั้งศาลากลาง และความเป็นศูนย์กลางการขนส่งสาธารณะระหว่างอำเภอ พบว่าทั้งจังหวัดนครนายกและพังงาซึ่งเป็นจังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ มีที่ตั้งศาลากลางไกลจากบริเวณศูนย์กลางเมืองมากที่สุด ๒ จังหวัด โดยจังหวัดนครนายกมีที่ตั้งศาลากลางอยู่ในชุมชนชนบทนอกเขตเทศบาล ห่างไกลจากที่ตั้งของส่วนราชการอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันใกล้กับศูนย์กลางธุรกิจการค้าของชุมชน และมีเส้นทางรถประจำทางระหว่างอำเภอผ่านที่ตั้งศาลากลางเพียงเส้นทางเดียว จากจำนวนเส้นทางรถประจำทางระหว่างอำเภอทั้งหมดในจังหวัดจำนวน ๑ เส้นทาง ส่วนจังหวัดพังงามีที่ตั้งศาลากลางอยู่ในชุมชนชานเมืองภายในเขตเทศบาล ซึ่งมีระยะทางไกลจากที่ตั้งของส่วนราชการอื่น ๆ และศูนย์กลางของชุมชนมาก เนื่องจากพื้นที่เขตเทศบาลเมืองพังงามีลักษณะเป็นแนวยาวตามสภาพของภูมิประเทศ มีทางหลวงแผ่นดินซึ่งเป็นถนนสายหลักเพียงสายเดียวที่เชื่อมโยงพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน และมีเส้นทางรถประจำทางระหว่างอำเภอผ่านที่ตั้งศาลากลางจำนวน ๒ เส้นทาง จากจำนวนเส้นทางรถประจำทางระหว่างอำเภอทั้งหมดในจังหวัดจำนวน ๖ เส้นทาง

จังหวัดยโสธรซึ่งไม่มีปัญหานี้ มีที่ตั้งศาลากลางอยู่ในชุมชนชานเมืองภายในเขตเทศบาล มีระยะทางไม่ไกลจากศูนย์กลางของชุมชน มีที่ตั้งของส่วนราชการอื่น ๆ อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน และไม่มีเส้นทางรถประจำทางระหว่างอำเภอผ่านที่ตั้งศาลากลาง

สำหรับจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งมีปัญหาที่ตั้งศาลากลางเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในระดั้มมีปัญหาน้อย มีจำนวนสองจังหวัดได้แก่จังหวัดชัยนาทและสุพรรณบุรีที่มีที่ตั้ง

ศาลากลางอยู่ในย่านศูนย์กลางชุมชน ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ได้แก่จังหวัดจันทบุรี ปทุมธานี และระยองมีที่ตั้งศาลากลางอยู่ในชุมชนชานเมืองภายในเขตเทศบาล และมีระยะทางไม่ไกลจากศูนย์กลางของชุมชน ทั้ง ๕ จังหวัดดังกล่าวมีจังหวัดปทุมธานีจังหวัดเดียวที่มีเส้นทางรถประจำทางระหว่างอำเภอผ่านที่ตั้งศาลากลางจำนวน ๒ เส้นทาง จากจำนวนเส้นทางรถประจำทางระหว่างอำเภอทั้งหมดในจังหวัดจำนวน ๖ เส้นทาง ส่วนในอีก ๔ จังหวัดที่เหลือไม่มีเส้นทางรถประจำทางระหว่างอำเภอผ่านที่ตั้งศาลากลาง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าจังหวัดที่มีปัญหาที่ตั้งศาลากลางเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน เป็นจังหวัดที่มีที่ตั้งศาลากลางอยู่ไกลจากศูนย์กลางธุรกิจการค้าของชุมชนมาก โดยมีระยะทางจากที่ตั้งศาลากลางถึงศูนย์กลางของชุมชน (ตลาดสดเทศบาล) เกินกว่า ๑ กิโลเมตร ซึ่งเป็นระยะที่เหมาะสมสำหรับการเดินทางที่ไกลกว่าในบที่ ๒ และไม่เป็นศูนย์กลางการขนส่งสาธารณะระหว่างอำเภอ สำหรับจังหวัดที่มีที่ตั้งศาลากลางอยู่ในใจกลางของศูนย์กลางธุรกิจการค้าและบริเวณชานเมือง ถึงแม้จะไม่มีเส้นทางรถประจำทางระหว่างอำเภอผ่านที่ตั้งศาลากลางหรือมีจำนวนเส้นทางรถประจำทางผ่านที่ตั้งศาลากลางน้อย แต่ศูนย์กลางธุรกิจการค้าเป็นย่านที่มีความเป็นศูนย์กลางการขนส่งสาธารณะระหว่างอำเภอ และการติดต่อระหว่างบริเวณชานเมืองกับศูนย์กลางของชุมชนสามารถทำได้สะดวกด้วยการเดินและบริการการขนส่งสาธารณะอื่น ๆ เช่น รถประจำทางภายในเขตเทศบาลและรถสามล้อ

จากความเห็นที่ได้รับจากการสัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการภายในอาคารศาลากลางสรุปได้ว่า ปัญหาที่ตั้งศาลากลางเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน มีสาเหตุจากความไม่สะดวกในการเดินทางติดต่อกับส่วนราชการอื่น และไม่สะดวกต่อการเดินทางมาติดต่อกับราชการของประชาชน ในกรณีที่มีที่ตั้งศาลากลางไกลจากศูนย์กลางของชุมชนมาก สำหรับการที่มีปัญหานี้เกิดขึ้นในกรณีที่ตั้งศาลากลางอยู่ในบริเวณศูนย์กลางของชุมชนมีสาเหตุจากสภาพแวดล้อมบริเวณที่ตั้งศาลากลางรบกวนสมาชิกในการปฏิบัติงานได้แก่ เสียงรบกวนจากเสียงเพลงและเสียงโฆษณาขายสินค้าจากเครื่องขยายเสียง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่าการกำหนดที่ตั้งศาลากลางไกลจากศูนย์กลางของชุมชนมากทำให้เกิดปัญหาความไม่สะดวกต่อการติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงาน-

ราชการภายในที่ตั้งศาลากลางกับสำนักงานราชการอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่มิได้ตั้งที่ทำการอยู่ไกลกับศูนย์กลางของชุมชน และการที่ที่ตั้งศาลากลางไม่เป็นศูนย์กลางการขนส่งสาธารณะระหว่างอำเภอ ทำให้เกิดปัญหาความไม่สะดวกในการติดต่อราชการของประชาชน ปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุของปัญหาที่ตั้งศาลากลางเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

๒. แนวทางการแก้ปัญหา จากสาเหตุของปัญหาตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ในการแก้ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความไม่สะดวกในการประสานงานระหว่างส่วนราชการ ทำได้โดยการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งของส่วนราชการอื่น ๆ เท่าที่จำเป็นให้สามารถติดต่อประสานงานกับส่วนราชการภายในที่ตั้งศาลากลางได้สะดวก ดังในกรณีของจังหวัดนครนายกซึ่งมีที่ตั้งศาลากลางไกลจากที่ทำการของส่วนราชการอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่มิได้ตั้งอยู่ในย่านศูนย์กลางของชุมชนบริเวณใกล้กับตลาดสดเทศบาล โดยเป็นย่านที่มีกิจกรรมธุรกิจการค้าหนาแน่น ในสภาพเช่นนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมรบกวนการปฏิบัติงานขึ้นได้ ดังนั้นเพื่อให้ส่วนราชการเหล่านี้มีสภาพแวดล้อมบริเวณที่ตั้งที่ทำการที่เหมาะสมและสะดวกต่อการประสานงานกับส่วนราชการภายในที่ตั้งศาลากลาง จึงควรรายที่ทำการของส่วนราชการต่าง ๆ โดยเฉพาะสำนักงานราชการส่วนภูมิภาคไว้ในผังบริเวณศาลากลางในลักษณะของศูนย์ราชการ ซึ่งตามผังแม่บทของผังบริเวณศาลากลางจังหวัดนี้มีโครงการจัดรวมส่วนราชการต่าง ๆ ในลักษณะของศูนย์ราชการอยู่แล้ว ในการกำหนดที่ตั้งใหม่สำหรับส่วนราชการต่าง ๆ อาจพิจารณาทางด้านความเหมาะสมในการจัดรวมส่วนราชการตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวไว้ในบทที่ ๒ โดยแยกออกเป็นส่วนราชการที่ควรมีที่ทำการภายในอาคารศาลากลาง ส่วนราชการที่ควรมีที่ทำการเป็นอาคารเอกเทศภายในผังบริเวณศาลากลางและส่วนราชการที่ควรมีที่ทำการเป็นอาคารเอกเทศนอกผังบริเวณศาลากลาง อย่างไรก็ตามส่วนราชการที่มีหน้าที่บริการประชาชนในท้องถิ่นโดยตรงควรมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับชุมชนเดิม เพื่อความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นเช่นเทศบาลและตำรวจ เป็นต้น

สำหรับปัญหาทางด้านความไม่สะดวกในการเดินทางมาติดต่อราชการของประชาชน ซึ่งมีสาเหตุจากความไม่เป็นศูนย์กลางการขนส่งสาธารณะระหว่างอำเภอต่าง ๆ กับที่ตั้งของศาลากลาง สามารถแก้ปัญหาได้โดยการเชื่อมโยงระบบถนนและ

เส้นทางขนส่งสาธารณะของชุมชนให้สอดคล้องกับที่ตั้งศาลากลาง ในกรณีของจังหวัด นครนายกซึ่งศาลากลางตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓ มีเส้นทางขนส่งสาธารณะ ผ่านที่ตั้งศาลากลางเพียงเส้นทางเดียวในจำนวนทั้งหมด ๓ เส้นทาง การแก้ปัญหาในเรื่องนี้ทำได้โดยการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอกับศูนย์กลางของชุมชน ครอบคลุมวงรอบที่ตัดผ่านในบริเวณใกล้เคียงที่ตั้งของศาลากลาง และจัดเส้นทางรถประจำ ทางจากอำเภอและตำบลต่าง ๆ ให้ผ่านที่ตั้งศาลากลางก่อนเข้าถึงศูนย์กลางของชุมชน รวมทั้งจัดเส้นทางรถรอบเมืองเพื่อเชื่อมโยงศูนย์กลางของชุมชนและตำบลต่าง ๆ โดย รอบเขตเทศบาลที่ตั้งศาลากลาง ซึ่งจะทำให้การเดินทางมาติดต่อราชการของ ประชาชนทำได้สะดวกขึ้น (ดูรายละเอียดในบทที่ ๕ หัวข้อตัวอย่างการพัฒนาสภาพ บริเวณโดยรอบที่ตั้งศาลากลางจังหวัดนครนายก)

ปัญหาเสียงรบกวนจากถนน

๑. การวิเคราะห์ปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาเสียงรบกวนจากถนน ทำการ ศึกษาถึงความเห็นต่อเสียงรบกวนจากยานพาหนะบนถนนสาธารณะที่ผ่านบริเวณที่ตั้งศาลา- กลาง จากการประเมินระดับความสำคัญของปัญหาพบว่า ปัญหานี้มีระดับความสำคัญน้อย (มีขยฐานเท่ากับ ๐.๖๐) และมีระดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัด แตกต่างกัน โดยมีจำนวน ๕ จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาน้อยใกล้เคียงกับค่า มีขยฐานได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ปทุมธานี พังงา ยโสธร และระยอง และมีจำนวน ๓ จังหวัด ที่มีระดับความสำคัญของปัญหามากกว่ามีขยฐานได้แก่ จังหวัดชัยนาท นครนายก และ สุพรรณบุรี (ตารางที่ ๔.๑)

จากการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่าระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละ จังหวัด เปรียบเทียบกับระยะห่างระหว่างถนนกับตัวอาคาร ประเภทของถนน (ถนน เทศบาลและทางหลวงแผ่นดิน) ปริมาณการจราจรและลักษณะของชุมชนบริเวณที่ตั้งศาลา กลาง พบว่าจังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหามากเช่นในกรณีของจังหวัดชัยนาทและ สุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่อาคารศาลากลางตั้งอยู่ใกล้กับถนน ซึ่งเป็นถนนเทศบาลและอยู่ ในย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าของชุมชนที่มีปริมาณการจราจรหนาแน่นทำให้เกิดเสียงรบกวน

มาก ส่วนในกรณีของจังหวัดนครนายกซึ่งมีที่ตั้งศาลากลางอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินสายหลัก
ที่เชื่อมโยงกับหลายจังหวัด มีปริมาณการจราจรค่อนข้างหนาแน่นและยานพาหนะใช้ความ
เร็วสูง ถึงแม้จะมีการเว้นระยะตัวอาคารห่างจากถนนมาก แต่ก็ยังมีเสียงรบกวนซึ่ง
เกิดจากระดับความดังของเสียงจากยานพาหนะที่ใช้ความเร็วสูงและปริมาณการจราจร
ที่ค่อนข้างหนาแน่น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าข้อกำหนดที่ตั้งศาลากลางในใจกลางย่านธุรกิจ
การค้าซึ่งเป็นบริเวณที่มีปริมาณการจราจรหนาแน่น และในบริเวณชุมชนชนบทซึ่งเป็น
บริเวณที่ยานพาหนะใช้ความเร็วสูง ทำให้เกิดปัญหาเสียงรบกวนจากถนน

๒. แนวทางการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาเสียงรบกวนจากถนนสามารถทำได้
๒ วิธี วิธีแรกคือการปลูกต้นไม้ใหญ่ที่มีใบหนาแน่นตลอดแนวถนนด้านหน้าของที่ตั้งศาลา-
กลาง ซึ่งสามารถกรองเสียงรบกวนจากถนนลงได้บางส่วน ส่วนอีกวิธีหนึ่งคือการติดตั้ง
เครื่องปรับอากาศในบางส่วนของผู้ปฏิบัติงานในอาคารศาลากลาง ที่ต้องการป้องกัน
เสียงรบกวนได้แก่ห้องทำงานผู้บริหารระดับสูง ห้องประชุม ห้องทำงานหัวหน้าส่วน
ห้องวิทยุปกครอง เป็นต้น ซึ่งวิธีนี้จะสามารถป้องกันเสียงรบกวนจากถนนได้เต็มที่

ปัญหาการขยายเขตเทศบาลครอบคลุมที่ตั้งศาลากลาง

๑. การวิเคราะห์ปัญหา ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติ
เทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ ที่กำหนดให้ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของศาลากลางมีฐานะเป็นเทศบาล
เมือง จากการสำรวจพบว่าจังหวัดนครนายกจังหวัดเดียวที่มีที่ตั้งศาลากลางอยู่นอกเขต
เทศบาล ส่วนจังหวัดจันทบุรีซึ่งมีพื้นที่บางส่วนของยังบริเวณอยู่นอกเขตเทศบาลนั้น ไม่
มีปัญหาทางด้านการขยายเขตเทศบาลครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของยังบริเวณศาลากลาง
สำหรับในกรณีของจังหวัดนครนายกจากการสัมภาษณ์ความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัด
สรุปได้ว่า การที่ยังไม่สามารถขยายเขตเทศบาลครอบคลุมที่ตั้งของศาลากลางมีสาเหตุ
มาจาก ประชาชนในพื้นที่ไม่เห็นด้วยเนื่องจากต้องเสียภาษีทางด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น
และการจัดบริการทางด้านสาธารณสุขและสาธารณูปการที่เขตเทศบาลท้องถิ่นมีขึ้นต้อง

ลงทุนมากไม่คุ้มกับภาษีบำรุงท้องที่ที่จะได้รับจากชุมชนชนบท

จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในบริเวณชุมชนชนบทที่ไกลจากศูนย์กลางธุรกิจ การค้าของชุมชนมากเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับที่ตั้งศาลากลาง เนื่องจากการจัดการ ปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลในพื้นที่ดังกล่าวของลงทุนทางคานาสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการสูงไม่คุ้มกับภาษีที่จะได้รับ

๒. แนวทางการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาอันจำเป็นคือพัฒนาพื้นที่บริเวณที่ตั้ง ศาลากลางให้เหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นเมือง ก่อนการขยายเขตเทศบาลครอบคลุม บริเวณที่ตั้งของศาลากลาง โดยการพัฒนาพื้นที่ในขั้นแรกนั้น ควรเป็นหน้าที่ขององค์การ บริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาพื้นที่ของจังหวัดที่อยู่นอกเขตเทศบาล และสุขาภิบาล และกรมทางหลวงซึ่งเป็นหน่วยงานราชการส่วนกลางที่มีหน้าที่รับผิดชอบ การพัฒนาระบบถนนทั่วราชอาณาจักร การดำเนินการพัฒนาในขั้นแรกได้แก่ การเชื่อมโยง เส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอกับที่ตั้งศาลากลางควยถนนวงรอบ เพื่อเชื่อมโยง ระบบการขนส่งสาธารณะระหว่างอำเภอและตำบลต่าง ๆ กับที่ตั้งศาลากลางตามที่ได้กล่าว มาแล้ว และการพัฒนาระบบถนนภายในพื้นที่รวมทั้งระบบระบายน้ำ ระบบไฟฟ้าและระบบ ประปา หลังจากการพัฒนาในช่วงแรกดังกล่าวจะทำให้เกิดการลงทุนทางภาคเอกชนใน บริเวณพื้นที่ส่วนนี้ ซึ่งจะทำให้ภาษีบำรุงท้องที่ที่จะได้รับจากพื้นที่ที่มีการพัฒนาเป็นเมือง แลวมากกว่าที่จะได้รับจากพื้นที่ชนบท จากนั้นจึงดำเนินการขยายเขตเทศบาลครอบคลุม ที่ตั้งศาลากลาง และเป็นหน้าที่ของเทศบาลในการจัดบริการทางคานาสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการในส่วนที่ยังขาดอยู่ต่อไป ซึ่งวิธีนี้จะเป็นการแบ่งเบาภาระการลงทุนทาง คานาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการของเทศบาลลงไขว้บางส่วน สำหรับแนวทางการ ขยายเขตเทศบาลเพื่อให้ครอบคลุมที่ตั้งศาลากลางนั้น อาจดำเนินการตามที่เสนอแนะ ในบทที่ ๕ หัวข้อตัวอย่างการพัฒนาสภาพบริเวณโดยรอบที่ตั้งศาลากลางจังหวัดนครนายก (รูปที่ ๕.๑)

ปัญหาการจัดตั้งบริเวณศาลากลาง

จากการสำรวจในเบื้องต้นพบว่าลักษณะการจัดตั้งบริเวณศาลากลางที่เป็นอยู่

ใน ๔ จังหวัด มีปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของจังหวัดไค้แก่ ปัญหาพื้นที่
 ลานรัฐพิธีไม่เพียงพอ ที่ตั้งสถานีสื่อสารเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ความไม่สะดวก
 ในการจัดประชุมประชาชน จำนวนที่จอดรถไม่เพียงพอและทางเข้าออกฝั่งบริเวณไม่
 สะดวก ปัญหาทางคานต่าง ๆ มีรายละเอียดของการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข
 ปัญหาดังนี้

ปัญหาพื้นที่ลานรัฐพิธีไม่เพียงพอ

๑. การวิเคราะห์ปัญหา จากการประเมินระดับความสำคัญของปัญหาพื้นที่
 ลานรัฐพิธีไม่เพียงพอ (ตารางที่ ๔.๒) พบว่าปัญหาี้มีระดับความสำคัญของปัญหาใน
 ระดับปานกลาง (มีขยฐานของระดับความสำคัญ ๒.๔๔) ในจำนวนนี้ ๔ จังหวัดมี
 เพียงจังหวัดชัยนาทที่ไม่มีปัญหานี้ ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ มีระดับความสำคัญของปัญหา
 ในระดับน้อยมากถึงระดับมีปัญหามาก ($\bar{x} = ๐.๖๖$ ถึง ๓.๔๒) จังหวัดที่มีปัญหามาก
 ไค้แก่จังหวัดจันทบุรี ระยอง และปทุมธานี ($\bar{x} = ๓.๔๒, ๓.๓๔$ และ ๓.๐๐ ตาม
 ลำดับ) จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับปานกลาง ไค้แก่ จังหวัดพังงา
 และสุพรรณบุรี ($\bar{x} = ๒.๖๒$ และ ๒.๓๔ ตามลำดับ) ส่วนจังหวัดนครนายกและยโสธร
 มีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับน้อย ($\bar{x} = ๐.๖๖$ และ ๐.๖๖ ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาจากขนาดพื้นที่ลานรัฐพิธีในแต่ละจังหวัด (ตารางที่ ๓.๔) พบว่า
 ในจังหวัดชัยนาทซึ่งไม่มีปัญหาี้มีขนาดพื้นที่ลานรัฐพิธี ๑๔.๔๔ ไร่ ส่วนจังหวัดยโสธร
 และนครนายกซึ่งเป็นจังหวัดที่มีปัญหาน้อยมีพื้นที่ลานรัฐพิธี ๗.๑๐ และ ๔.๔๔ ไร่ตามลำดับ
 ทั้ง ๓ จังหวัดค้กล่าวม้พื้นที่ลานรัฐพิธีมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ สำหรับจังหวัดจันทบุรีซึ่งเป็น
 จังหวัดที่มีพื้นที่ลานรัฐพิธีมากใกล้เคียงกับ ๓ จังหวัดค้กล่าวม้พื้นที่เท่ากับ ๔.๔๐ ไร่ แต่
 เป็นจังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาี้มากกว่าจังหวัดอื่น ๆ มีสาเหตุของปัญหาจาก
 สภาพพื้นที่ลานรัฐพิธีมีความลาดเอียงมาก ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่
 สำหรับจังหวัดอื่น ๆ ที่มีระดับความสำคัญของปัญหาี้ในระดับมีปัญหามากไค้แก่จังหวัด
 สุพรรณบุรี ปทุมธานี พังงาและระยอง เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ลานรัฐพิธีเพียง ๓.๒๓, ๒.๖๔,
 ๒.๖๐ และ ๒.๐๐ ไร่ตามลำดับ สำหรับจังหวัดระยองและสุพรรณบุรีนั้นจะเห็นได้ว่ามี
 ขนาดพื้นที่ของฝั่งบริเวณศาลากลางน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ จึงเป็นไปได้ว่าปัญหาี้เกิดขึ้น

ตารางที่ ๔.๒ แสดงปัญหาการจัดตั้งบริเวณศาลากลาง

ปัญหา	ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด (x̄)								มัธยฐาน
	จันทบุรี	ชัยนาท	นครนายก	ปทุมธานี	พิจิตร	ยโสธร	ระยอง	สุพรรณบุรี	
พื้นที่ลานรัฐพิธีไม่เพียงพอ	๓.๕๒	๐.๐๐	๐.๖๖	๓.๐๐	๒.๖๒	๐.๓๖	๓.๓๕	๒.๓๕	๒.๕๕
ที่ตั้งสถานีสื่อสารเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน	๕.๐๐	๐.๐๐	๓.๐๐	๐.๐๐	๓.๐๐	๑.๐๐	๓.๐๐	๐.๐๐	๒.๐๐
ความไม่สะดวกในการจัดประชุมประชาชน	๕.๐๐	๐.๐๐	๕.๐๐	๒.๐๐	๕.๐๐	๓.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒.๑๓
จำนวนที่จอดรถไม่เพียงพอ	๒.๗๕	๓.๐๕	๒.๗๓	๓.๒๕	๓.๕๖	๑.๐๐	๓.๐๕	๓.๐๐	๓.๐๕
ทางเข้าออกผังบริเวณไม่สะดวก	๐	๐	๐	๐.๒๕	๐	๐.๕๐	๐.๑๖	๑.๓๕	๐.๐๕

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กับ ๒ จังหวัดนี้มีสาเหตุมาจากขนาดพื้นที่ผังบริเวณศาลากลางไม่เพียงพอ ส่วนจังหวัด
ปทุมธานีและพิจิตรมีพื้นที่ผังบริเวณศาลากลางมากใกล้เคียงกับจังหวัดที่มีปัญหาน้อย แต่
พื้นที่ของผังบริเวณมีลักษณะเป็นแนวยาวไปตามแนวดถนน ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าปัญหาที่
เกิดขึ้นกับ ๒ จังหวัดมีสาเหตุจากลักษณะของพื้นที่ผังบริเวณศาลากลางไม่เหมาะสม

จากปัญหาที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงความต้องการพื้นที่โล่งภายในผังบริเวณ
ศาลากลางสำหรับใช้ประกอบรัฐพิธีของจังหวัดและประชุมประชาชน สำหรับขนาดของ
ลานรัฐพิธีควรมีขนาดที่มากเพียงพอสำหรับประกอบกิจกรรมดังกล่าว เมื่อพิจารณาจาก
ขนาดพื้นที่ลานรัฐพิธีในจังหวัดที่มีปัญหาน้อย สามารถสรุปได้ว่าขนาดพื้นที่ลานรัฐพิธีคว
มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๕ ไร่

๒. แนวทางการแก้ปัญหา สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับจังหวัดที่ขนาดพื้นที่ผังบริเวณ
ไม่เพียงพอและลักษณะพื้นที่ผังบริเวณไม่เหมาะสม การแก้ปัญหานี้จำเป็นต้องจัดหาที่ดินใน
บริเวณอื่นเพื่อใช้เป็นลานรัฐพิธี ซึ่งอาจจัดหาขึ้นในลักษณะเดียวกับจังหวัดชัยนาทที่มีลาน
รัฐพิธีอยู่ในที่ดินค่านตรงข้ามของถนนหน้าศาลากลาง การแก้ปัญหานี้จะทำให้
สามารถรักษาความเป็นสัญลักษณ์ของที่ตั้งศาลากลางที่มีลานรัฐพิธีอยู่ในบริเวณคานหน้าของ
อาคารศาลากลาง สำหรับการนำที่ดินดังกล่าวมาใช้เป็นลานรัฐพิธีจะสามารถทำได้โดย
สะดวกในกรณีที่ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือที่ราชพัสดุที่ไม่ได้ใช้ทำประโยชน์
ส่วนในกรณีที่ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินของเอกชนหรือที่ราชพัสดุที่มีการใช้ประโยชน์ในที่ดิน
การที่จะนำที่ดินในลักษณะนี้มาใช้เป็นลานรัฐพิธีสามารถทำได้โดยการจัดหาที่ราชพัสดุใน
บริเวณอื่นแลกเปลี่ยนกับที่ดินดังกล่าวพร้อมทั้งการชดเชยค่ารื้อถอนและค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้
ในการปลูกสร้างอาคารในที่ดินแห่งใหม่ อย่างไรก็ตามที่ดินที่จะนำมาใช้เป็นลานรัฐพิธี
อาจจัดทำเป็นสนามกีฬาจังหวัดสำหรับใช้ในการแข่งขันกีฬาระดับจังหวัด ซึ่งจะทำให้
การใช้ประโยชน์จากที่ดินคุ้มค่ายิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีของจังหวัดจันทบุรีซึ่งพื้นที่ลานรัฐพิธีมีขนาดเพียงพอ
สำหรับใช้ในการประกอบรัฐพิธี แต่สภาพพื้นที่มีความลาดเอียงมาก สามารถแก้ปัญหา
โดยการถมและปรับสภาพพื้นที่ใหม่ส่วนที่เป็นพื้นที่ราบเพิ่มมากขึ้น

ปัญหาที่กิ่งสถานีสื่อสารเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

๑. การวิเคราะห์ปัญหา จากการสำรวจในเมืองต้นพบว่า ในบางจังหวัด ที่มีกิ่งสถานีสื่อสารอยู่ห่างไกลจากที่กิ่งศาลากลาง มีปัญหาที่กิ่งสถานีสื่อสารเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานจังหวัด เนื่องจากสถานีสื่อสารอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของสำนักงานจังหวัด จึงมีความจำเป็นในการติดต่อประสานงานระหว่างสถานีสื่อสารและสำนักงานจังหวัดตลอดเวลา

จากการประเมินระดับความสำคัญของปัญหาจากความเห็นที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ (ตารางที่ ๔.๒) พบว่าปัญหานี้มีระดับความสำคัญในระดับปานกลาง (มีขั้วฐานของระดับความสำคัญ ๒.๐๐) โดยมีระดับความสำคัญของปัญหาค่อนข้างมากในจังหวัดจันทบุรี นครนายก พังงา และระยอง ($\bar{x} = ๓$ ถึง ๔) ในจำนวน ๔ จังหวัดที่มีกิ่งสถานีสื่อสารอยู่นอกผังบริเวณไกลจากที่กิ่งศาลากลางมาก สำหรับจังหวัดยโสธรมีระดับความสำคัญของปัญหาค่อนข้างน้อยมาก เป็นจังหวัดที่มีกิ่งสถานีสื่อสารอยู่นอกผังบริเวณศาลากลางในระยะที่ไม่ไกลจากที่กิ่งศาลากลาง ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งไม่มีปัญหานี้ เป็นจังหวัดที่มีกิ่งของสถานีสื่อสารอยู่ในผังบริเวณศาลากลาง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าที่กิ่งของสถานีสื่อสารมีผลต่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของสำนักงานจังหวัด ก็จึงเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีระดับความสำคัญสูงในจังหวัดที่มีกิ่งของสถานีสื่อสารห่างไกลจากศาลากลาง และปัญหาก็กล่าวไม่เกิดขึ้นกับจังหวัดที่มีกิ่งของสถานีสื่อสารอยู่ในผังบริเวณศาลากลาง

๒. แนวทางการแก้ปัญหา เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานจังหวัดกับสถานีสื่อสาร ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับจังหวัดและระหว่างจังหวัดกับอำเภอต่าง ๆ จึงควรมาย้ายสถานีสื่อสารที่มีการจัดสร้างขึ้นภายนอกผังบริเวณศาลากลางในจังหวัดต่าง ๆ มาไว้ในผังบริเวณศาลากลาง

สำหรับที่กิ่งของสถานีสื่อสารภายในผังบริเวณศาลากลางควรจัดเป็นอาคารสถานีแยกจากอาคารศาลากลาง เนื่องจากอุปกรณ์การสื่อสารมีขนาดใหญ่และไฟฟ้าที่

ใช้กับเครื่องมือสื่อสารมีความต่างศักย์แตกต่างไปจากที่ใช้ในอาคารทั่วไป นอกจากนี้ ลักษณะการปฏิบัติงานของสถานีสื่อสารต้องการการป้องกันการเข้าถึงโดยตรงจากประชาชนที่มาติดต่อราชการ และจำเป็นต้องมีการปฏิบัติงานตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยใช้แบบอาคารสถานีสื่อสารที่มีการจัดทำไว้เป็นแบบมาตรฐาน และกำหนดที่ทั้งสถานีสื่อสารในตำแหน่งที่สามารถทำทางเดินติดต่อกับสำนักงานจังหวัดใกล้เคียง ส่วนอาคารสถานีสื่อสารที่มีการสร้างไว้เดิมสามารถเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมอย่างอื่น

ปัญหาความไม่สะดวกในการจัดประชุมประชาชน

๑. การวิเคราะห์ปัญหา สถานที่สำหรับใช้ประชุมประชาชนหรือการประชุมที่มีผู้เข้าประชุมจำนวนมาก เช่นการจัดอบรมทางคานต่าง ๆ สถานที่ดังกล่าวได้แก่ ศาลาประชาคม จากการสำรวจลักษณะการจัดผังบริเวณศาลากลางที่เป็นอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ พบว่ามีจำนวน ๔ จังหวัดที่ไม่มีการจัดเตรียมอาคารศาลาประชาคมในผังบริเวณใดแก จังหวัดจันทบุรี ปทุมธานี พังงา และยโสธร สำหรับจังหวัดนครนายกมีโครงการจัดเตรียมสำหรับการก่อสร้างในอนาคต ในจังหวัดเหล่านี้มีปัญหาความไม่สะดวกในการจัดประชุมประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญในระดับปานกลาง (มัชฐาน ๒.๑๖) โดยมีลำดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัดในระดับไม่มีปัญหาถึงมีปัญหามาก (x = ๐-๔) ระดับความสำคัญของปัญหาที่แตกต่างกันในแต่ละจังหวัดขึ้นอยู่กับความสะดวกในการใช้ศาลาประชาคมที่อยู่ภายในบริเวณศาลากลางหลังเก่าหรือการจัดหาสถานที่อื่น ๆ แทนศาลาประชาคม (ตารางที่ ๔.๒)

จากการสำรวจความต้องการสถานที่จัดประชุมภายในผังบริเวณศาลากลางพบว่า ทุกจังหวัดมีความต้องการอาคารศาลาประชาคมภายในผังบริเวณศาลากลางสำหรับใช้ในการประชุมประชาชนและการประชุมที่มีจำนวนผู้เข้าประชุมมาก โดยมีความต้องการขนาดของอาคารศาลาประชาคมที่สามารถจะผู้เข้าประชุมจำนวน ๔๐๐ คน (ตามคามัชฐาน) (ตารางที่ ๔.๓)

ตารางที่ ๔.๑ แสดงความต้องการขนาดความจุเข้าร่วมประชุมในศาลาประชาม

ค่าเฉลี่ยความต้องการขนาดความจุของห้องประชุม (คน)								มัธยฐาน (คน)
จันทร์	อังคาร	วันพุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์	สุพรรณบุรี	
๑๐๐๐	๑๐๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐

๒. แนวทางการแก้ปัญหา จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าศาลาประชาม ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับใช้ในการจัดประชุมประชาชนมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของจังหวัด การที่จังหวัดต้องใช้ศาลาประชามที่อยู่ในที่ตั้งศาลากลางหลังเก่าหรือสถานที่อื่น ๆ ที่อยู่ภายนอกผังบริเวณศาลากลางในการจัดประชุมประชาชน ซึ่งสถานที่เหล่านี้มีระยะทางไกลจากที่ตั้งศาลากลางในปัจจุบันทำให้เกิดปัญหาความไม่สะดวกในการจัดประชุมประชาชน การแก้ไขปัญหานี้จำเป็นต้องจัดสร้างศาลาประชามขึ้นภายในผังบริเวณศาลากลาง สำหรับในกรณีของจังหวัดที่มีพื้นที่ผังบริเวณศาลากลางไม่เพียงพออาจใช้ที่ดินคานตรงข้ามของถนนที่ผ่านหน้าที่ตั้งศาลากลางเป็นที่ตั้งของศาลาประชาม เช่นเดียวกับการแก้ปัญหาคกรจัดเตรียมด้านรัฐพิธีตามที่โคกกล่าวแล้ว ศาลาประชามควรมีลักษณะเป็นอาคารที่แยกจากอาคารศาลากลางและอาคารที่ทำการอื่น เพื่อความสะดวกในการใช้สถานที่สำหรับการจัดงานของประชาชนและข้าราชการ เช่นงานแต่งงาน เป็นต้น ขนาดพื้นที่ของอาคารศาลาประชามควรมีความจุเข้าร่วมประชุมได้ประมาณ ๕๐๐ คน

ปัญหาจำนวนที่จอดรถไม่เพียงพอ

๑. การวิเคราะห์ปัญหา ปัญหาจำนวนที่จอดรถไม่เพียงพอเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญค่อนข้างมาก (มัธยฐานของระดับความสำคัญเท่ากับ ๓.๐๘) โดยมีจังหวัดยโสธรจังหวัดเดียวที่มีระดับความสำคัญของปัญหานี้ค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = ๑.๐๐$) ส่วนจังหวัดอื่น ๆ มีระดับความสำคัญของปัญหาใกล้เคียงกับค่ามัธยฐาน ($\bar{x} = ๒.๓๓$ ถึง ๓.๘๖) (ตารางที่ ๔.๒)

จากการพิจารณาจำนวนที่จอดรถยนต์และจำนวนรถยนต์ที่จอดภายในผังบริเวณศาลากลางจังหวัดต่าง ๆ (ตารางที่ ๓.๑๐) ซึ่งปรากฏว่าทุกจังหวัดมีการจัดเตรียมที่จอดรถไม่เพียงพอกับความต้องการ

จากการพิจารณาความต้องการจำนวนที่จอดรถยนต์สำหรับอาคารสำนักงานภายในผังบริเวณศาลากลางแต่ละจังหวัด (ตารางที่ ๓.๑๑) พบว่าจังหวัดต่าง ๆ มีความต้องการจำนวนที่จอดรถภายในผังบริเวณศาลากลางประมาณ ๑ คันต่อพื้นที่อาคารสำนักงาน ๕๐ ตารางเมตร (มีข้อยกเว้นที่อาคารรวมต่อจำนวนรถที่จอดเท่ากับ ๕๑.๒๗ ตารางเมตรต่อคัน) จะเห็นได้ว่าผังบริเวณศาลากลางต้องการที่จอดรถจำนวนมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศาลากลางเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการของจังหวัด ซึ่งมีการติดต่อประสานงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด รวมทั้งการติดต่อราชการของประชาชนจำนวนมาก อย่างไรก็ตามพื้นที่อาคารสำนักงานภายในผังบริเวณศาลากลางจังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราความหนาแน่นของการใช้พื้นที่สูงกว่าปกติ โดยเฉพาะอาคารศาลากลางมีจำนวนถึง ๕ จังหวัดที่มีอัตราความหนาแน่นของการใช้พื้นที่อาคารศาลากลางมากกว่ามาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการ (ตารางที่ ๓.๒๑) ซึ่งพื้นที่อาคารศาลากลางที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีอัตราความหนาแน่นมากกว่าอัตราความหนาแน่นที่ควรจะเป็นประมาณร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่อาคารที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นการกำหนดจำนวนที่จอดรถยนต์ภายในผังบริเวณศาลากลางที่มีอัตราความหนาแน่นของการใช้พื้นที่อาคารตามปกติ จึงอาจลดจำนวนลงร้อยละ ๖๐ โดยมีจำนวนที่จอดรถยนต์ ๑ คันต่อพื้นที่อาคารสำนักงาน ๕๐ ตารางเมตร

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า จำนวนที่จอดรถยนต์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ ๙ ซึ่งกำหนดให้มีที่จอดรถยนต์ ๑ คันต่อพื้นที่อาคารสำนักงาน ๑๒๐ ตารางเมตรสำหรับอาคารในเขตเทศบาลทั่วไป เป็นจำนวนที่ไม่เพียงพอกับความต้องการที่จอดรถยนต์สำหรับอาคารสำนักงานภายในผังบริเวณศาลากลาง ซึ่งมีความต้องการที่จอดรถยนต์ไม่น้อยกว่า ๑ คันต่อพื้นที่อาคารสำนักงาน ๕๐ ตารางเมตร

๒. แนวทางการแก้ปัญหา การแก้ปัญหานี้จำเป็นต้องเพิ่มจำนวนที่จอดรถภายในผังบริเวณแต่ละจังหวัดให้สอดคล้องกับความต้องการจำนวนที่จอดรถที่ควรจะเป็น

ในแต่ละจังหวัด โดยควรมีจำนวนที่จ่อรถยนต์ไม่น้อยกว่า ๑ คันต่อพื้นที่อาคารรวม ๔๐ ตารางเมตร ซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสมกับปริมาณความต้องการที่จ่อรถยนต์ภายในฝั่งบริเวณศาลากลางในอัตราความหนาแน่นการใช้พื้นที่อาคารตามปกติ

การเพิ่มจำนวนที่จ่อรถยนต์สามารถจัดเตรียมเพิ่มขึ้นในพื้นที่ตามแนวราย สำหรับจังหวัดที่มีพื้นที่ฝั่งบริเวณเหลือมากเพียงพอ เช่น จังหวัดนครนายกและยโสธร เป็นต้น ส่วนในจังหวัดที่มีพื้นที่ฝั่งบริเวณเหลือน้อย เช่น ในกรณีของจังหวัดระยอง การเพิ่มจำนวนที่จ่อรถอาจจัดเตรียมไว้ในพื้นที่ชั้นล่างของอาคารศาลากลางที่จะทำการขยายตัวในอนาคต หรืออาจจัดหาที่ดินบริเวณใกล้เคียงกับที่ตั้งศาลากลางเพื่อใช้เป็นี่จ่อรถ ในวิธีการเกี่ยวกับการจัดหาที่ดินเพื่อใช้เป็นลานรัฐพิธีและที่ตั้งของศาลาประชาคมตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

ปัญหาทางเข้าออกฝั่งบริเวณไม่สะดวก

๑. การวิเคราะห์ปัญหา ปัญหาทางเข้าออกฝั่งบริเวณไม่สะดวกเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญน้อยมาก (มีพื้นฐานของระดับความสำคัญเท่ากับ ๐.๐๘) โดยมีจำนวน ๔ จังหวัดที่มีปัญหานี้ ได้แก่จังหวัดระยอง ปทุมธานี ยโสธรและสุพรรณบุรี ซึ่งมีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับมีปัญหาน้อย ($\bar{x} = ๐.๑๖$ ถึง ๑.๓๔) (ตารางที่ ๔.๒)

จากการพิจารณาลักษณะการจัดทางเข้าออกของฝั่งบริเวณศาลากลางทั้ง ๔ จังหวัดพบว่า ในทุกจังหวัดมีจำนวนทางเข้าออกตั้งแต่ ๒ ทางขึ้นไป สำหรับจังหวัดที่ไม่มีปัญหานี้เป็นจังหวัดที่สามารถใช้ทางเข้าออกทุกทางของฝั่งบริเวณ ส่วนในจังหวัดที่มีปัญหาเป็นจังหวัดที่มีการควบคุมทางเข้าออกของฝั่งบริเวณโดยสามารถเข้าออกฝั่งบริเวณได้ทางเดียว ซึ่งส่วนใหญ่ของจังหวัดเหล่านี้มีระดับความสำคัญของปัญหาน้อยใกล้เคียงกัน ยกเว้นจังหวัดสุพรรณบุรีและยโสธรที่มีระดับความสำคัญของปัญหามากกว่าจังหวัดอื่น ๆ การที่ทั้ง ๒ จังหวัดดังกล่าวมีระดับความสำคัญของปัญหามากกว่าจังหวัดอื่น ๆ เมื่อพิจารณาจากลักษณะของฝั่งบริเวณศาลากลางของทั้ง ๒ จังหวัดจะเห็นได้ว่า ฝั่งบริเวณศาลากลางจังหวัดยโสธรกำหนดทางเข้าออกไว้ทางเดียวในคันคอกกั้นถนนสายรอง ส่วนในจังหวัดสุพรรณบุรีมีจำนวนทางเข้าออกทางเดียวเช่นกัน ประกอบกับการจัดระบบเดินรถทางเดียวในถนนที่ผ่านที่ตั้งศาลากลางจังหวัดนี้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การกำหนดทางเข้าออกยังบริเวณเพียงทางเดียวอาจเป็นอุปสรรคต่อความสะดวกในการใช้ทางเข้าออกยังบริเวณ โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีการจัดระบบการสัญจรภายในยังบริเวณศาลากลางไม่สอดคล้องกับระบบการจราจรของชุมชน

๒. แนวทางการแก้ปัญหา มาตรการรักษาความปลอดภัยบริเวณที่ตั้งศาลากลางจังหวัดต่าง ๆ มีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน ในบางจังหวัดใช้มาตรการควบคุมทางเข้าออกยังบริเวณและในบางจังหวัดใช้มาตรการควบคุมทางเข้าออกอาคารศาลากลาง การปิดกั้นทางเข้าออกยังบริเวณและทางเข้าออกอาคารศาลากลางเป็นสาเหตุของปัญหาความไม่สะดวกในการใช้ทางเข้าออกยังบริเวณและอาคารศาลากลาง ถึงแม้ว่าการควบคุมทางเข้าออกยังบริเวณศาลากลางจะมีระดับความสำคัญของปัญหามากกว่าการควบคุมทางเข้าออกอาคารศาลากลาง แต่การควบคุมทางเข้าออกยังบริเวณเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าการควบคุมเฉพาะทางเข้าออกอาคารศาลากลาง เนื่องจากสามารถดูแลความปลอดภัยภายในยังบริเวณพื้นที่ทั้งหมดของยังบริเวณศาลากลาง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การรักษาความปลอดภัยบริเวณที่ตั้งศาลากลางควรใช้มาตรการควบคุมทางเข้าออกยังบริเวณศาลากลาง โดยอาจกำหนดให้ใช้ทางเข้าออกยังบริเวณทางเดียวสำหรับจังหวัดที่ไม่มีปัญหาการจัดระบบสัญจรภายในยังบริเวณให้สอดคล้องกับระบบการจราจรของชุมชน ในกรณีนี้ทางเข้าออกยังบริเวณศาลากลางควรติดต่อกันโดยตรงกับเส้นทางคมนาคมสายหลักที่ผ่านที่ตั้งศาลากลาง ส่วนในกรณีของจังหวัดที่มีปัญหาการจัดระบบสัญจรภายในยังบริเวณไม่สอดคล้องกับระบบการจราจรของชุมชน จำเป็นต้องจัดทางเข้าออกยังบริเวณศาลากลางมากกว่า ๑ ทางโดยการเพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในบริเวณทางเข้าออกที่จัดเพิ่มขึ้น

ปัญหาการใช้พื้นที่อาคารศาลากลาง

ปัญหาการใช้พื้นที่อาคารศาลากลางแบ่งเป็นประเภทตามลักษณะการใช้พื้นที่

ดังนี้

๑. ปัญหาการใช้พื้นที่สำนักงาน

ก. ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานทั่วไปภายในสำนักงาน

๑) ปัญหาพื้นที่สำนักงานแออัด

๒) ปัญหาความไม่สะดวกในการประสานงานระหว่างแผนกในส่วน

ราชการเดียวกัน

๓) ปัญหาความไม่สะดวกในการประสานงานระหว่างส่วนราชการ

ที่เกี่ยวข้อง

๔) ปัญหาการรบกวนจากการปฏิบัติงานของสำนักงานข้างเคียง

๕) ปัญหาการจัดตำแหน่งชั้นของสำนักงานไม่เหมาะสม

ข. ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานหัวหน้าส่วนราชการ

๑) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการบังคับบัญชา

๒) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการรับรองญาติติดต่อ

๓) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการปรึกษางาน

๔) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่

ค. ปัญหาการใช้พื้นที่พิเศษ

๑) ปัญหาการใช้พื้นที่เก็บพัสดุและเอกสาร

ก) สถานที่เก็บพัสดุและเอกสารไม่เพียงพอ

ข) สถานที่เก็บพัสดุและเอกสารไม่เหมาะสม

๒) ปัญหาการใช้พื้นที่ห้องมั่นคง

ก) ปัญหาพื้นที่ห้องมั่นคงไม่เพียงพอ

ข) ปัญหาลักษณะการวางห้องมั่นคงเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

๓) ปัญหาการใช้พื้นที่ห้องวิทยุปกครอง

ก) ปัญหาสภาพพื้นที่ห้องวิทยุแออัด

ข) ปัญหาตำแหน่งที่ตั้งห้องวิทยุไม่เหมาะสม

๒. ปัญหาการใช้พื้นที่ห้องประชุม

ก. ปัญหาจำนวนห้องประชุมไม่เพียงพอ

ข. ปัญหาพื้นที่ห้องประชุมใหญ่แออัด

๓. ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานผู้บริหารระดับสูง
 - ก. ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานผู้ว่าราชการจังหวัด
 - ข. ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานรองผู้ว่าราชการจังหวัด
 - ค. ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานปลัดจังหวัด

๔. ปัญหาการใช้พื้นที่ทั่วไปของอาคารศาลากลาง หมายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของอาคารศาลากลางที่อยู่ภายนอกพื้นที่สำนักงาน จากการสำรวจในเบื้องต้นพบว่าปัญหาดังกล่าวประกอบด้วย

- ก. ปัญหาทางเข้ออกอาคารไม่สะดวก
- ข. ปัญหาตำแหน่งห้องน้ำส้วมไม่เหมาะสม
- ค. ปัญหาจำนวนห้องน้ำส้วมไม่เพียงพอ

ปัญหาการใช้พื้นที่อาคารศาลากลางดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขดังนี้

ปัญหาการใช้พื้นที่สำนักงาน

การวิเคราะห์ปัญหาการใช้พื้นที่สำนักงานภายในอาคารศาลากลาง ทำการศึกษาถึงปัญหาทางด้านต่าง ๆ โดยจำแนกตามประเภทของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในสำนักงานได้แก่ ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานทั่วไป ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานหัวหน้าส่วนราชการ และปัญหาการใช้พื้นที่พิเศษ

๑. ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานทั่วไปภายในสำนักงาน

ก. การวิเคราะห์ปัญหา จากการประเมินระดับความสำคัญของปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานทั่วไปของสำนักงานราชการส่วนภูมิภาคภายในอาคารศาลากลางทั้ง ๔ จังหวัด (ตารางที่ ๔.๔) พบว่า ปัญหาที่มีระดับความสำคัญสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ คือ ปัญหาพื้นที่สำนักงานแออัดซึ่งมีค่าระดับความสำคัญค่อนข้างสูง (มีchyฐาน = ๒.๘๒) ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่มีระดับความสำคัญรองลงมาตามลำดับได้แก่ ปัญหาความไม่สะดวกในการประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (มีchyฐาน = ๐.๔๔)

ตารางที่ ๔.๔ แสดงปัญหาทั่วไปสำหรับการใช้พื้นที่สำนักงานในอาคารศาลากลาง ๔ จังหวัด

ปัญหา	ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาในแต่ละจังหวัด (x̄)								มัธยฐาน
	จันทบุรี	ชัยนาท	นครนายก	ปทุมธานี	พิจิตร	ยโสธร	ระยอง	สุพรรณบุรี	
ปัญหาพื้นที่สำนักงานแออัด	๒.๗๒	๒.๗๖	๓.๔๖	๓.๒๔	๓.๐๘	๑.๖๔	๓.๕๐	๒.๖๖	๒.๕๒
ปัญหาความไม่สะดวกในการ ประสานงานระหว่างแผนก ในสวนราชการเดียวกัน	๐.๒๔	๐.๓๐	๐.๒๖	๐.๒๔	๐.๓๐	๐.๓๖	๐.๑๖	๐.๕๐	๐.๒๔
ปัญหาความไม่สะดวกในการ ประสานงานระหว่างสวนราชการ ที่เกี่ยวข้อง	๐.๓๔	๑.๐๘	๑.๒๐	๐.๕๒	๑.๒๔	๐.๒๗	๐.๘๔	๐.๘๔	๐.๘๔
ปัญหาการรบกวนจากการ ปฏิบัติงานของสำนักงาน ข้างเคียง	๐.๕๒	๐.๑๖	๐.๕๔	๐.๘๖	๐.๓๐	๐.๕๔	๐.๘๔	๐.๖๖	๐.๖๐
ปัญหาการจัดตำแหน่งชั้นของ สำนักงานไม่เหมาะสม	๐.๕๔	๐.๕๒	๑.๐๖	๐.๑๔	๐.๗๖	๐.๓๖	๐.๘๔	๐.๖๖	๐.๗๑

ปัญหาการจัดตำแหน่งชั้นของสำนักงานไม่เหมาะสม (มัชยฐาน = ๐.๗๑) ปัญหาการ
 ผนวกรวมจากการปฏิบัติงานของสำนักงานข้างเคียง (มัชยฐาน = ๐.๖๐) และปัญหา
 ความไม่สะดวกในการประสานงานระหว่างแผนกในส่วนราชการเดียวกัน (มัชยฐาน =
 ๐.๖๔) ปัญหาที่มีระดับความสำคัญรองลงมาเหล่านี้เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญค่อนข้าง
 น้อย ปัญหาการไร้พื้นที่ทำงานทั่วไปภายในสำนักงานแต่ละปัญหา มีระดับความสำคัญของ
 ปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

๑) ปัญหาพื้นที่สำนักงานแออัด ปัญหาที่มีระดับความสำคัญของปัญหาสูง
 กว่าปัญหาอื่น ๆ และมีระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัดในระดับปานกลางถึง
 ค่อนข้างสูงมาก ($\bar{x} = ๑.๖๔$ ถึง ๓.๕๐) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับความแตกต่าง
 ระหว่างขนาดพื้นที่ต่อคนที่เป็นอยู่ในการไร้พื้นที่ทำงานทั่วไปของสำนักงานต่าง ๆ กับ
 ขนาดพื้นที่ต่อคนที่กำหนดขึ้นในตารางที่ ๓.๑๕ ตามมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของ
 ทางราชการ (ตารางที่ ๓.๒๓) และจากจำนวนรอยละของสำนักงานที่มีพื้นที่ทำงาน
 ทั่วไปน้อยกว่ามาตรฐาน (ตารางที่ ๓.๒๔) พบว่าใน ๕ จังหวัดได้แก่ จังหวัดจันทบุรี
 ปทุมธานี พังงา ระยอง และสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีปัญหาพื้นที่สำนักงานแออัดใน
 ระดับค่อนข้างสูง มีขนาดพื้นที่ต่อคนของพื้นที่ทำงานทั่วไปรวมทั้งอาคารศาลากลางน้อย
 กว่ามาตรฐาน และมีจำนวนสำนักงานที่มีพื้นที่น้อยกว่ามาตรฐานมากกว่ารอยละ ๕๐ แสดง
 ให้เห็นว่าปัญหาพื้นที่สำนักงานแออัดที่เกิดขึ้นในจำนวน ๕ จังหวัดดังกล่าวมีสาเหตุมาจาก
 ความหนาแน่นของการไร้พื้นที่อาคารศาลากลาง ส่วนในจังหวัดชัยนาท นครนายก และ
 ยโสธร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีปัญหานี้ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูงเช่นกัน เป็นจังหวัด
 ที่มีพื้นที่ต่อคนของพื้นที่ทำงานทั่วไปมากกว่ามาตรฐาน และมีจำนวนสำนักงานที่มีพื้นที่
 น้อยกว่ามาตรฐานน้อยกว่ารอยละ ๕๐ แสดงให้เห็นว่าปัญหาพื้นที่สำนักงานแออัดที่เกิด
 ขึ้นใน ๓ จังหวัด มีสาเหตุมาจากการจัดพื้นที่อาคารไม่เหมาะสม กล่าวคือมีการกำหนด
 พื้นที่สำนักงานต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามสัดส่วนของจำนวนอัตรากำลังในแต่ละสำนักงาน โดย
 มีการจัดเตรียมพื้นที่ไว้มากในสำนักงานที่มีจำนวนอัตรากำลังน้อย และจัดเตรียมพื้นที่
 ไว้น้อยในสำนักงานจำนวนอัตรากำลังมาก

อย่างไรก็ตามการที่ทุกจังหวัดมีปัญหานี้เกิดขึ้น ประกอบกับการที่ในทุกจังหวัด
 ไม่สามารถจัดรวมสำนักงานราชการส่วนภูมิภาคที่ควรมีที่ทำการภายในอาคารศาลากลาง

ไค้ครบ (ตารางที่ ๓.๑๗) ย่อมแสดงให้เห็นถึงความไม่เพียงพอของพื้นที่อาคารศาลากลางในทุกจังหวัด นอกจากนี้ยังเกี่ยวโยงไปถึงสาเหตุจากการจัดรวมส่วนราชการไม่เหมาะสมในบางจังหวัดด้วย

๒) ปัญหาความไม่สะดวกในการประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
 ปัญหานี้มีระดับความสำคัญของปัญหาในอันดับรองลงมา โดยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกจังหวัด แสดงให้เห็นว่าการจัดตำแหน่งที่ตั้งของสำนักงานต่าง ๆ ในอาคารศาลากลางแต่ละจังหวัด ไม่สอดคล้องกับการประสานงานระหว่างส่วนราชการที่มีลักษณะงานเกี่ยวข้องกัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากส่วนราชการต่าง ๆ รวมอยู่ในอาคารเดียวกัน ซึ่งอาคารศาลากลางเป็นอาคารที่มีพื้นที่ไม่มากและมีความสูงของอาคารเพียง ๒ ชั้น จึงทำให้ปัญหาดังกล่าวมีระดับความสำคัญของปัญหาค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = 0.24$ ถึง 0.26)

จากการสำรวจในเมืองต้นพบว่า การบริหารราชการตามกระบวนการบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีลักษณะเป็นการประสานงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ แบ่งออกเป็น การประสานงานระหว่างส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเดียวกัน และการประสานงานระหว่างส่วนราชการต่างกระทรวง การกำหนดที่ตั้งของแต่ละส่วนราชการในอาคารศาลากลาง ควรสอดคล้องกับลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการตามลำดับความจำเป็น

ลำดับความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการพิจารณาจากความเห็นของหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดลำดับความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยระดับคะแนน ๐ ถึง ๔ สำนักงานที่มีลำดับความจำเป็นในการประสานร่วมกันสูงมีระดับคะแนนเท่ากับ ๔ ส่วนสำนักงานที่มีลำดับจำเป็นในการประสานงานร่วมกันในอันดับรองลงมามีระดับคะแนนเท่ากับ ๓, ๒ และ ๑ ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนของแต่ละส่วนราชการในทุกจังหวัด จะเป็นลำดับความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการในแต่ละส่วนราชการ จากนั้นนำค่าเฉลี่ยระดับคะแนนของแต่ละส่วนราชการบรรจุลงในตารางความสัมพันธ์ (ตารางที่ ๔.๕) เพื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยลำดับความจำเป็นในการประสานงาน

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าลำดับความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ ระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน และระหว่างส่วนราชการทั้งหมดในอาคารศาลากลาง

ส่วนราชการ		มท					ค				ก				คช	สท	สท	
		จว	ปก	อ	รง	ทช	ปรค	ค	รพ	สพ	สม	ก	ปศ	ปม				สก
มหาดไทย	สำนักงานจังหวัด																	
	ปกครอง	๔.๐																
	อัยการ	๑.๔	๑.๓															
	แรงงาน	๓.๐	๒.๗	๒.๓														
	พัฒนาชุมชน	๓.๕	๓.๔	๐.๐	๒.๓													
คลัง	ประชาสงเคราะห์	๓.๔	๓.๑	๑.๗	๓.๐	๓.๕												
	คลัง	๑.๐	๑.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐											
	ราชพัสดุ	๑.๕	๑.๐	๑.๒	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๓.๐										
	สรรพากร	๑.๐	๐.๐	๑.๕	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๔.๐	๑.๐									
เกษตร	สรรพสามิต	๑๑.๐	๒.๐	๓.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๒.๑	๐.๐	๑.๔								
	เกษตร	๑.๐	๑.๗	๐.๐	๑.๐	๔.๐	๓.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐							
	ปศุสัตว์	๑.๗	๑.๗	๐.๐	๒.๐	๔.๐	๓.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๔.๐						
	ประมง	๑.๓	๑.๕	๐.๐	๒.๓	๔.๐	๓.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๔.๐	๔.๐					
ศึกษาธิการ	สหกรณ์	๑.๐	๐.๐	๐.๐	๓.๐	๓.๐	๓.๐	๓.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๔.๐	๔.๐	๔.๐				
	ศึกษาธิการ	๒.๗	๓.๔	๐.๐	๒.๐	๔.๐	๓.๓	๐.๐	๑.๖	๐.๐	๐.๐	๒.๐	๒.๐	๒.๐	๐.๐			
	สถิติ	๑.๐	๒.๐	๐.๐	๑.๐	๑.๐	๑.๐	๑.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๑.๐	๑.๐	๑.๐	๐.๐	๑.๐		
เฉลี่ยในกระทรวงเดียวกัน	สถิติ	๑.๐	๒.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๒.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๒.๐	๐.๐	
	เฉลี่ยรวม	๓.๒	๒.๕	๑.๔	๒.๗	๒.๗	๓.๐	๓.๐	๑.๓	๒.๑	๑.๒	๔.๐	๔.๐	๔.๐	๔.๐			
เฉลี่ยรวม		๑.๕	๑.๕	๐.๘	๑.๔	๒.๑	๑.๘	๑.๑	๐.๖	๐.๖	๐.๖	๑.๖	๑.๗	๑.๗	๑.๖	๑.๖	๐.๗	๐.๔

กับทุกส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน และค่าเฉลี่ยลำดับความจำเป็นในการประสานงานกับทุกส่วนราชการภายในอาคารศาลากลาง

จากการพิจารณาคุณค่าเฉลี่ยลำดับความจำเป็นในการประสานงาน (ตารางที่ ๔.๕) พบว่าทุกสำนักงานมีค่าเฉลี่ยลำดับความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน สูงกว่าค่าเฉลี่ยลำดับความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน ส่วนราชการที่มีค่าเฉลี่ยลำดับความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการสูง หมายถึงส่วนราชการที่ควรมีที่ตั้งเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับส่วนราชการอื่น ได้แก่ที่ทำการพัฒนาชุมชน สำนักงานจังหวัด ที่ทำการปกครอง และที่ทำการประชาสัมพันธ์ตามลำดับ

ลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ สามารถแสดงด้วยแผนภูมิความสัมพันธ์ โดยกำหนดสัญลักษณ์แทนลำดับความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการดังนี้

สัญลักษณ์	ระดับคะแนน
■	๓.๑ - ๕.๐
▬	๒.๑ - ๓.๐
□	๑.๑ - ๒.๐
—	๐.๑ - ๑.๐

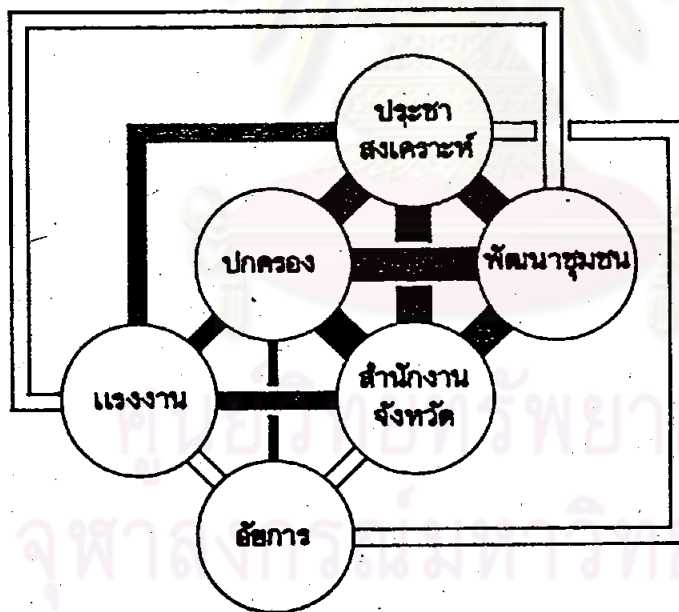

จากการพิจารณาลำดับความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน (ตารางที่ ๔.๕) ซึ่งมีจำนวน ๓ กระทรวงที่ประกอบด้วยส่วนราชการประจำจังหวัดคนหลายส่วนราชการได้แก่กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง และกระทรวงเกษตรฯ พบว่าในแต่ละกระทรวงมีลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการดังนี้

ก) ลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงมหาดไทย จากการพิจารณาคุณค่าเฉลี่ยลำดับความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วน

ราชการในกระทรวงมหาดไทย พบว่าทุกส่วนราชการยกเว้นที่ทำการอัยการมีค่าเฉลี่ย
 ค่าสัมมีความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกันสูง
 แสดงถึงความจำเป็นในการประสานงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการในกระทรวงนี้
 โดยสำนักงานจังหวัดมีค่าเฉลี่ยค่าสัมมีความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการ
 ในกระทรวงเดียวกันสูงที่สุด สำหรับที่ทำการอัยการซึ่งมีค่าเฉลี่ยค่าสัมมีความจำเป็นใน
 การประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกันน้อยที่สุดนั้น อาจมีสาเหตุ
 มาจากงานของที่ทำการอัยการเกี่ยวข้องกับราชการฝ่ายตุลาการเป็นส่วนใหญ่

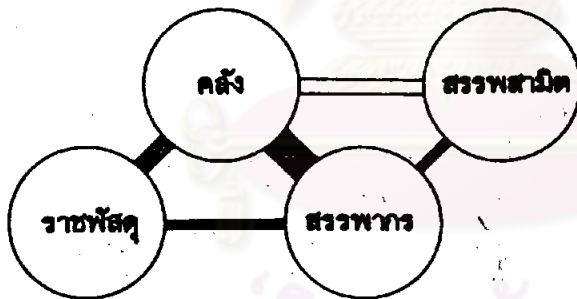
ลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงมหาดไทย ตาม
 ค่าสัมมีความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน สามารถ
 แสดงด้วยแผนภูมิความสัมพันธ์ตามรูปที่ ๔.๑

รูปที่ ๔.๑ แผนภูมิแสดงลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวง-
 มหาดไทย

ข) ลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวง-
การคลัง จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยค่าสัมประสิทธิ์ความจำเป็นในการประสานงานระหว่าง
ส่วนราชการในกระทรวงการคลัง พบว่าสำนักงานคลังมีค่าเฉลี่ยค่าสัมประสิทธิ์ความจำเป็นใน
การประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกันสูงกว่าส่วนราชการอื่น และ
มีค่าสัมประสิทธิ์ความจำเป็นในการประสานงานกับแต่ละส่วนราชการในระดับค่อนข้างสูง
แสดงถึงความเป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน
ของสำนักงานคลัง สำหรับส่วนราชการอื่นมีค่าเฉลี่ยค่าสัมประสิทธิ์ความจำเป็นในการประสานงาน
และค่าสัมประสิทธิ์ความจำเป็นในการประสานงานกับแต่ละส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน
ค่อนข้างน้อย

ลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงการคลัง ตามค่าสัม
ประสิทธิ์ความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน สามารถ
แสดงด้วยแผนภูมิความสัมพันธ์ตามรูปที่ ๔.๒

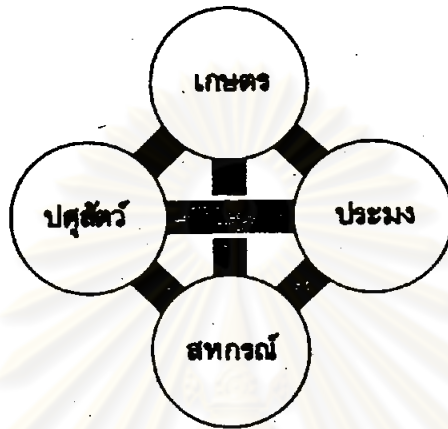

รูปที่ ๔.๒ แผนภูมิแสดงลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวง-
การคลัง

ค) ลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวง-
เกษตรและสหกรณ์ จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยค่าสัมประสิทธิ์ความจำเป็นในการประสานงาน
ระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเกษตร พบว่าทุกส่วนราชการในกระทรวงเกษตรมี
การประสานงานกันอย่างใกล้ชิด โดยทุกสำนักงานมีค่าเฉลี่ยค่าสัมประสิทธิ์ความจำเป็นในการ
ประสานงาน และค่าสัมประสิทธิ์ความจำเป็นในการประสานงานกับแต่ละส่วนราชการใน

กระทรวงศึกษาธิการในระดับสูง

ลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงนี้มีลักษณะตามที่
แสดงในแผนภูมิความสัมพันธ์ตามรูปที่ ๔.๑

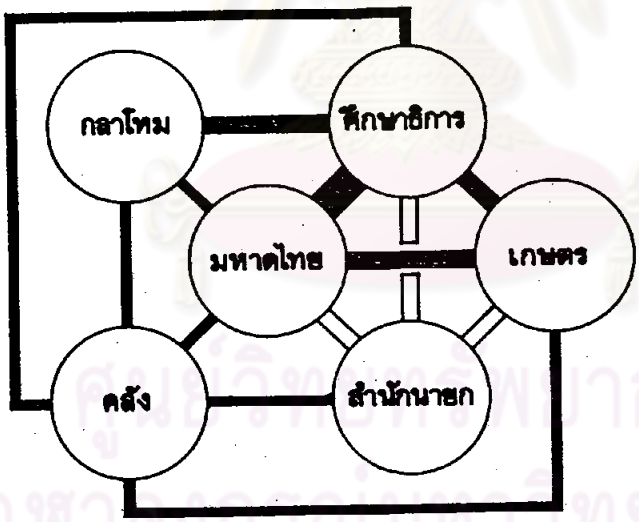
รูปที่ ๔.๑ แผนภูมิแสดงลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเกษตร-
และสหกรณ์

สำหรับลักษณะการประสานงานระหว่างกระทรวงต่าง ๆ จากการนำคำจำกัด
ความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ มาหาคำจำกัดความจำเป็น
ในการประสานงาน และค่าเฉลี่ยจำกัดความจำเป็นในการประสานงานระหว่างกระทรวง
(ตารางที่ ๔.๖) พบว่ากระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตร
มีค่าเฉลี่ยจำกัดความจำเป็นในการประสานงานระหว่างกระทรวงสูง (ค่าเฉลี่ย ๑.๑ ถึง
๐.๔ ตามลำดับ) แสดงให้เห็นความจำเป็นในการประสานงานระหว่างส่วนราชการใน
๑ กระทรวงนี้

ลักษณะการประสานงานระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ตามคำจำกัดความจำเป็น
ในงานประสานงาน และค่าเฉลี่ยจำกัดความจำเป็นในการประสานงานระหว่างกระทรวง
สามารถแสดงด้วยแผนภูมิความสัมพันธ์ตามรูปที่ ๔.๔

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าสัมพันธภาพจำเป็นในการประสานงานระหว่างกระทรวงต่าง ๆ

กระทรวง	มหาดไทย	คลัง	เกษตร	ศึกษาธิการ	สำนักนายก	กลาโหม
มหาดไทย						
คลัง	๐.๖					
เกษตร	๑.๔	๐.๒				
ศึกษาธิการ	๒.๖	๐.๔	๑.๕			
สำนักนายก	๑.๐	๐.๘	๐.๔	๑.๐		
กลาโหม	๐.๕	๐.๕	๐.๐	๒.๐	๐.๐	
เฉลี่ย	๑.๑	๐.๔	๐.๔	๑.๕	๐.๖	๐.๖

รูปที่ ๔.๔ แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างกระทรวงต่าง ๆ

๑) ปัญหาการจกตำแหน่งชั้นของสำนักงานไม่เหมาะสม เนื่องจาก อาคารศาลากลางมีความสูงเพียง ๒ ชั้น ทั้งนี้ปัญหาการจกตำแหน่งชั้นของสำนักงาน ไม่เหมาะสม จึงเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญน้อย และเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญค่อนข้างน้อยในทุกจังหวัด ($\bar{x} = 0.04$ ถึง 0.06) ปัญหาส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับสำนักงานที่มีความจำเป็นต่อชนชายที่ตูดสำนักงานเป็นประจำ มีจำนวนประชากรมาติดต่อราชการ มาก หรือมีการเดินทางไปนอกสถานที่บ่อยครั้ง ซึ่งไม่สะดวกต่อการมีที่ตูดสำนักงานอยู่ในชั้นบนของอาคารศาลากลาง เช่นสำนักงานสรรพสามิต สำนักงานสรรพากร สำนักงานปลุสศัก สำนักงานประมง สำนักงานเกษตร สำนักงานแรงงานเป็นต้น

สำหรับความตูดการตำแหน่งชั้นที่ตูดของสำนักงานต่าง ๆ จากการสำรวจ พบว่าร้อยละ ๒๗.๓๑ ของสำนักงานตูดการมีที่ตูดสำนักงานในพื้นที่ชั้นล่างของ อาคารศาลากลาง ร้อยละ ๒๒.๑๒ ตูดการมีที่ตูดสำนักงานในพื้นที่ชั้นบน และร้อยละ ๑๐.๕๕ ตูดการมีที่ตูดสำนักงานในพื้นที่ชั้นใดก็ได้ (ตารางที่ ๔.๑) จากที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่าสำนักงานราชการส่วนภูมิภาคมีลักษณะการปฏิบัติงานที่ตูดการการอำนวยความสะดวกจากพื้นที่ชั้นล่างของอาคารศาลากลาง

๔) ปัญหาการรบกวนจากการปฏิบัติงานของสำนักงานข้างเคียง ปัญหานี้เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญน้อยมาก และเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญน้อยในทุกจังหวัด ($\bar{x} = 0.06$ ถึง 0.๕๔) เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในบางสำนักงานที่มีพื้นที่อยู่รวมกับสำนักงานอื่นภายในบริเวณของเดียวกัน หรือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับสำนักงานที่มีที่ตูดอยู่ใกล้กับสำนักงานที่มีลักษณะการปฏิบัติงานที่รบกวนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น เช่น มีประชาชนติดต่อมาก หรือมีเสียงรบกวนจากการรักษาพยาบาลสัตว์ ไคแก่ที่ทำการอับการ สำนักงานปลุสศัก เป็นต้น

๕) ปัญหาความไม่สะดวกในการประสานงานระหว่างแผนกในส่วนราชการเดียวกัน ปัญหานี้เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญน้อยกว่าทุกปัญหา และเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญน้อยในทุกจังหวัด ($\bar{x} = 0.06$ ถึง 0.๕๐) สำนักงานที่มีปัญหานี้ไคแก่ที่ทำการปกครองและสำนักงานสรรพากร ซึ่งเป็นสำนักงานขนาดใหญ่

ตารางที่ ๔.๗ แสดงรายละเอียดของจำนวนความต่องการตำแหน่งชั้นของแต่ละสำนักงาน
ในอาคารศาลากลาง

สำนักงาน	จำนวนสำนักงาน	รายละเอียดของจำนวนความต่องการ		
		ต่องการที่ต่อง สำนักงาน ในชั้นล่าง	ต่องการที่ต่อง สำนักงาน ในชั้นบน	ต่องการที่ต่อง สำนักงาน ในชั้นใต้ดิน
สำนักงานจังหวัด	๓	-	๑๐๐.๐๐	-
ปกครอง	๓	-	๑๐๐.๐๐	-
อัยการ	๓	๑๐๐.๐๐	-	-
แรงงาน	๓	๖๖.๖๗	-	๓๓.๓๓
พัฒนาชุมชน	๓	๑๒.๕๐	๓๓.๕๐	๕๐.๐๐
ประชาสัมพันธ์	๖	๑๐๐.๐๐	-	-
คลัง	๓	๑๐๐.๐๐	-	-
ราชทัณฑ์	๖	๔๓.๓๓	-	๑๖.๖๗
สรรพากร	๓	๖๖.๕๐	-	๓๓.๕๐
สรรพสามิต	๓	๔๓.๕๐	-	๑๒.๕๐
เกษตร	๓	๑๐๐.๐๐	-	-
ปศุสัตว์	๖	๑๐๐.๐๐	-	-
ประมง	๖	๑๐๐.๐๐	-	-
สหกรณ์	๑	-	-	-
ศึกษาธิการ	๓	๑๐๐.๐๐	-	-
สถิติ	๓	-	๑๐๐.๐๐	-
อัยการ	๓	๓๑.๕๓	๑๕.๒๕	๑๕.๒๕
รวม	๑๐๕	๖๓.๓๑	๒๒.๑๒	๑๐.๕๕

การแบ่งการปฏิบัติงานออกเป็นหลายแผนก สาเหตุของปัญหาเกิดจากในบางจังหวัด
ไม่สามารถรวมแผนกต่าง ๆ ในส่วนราชการขนาดใหญ่ไว้ในพื้นที่บริเวณเดียวกัน
(ตามที่ได้อธิบายแล้วในหัวข้อ "ความเป็นสัปดาห์ของพื้นที่" บทที่ ๑)

ข. แนวทางการแก้ปัญหา

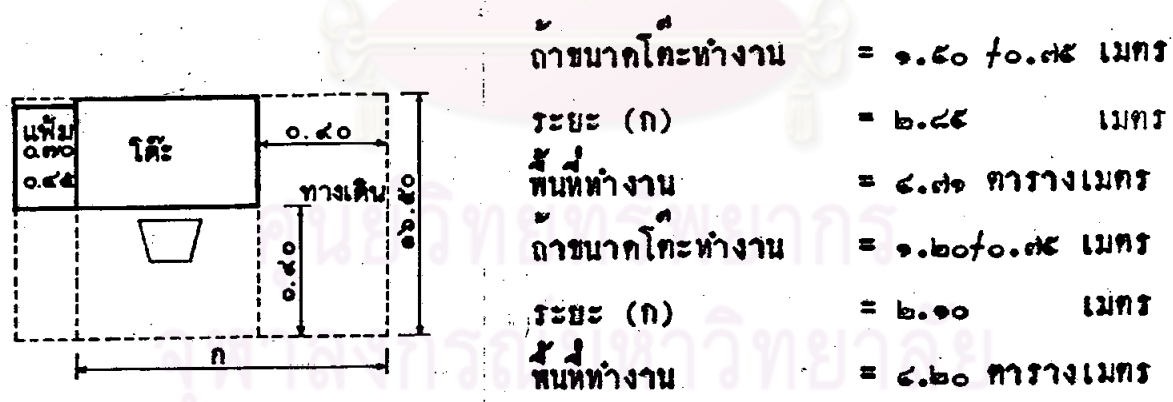
๑) การแก้ปัญหาพื้นที่สำนักงานแออัด จากการวิเคราะห์ปัญหาสรุป
ได้ว่าปัญหานี้มีสาเหตุมาจากพื้นที่สำนักงานทั่วไปของสำนักงานต่าง ๆ มีขนาดพื้นที่คอกคน
น้อยกว่ามาตรฐาน เนื่องจากพื้นที่อาคารศาลากลางไม่เพียงพอสำหรับการจัดรวมส่วน
ราชการต่าง ๆ รวมทั้งมีการจัดพื้นที่อาคารไม่เหมาะสมจากการที่ขนาดพื้นที่ของสำนัก
งานต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามสัดส่วนของอัตรากำลัง ในการแก้ไขปัญหานี้จำเป็นต้องขยาย
พื้นที่อาคารศาลากลางรวมทั้งการพิจารณากำหนดขนาดพื้นที่ของสำนักงานต่าง ๆ ให้
เหมาะสมกับจำนวนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ พื้นที่อาคารที่จะทำ
การขยายเพิ่มขึ้นควรมีขนาดเพียงพอสำหรับการจัดรวมสำนักงานราชการส่วนภูมิภาค
ทั้งหมดที่ควรมีที่ทำการภายในอาคารศาลากลางตามที่แสดงในตารางที่ ๒.๔ เพื่อ
ความสะดวกในการปฏิบัติงานของจังหวัด สำหรับสำนักงานราชการส่วนกลาง ส่วน
ท้องถิ่นและสำนักงานราชการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารราชการส่วน
ภูมิภาค ซึ่งมีการจัดรวมไว้ภายในอาคารศาลากลางบางจังหวัด สำนักงานราชการ
เหล่านี้ควรมาย้ายที่ทำการไว้ภายนอกจังหวัดศาลากลาง โดยอาจใช้อาคารที่ทำการ
ของสำนักงานราชการส่วนภูมิภาคที่จะย้ายที่ทำการมารวมไว้ในอาคารศาลากลาง

สำหรับพื้นที่สำนักงานทั่วไปของสำนักงานราชการต่าง ๆ ควรมีขนาดพื้นที่คอกคน
ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการ ซึ่งกำหนด
ให้มีพื้นที่คอกคนสำหรับผู้ปฏิบัติงานทั่วไปเท่ากับ ๔.๕ ตารางเมตรคอกคน และพื้นที่คอกคน
สำหรับผู้ปฏิบัติวิชาชีพเท่ากับ ๖ ตารางเมตรคอกคน อย่างไรก็ตามสำนักงานต่าง ๆ
อาจมีทั้งพื้นที่ปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานทั่วไปและผู้ปฏิบัติวิชาชีพ ดังนั้นการกำหนดพื้นที่
ทำงานทั่วไปของสำนักงานต่าง ๆ อาจใช้ค่าเฉลี่ยของพื้นที่คอกคนสำหรับพื้นที่ทำงาน
ทั่วไปของแต่ละสำนักงานตามที่แสดงในตารางที่ ๓.๑๔ ส่วนจำนวนเจ้าหน้าที่ภายใน

พื้นที่ทำงานทั่วไปภายในสำนักงานราชการต่าง ๆ ตามมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการกำหนดให้ใช้จำนวนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในอนาคตกประมาณ ๕ ปี ในอัตรากำลังเพิ่มอัตรากำลังร้อยละ ๒ ต่อปี

ขนาดพื้นที่ทำงานต่อคนสำหรับเจ้าหน้าที่ทั่วไปตามมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการที่ก่อสร้างกันไม่ได้กำหนดถึงรายละเอียดขององค์ประกอบภายในพื้นที่ จากการพิจารณาตามมาตรฐานพื้นที่สำนักงานของ Duffy, Cave and Worthington (๑๙๗๗ : ๘๘) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ทำงานต่อคนสำหรับเจ้าหน้าที่ทั่วไป โดยแยกขนาดพื้นที่ความหนาของโต๊ะทำงาน ๒ ขนาด โคนกโต๊ะขนาด ๑.๕๐ เมตรคูณ ๐.๗๕ เมตรและขนาด ๑.๒๐ เมตรคูณ ๐.๗๕ เมตร ภายในพื้นที่ตั้ง ๒ ขนาดประกอบด้วยองค์ประกอบที่เหมือนกันคือ กุญแจเอกสาร ขนาด ๐.๓๐ เมตรคูณ ๐.๔๔ เมตร พื้นที่สำหรับที่นั่งทำงานและพื้นที่ทางเดินระหว่างโต๊ะทำงาน ขนาดของพื้นที่ทำงานต่อคนทั้ง ๒ ขนาดเท่ากับ ๔.๗๖ ตารางเมตรและ ๔.๒๐ ตารางเมตรตามลำดับ (รูปที่ ๔.๕)

รูปที่ ๔.๕ แสดงการจัดพื้นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ทั่วไปตามมาตรฐานของ Duffy, Cave and Worthington

ขนาดพื้นที่ทำงานต่อคนสำหรับเจ้าหน้าที่ทั่วไปดังกล่าวข้างต้น เป็นขนาดพื้นที่ทำงานสำหรับสำนักงานทั่วไป ในกรณีที่มีการใช้ระบบ Computer ตามมาตรฐานพื้นที่สำนักงานของ Duffy, Cave and Worthington กำหนดให้เพิ่มพื้นที่อีก ๐.๗๕ ตารางเมตรต่อคน อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค

ยังไม่มีการใช้ระบบ Computer ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ทั่วไป ๔.๕ ตารางเมตรต่อคนตามมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการ ซึ่งมีขนาดเท่ากับค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ทำงานต่อคนสำหรับสำนักงานทั่วไปตามมาตรฐานของ Duffy, Cave and Worthington มีความเหมาะสมสำหรับใช้เป็นมาตรฐานกำหนดพื้นที่ทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ทั่วไปในสำนักงานราชการต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาค

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าขนาดพื้นที่ทำงานต่อคนที่กำหนดขึ้นนั้น เป็นพื้นที่ปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่แต่ละคน ในการจัดพื้นที่สำนักงานในส่วนของผู้ที่ทำงานทั่วไป Duffy, Cave and Worthington (๑๙๘๗ : ๔๑) ได้กำหนดให้เพิ่มพื้นที่อ้อมละ ๑๐ ของพื้นที่ทำงานต่อคนดังกล่าวข้างต้น สำหรับใช้เป็นพื้นที่ทางเดินหลักเพื่อเชื่อมโยงระหว่างแผนกต่าง ๆ ภายในสำนักงาน รวมถึงการเพิ่มพื้นที่เก็บพัสดุและเอกสารแยกต่างหากจากพื้นที่ทำงานทั่วไป ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในหัวข้อ การแก้ปัญหาการใช้พื้นที่เก็บพัสดุและเอกสาร

ดังนั้นในการกำหนดขนาดพื้นที่ทำงานทั่วไปของสำนักงานราชการต่าง ๆ จึงควรเพิ่มพื้นที่ทางเดินภายในสำนักงานอีกร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ทำงานต่อคนทั้งสำหรับปฏิบัติงานทั่วไปและปฏิบัติการพิเศษ

๒) การแก้ปัญหาความไม่สะดวกในการประสานงานระหว่างแผนกในส่วนราชการเดียวกัน ปัญหานี้มีสาเหตุมาจากการจัดพื้นที่อาคารศาลากลางไม่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถรวมแผนกต่าง ๆ ของสำนักงานขนาดใหญ่ไว้ในที่เดียวกัน โดยแผนกต่าง ๆ ของส่วนราชการเดียวกันมีที่ตั้งแยกไกลจากกัน หรือพื้นที่สำนักงานถูกแบ่งแยกด้วยผนัง จากปัญหาที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงความต้องการความสะดวกในการประสานงานระหว่างแผนกในส่วนราชการเดียวกัน ซึ่งสามารถแก้ปัญหาโดยการกำหนดที่ตั้งสำนักงานขนาดใหญ่ในตำแหน่งที่มีพื้นที่เพียงพอที่จะจัดรวมทุกแผนกไว้ในพื้นที่เดียวกัน และพื้นที่สำนักงานของทุกส่วนราชการควรมีสถานะการจัดพื้นที่แบบเปิดโล่ง พื้นที่ระหว่างสำนักงานควรแบ่งแยกด้วยผนังที่สามารถรื้อและประกอบได้ง่ายเพื่อความสะดวกในการขยายพื้นที่สำนักงาน

๓) การแก้ปัญหาความไม่สะดวกในการประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง การที่ตำแหน่งที่ตั้งที่ทำการของส่วนราชการต่าง ๆ ภายในอาคารศาลากลางไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานของจังหวัดที่จำเป็นต้องประสานงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่มีความสัมพันธ์กันทางด้านที่การงานนั้น ในการแก้ปัญหานี้จำเป็นต้องกำหนดที่ตั้งของสำนักงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการตามลักษณะการประสานงานระหว่างส่วนราชการในกระทรวงเดียวกันและการประสานงานระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่แสดงในแผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างส่วนราชการ (รูปที่ ๔.๑ ถึง ๔.๘)

๔) การแก้ปัญหาการจัดตำแหน่งชั้นของสำนักงานไม่เหมาะสม จากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการตำแหน่งชั้นของที่ตั้งสำนักงานต่าง ๆ ในอาคารศาลากลาง สรุปได้ว่าการแก้ปัญหานี้จำเป็นต้องจัดที่ตั้งที่ทำการของส่วนราชการต่าง ๆ ในตำแหน่งชั้นของอาคารที่เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติงานของแต่ละสำนักงาน อย่างไรก็ตามปัญหาความไม่เหมาะสมของตำแหน่งชั้นที่ตั้งที่ทำการของส่วนราชการที่มีการขนย้ายพัสดุเป็นประจำ เป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขโดยวิธีการจัดเตรียมห้องเก็บพัสดุของทุกสำนักงานไว้ในพื้นที่ชั้นใต้ดินของอาคารศาลากลาง หรือการจัดเตรียมอาคารพัสดุรวมในฝั่งบริเวณศาลากลาง

ดังนั้นในการกำหนดตำแหน่งชั้นที่ตั้งที่ทำการที่เหมาะสมสำหรับสำนักงานต่าง ๆ จึงพิจารณาเฉพาะความจำเป็นตามลักษณะการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานระหว่างส่วนราชการ และการอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการของประชาชน โดยกำหนดที่ตั้งที่ทำการของสำนักงานจังหวัดและที่ทำการปกครอง ซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีสายการบังคับบัญชาขึ้นตรงกับผู้บริหารระดับสูง ไว้ในพื้นที่ชั้นบนของอาคารศาลากลางสำหรับที่ทำการพัฒนาชุมชนและที่ทำการประชาสัมพันธ์ เป็นส่วนราชการที่จำเป็นต้องประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสำนักงานจังหวัดและที่ทำการปกครอง (พิจารณาจากแผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างส่วนราชการในกระทรวงมหาดไทยในรูปที่ ๔.๑) ที่ตั้งของที่ทำการพัฒนาชุมชนและที่ทำการประชาสัมพันธ์จึงควรอยู่ในพื้นที่ชั้นบนของอาคารศาลากลาง

ตารางที่ ๔.๒ แสดงตำแหน่งหน้าที่ของสำนักงาน (หรือสำนักงานราชการต่าง ๆ ตามลักษณะการปฏิบัติงานของแต่ละสำนักงาน

ตำแหน่งที่เหมาะสม	สำนักงาน	ลักษณะการปฏิบัติงาน			
		ราชการร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด	ทำเป็นศูนย์ประสานงานกับส่วน ราชการหรือร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด	มีประชาชนติดต่อหรืออีกทอด มากในบางวัน	มีประชาชนติดต่อมากทุกวัน
ดำรงอยู่ใน พื้นที่ชนบท	สำนักงานจังหวัด	●			
	ปกครอง	●			
	พัฒนาชุมชน		●		
	ประชาสัมพันธ์		●		
อยู่ไกลหรือชนกลางและชนบท	แรงงาน			●	
	ราชทัณฑ์			●	
	สรรพากร			●	
	สรรพสามิต			●	
	สถิติ			●	
	อสังหาริมทรัพย์			●	
ควรอยู่ในพื้นที่ชนกลาง	อัยการ				●
	คลัง				●
	เกษตร				●
	ปลัดกระทรวง				●
	ประมง				●
	สหกรณ์				●
	ศึกษาธิการ				●
	ประชาสัมพันธ์				●

สำหรับส่วนราชการที่มีประชาชนติดต่อมากในทุกวัน ได้แก่ ที่ทำการอัยการ สำนักงานคลัง สำนักงานเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานประมง สำนักงานสหกรณ์ สำนักงานศึกษาธิการและสำนักงานประชาสัมพันธ์ ส่วนราชการเหล่านี้ควรมีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชั้นล่างของอาคารศาลากลาง

ส่วนราชการอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวในข้างต้นส่วนใหญ่มีประชาชนติดต่อหรือติดต่อมากในบางวัน ได้แก่ สำนักงานแรงงาน สำนักงานราชทัณฑ์ สำนักงานสรรพากร สำนักงานสรรพสามิต สำนักงานสถิติและที่ทำการสถิติ ที่ทำการของส่วนราชการเหล่านี้สามารถกำหนดที่ตั้งไว้ได้ทั้งในพื้นที่ชั้นล่างและชั้นบนของอาคารศาลากลาง (ตารางที่ ๔.๔)

สำหรับการที่สำนักงานราชการส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่มีลักษณะการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความสะดวกจากการมีที่ตั้งที่ทำการในพื้นที่ชั้นล่างของอาคาร สรุปได้ว่าการจัดเตรียมการขยายพื้นที่อาคารศาลากลางในอนาคต แม้ว่าควรมีจำนวนชั้นความสูงสำหรับพื้นที่สำนักงานไม่เกิน ๒ ชั้น เพื่อให้การจัดตำแหน่งชั้นที่ตั้งของส่วนราชการต่าง ๆ สอดคล้องกับความต้องการตำแหน่งชั้นที่ตั้งของแต่ละสำนักงาน แต่ในกรณีของจังหวัดที่มีพื้นที่ยังมีบริเวณไม่เพียงพอสำหรับการขยายพื้นที่อาคารศาลากลางในแนวราบ ซึ่งจำเป็นต้องขยายพื้นที่อาคารในทางสูง ควรศึกษาระบบฉัฟท์เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อระหว่างพื้นที่ในชั้นต่าง ๆ ของอาคารศาลากลางและการขนย้ายวัสดุ

๔) การแก้ปัญหาการรบกวนจากการปฏิบัติงานของสำนักงานข้างเคียง
การแก้ปัญหาอันจำเป็นที่ควรพิจารณาคือให้เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติงาน การจัดตำแหน่งชั้นที่ตั้งสำนักงานโดยรวมส่วนราชการที่มีประชาชนติดต่อมากเป็นพิเศษไว้ด้วยกันในพื้นที่ชั้นล่างของอาคารศาลากลางตามที่กล่าวในหัวข้อการแก้ปัญหาตำแหน่งชั้นที่ตั้งสำนักงานไม่เหมาะสม จะสามารถช่วยลดปัญหาการรบกวนที่เกิดจากประชาชนที่มาติดต่อราชการลงได้บ้าง สำหรับสำนักงานปลัดกระทรวงมีเสียงรบกวนจากสัตว์ที่มารับการปรึกษาหารือควรกำหนดที่ตั้งที่ทำการในส่วนที่เป็นพื้นที่คานปลายสุดของอาคาร

๒. ปัญหาการไร้พื้นที่ทำงานหัวหน้าส่วนราชการ

ก. การวิเคราะห์ปัญหา พื้นที่ทำงานของหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ภายในอาคารศาลากลางทั้ง ๘ จังหวัด มีปัญหาทางด้านต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการไร้พื้นที่ จากการประเมินความเห็นของหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ (ตารางที่ ๔.๔) พบว่าปัญหาดัง ๆ มีระดับความสำคัญของปัญหาตามลำดับ คือ ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการรับรองญาติคอกอ (มีขยฐาน = ๑.๐๕) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการปรึกษางาน (มีขยฐาน = ๐.๘๕) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ (มีขยฐาน = ๐.๗๘) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการบังคับบัญชา (มีขยฐาน = ๐.๖๐) ปัญหาเหล่านี้มีระดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัดดังนี้

๑) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการรับรองญาติคอกอ ปัญหานี้มีระดับความสำคัญมากกว่าปัญหาอื่น และเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญในระดับปานกลาง ในจำนวน ๘ จังหวัด ($\bar{x} = ๐.๘๖$ ถึง ๒.๐๐) ยกเว้นจังหวัดยโสธรจังหวัดเดียวที่ไม่มีปัญหานี้ ($\bar{x} = ๐.๐๐$) จากการสำรวจพบว่าปัญหานี้เกิดขึ้นทั้งในพื้นที่ทำงานแบบเปิดโล่งแบบกันเป็นบริเวณ และแบบกันเป็นห้อง จากการสัมภาษณ์ความเห็นของหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ สรุปได้ว่าปัญหานี้มีสาเหตุมาจากพื้นที่สำนักงานแออัดทำให้ไม่สามารถจัดเตรียมจำนวนที่นั่งให้เพียงพอสำหรับการรับรองญาติคอกอ โดยจะเห็นได้ว่าจังหวัดที่มีปัญหานี้เกิดขึ้นมากส่วนใหญ่เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่สำนักงานน้อยกว่ามาตรฐาน เช่นในจังหวัดปทุมธานีซึ่งมีปัญหานี้เกิดขึ้นมากที่สุดเป็นต้น สำหรับความเห็นเกี่ยวกับจำนวนที่นั่งเพื่อรับรองญาติคอกอบริเวณที่ทำงานของหัวหน้าส่วนราชการ มีจำนวนเฉลี่ยครั้งละ ๒-๑ คน

๒) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการปรึกษางาน การปฏิบัติงานของผู้บริหารระดับหัวหน้าส่วนราชการมีความจำเป็นต้องปรึกษางานร่วมกับหัวหน้าส่วนราชการอื่น ๆ และผู้บริหารระดับรองหรือผู้ช่วยบังคับบัญชาในส่วนราชการเดียวกันเสมอ สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการปรึกษางานคือ สภาพพื้นที่แออัดและมีเสียงรบกวน

ตารางที่ ๔.๔ แสดงปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ภายในอาคารศาลากลาง ๔ จังหวัด

ปัญหา	ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาในแต่ละจังหวัด (\bar{x})								มัธยฐาน
	จันทบุรี	สุโขทัย	นครนายก	ปทุมธานี	พังงา	ยโสธร	ระยอง	สุพรรณบุรี	
ปัญหาทางด้านการบังคับบัญชา	๐.๑๘	๐.๓๐	๐.๒๖	๐.๑๘	๐.๖๒	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๓๘	๐.๒๐
ปัญหาทางด้านการรับรองผู้มาติดต่อ	๑.๑๘	๐.๘๒	๑.๗๘	๒.๐๐	๑.๓๘	๐.๐๐	๑.๕๐	๑.๓๒	๑.๓๕
ปัญหาทางด้านการบริการงาน	๐.๕๘	๐.๘๒	๐.๘๘	๐.๘๖	๑.๐๘	๐.๑๘	๐.๘๘	๐.๘๘	๐.๘๕
ปัญหาทางด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่	๐.๘๒	๐.๘๒	๐.๒๖	๐.๘๖	๐.๖๒	๐.๐๐	๐.๖๗	๐.๓๘	๐.๕๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานี้เกิดขึ้นกับทุกจังหวัด โดยในจำนวน ๘ จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = ๐.๕๔$ ถึง ๑.๐๔) ยกเว้นในจังหวัดยโสธรที่มีระดับความสำคัญของปัญหาน้อยมาก ($\bar{x} = ๐.๑๔$) เมื่อพิจารณาจากสภาพพื้นที่สำนักงานของจังหวัดต่าง ๆ พบว่าใน ๘ จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาค่อนข้างน้อย มีจำนวน ๕ จังหวัดที่มีขนาดพื้นที่ต่อคนของสำนักงานต่าง ๆ น้อยกว่ามาตรฐานได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ปทุมธานี พังงา ระยอง และสุพรรณบุรี (ตารางที่ ๓.๒๓) และจำนวน ๒ จังหวัดที่มีลักษณะการจัดพื้นที่สำนักงานไม่เหมาะสม โดยจำนวนสำนักงานส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่ต่อคนของสำนักงานน้อยกว่ามาตรฐาน (ตารางที่ ๓.๒๔) สำหรับจังหวัดยโสธรซึ่งมีระดับความสำคัญของปัญหาน้อยมาก พบว่าเป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่ทำงานต่อคนของสำนักงานต่าง ๆ มากกว่ามาตรฐานมาก แสดงให้เห็นว่าสภาพความแออัดของพื้นที่สำนักงานและเสียงรบกวนเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

๓) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ปัญหานี้มีระดับความสำคัญค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด พบว่ามีเพียงจังหวัดยโสธรจังหวัดเดียวที่ไม่มีปัญหา ($\bar{x} = ๐.๐๐$) ส่วนในจำนวนอีก ๘ จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับน้อยมากถึงค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = ๐.๒๖$ ถึง ๐.๕๒) จะเห็นได้ว่าปัญหานี้เกิดขึ้นกับอาคารศาลากลางที่มีสภาพพื้นที่สำนักงานในกรณีเดียวกับปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน จากความเห็นของหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ปัญหานี้มีสาเหตุมากจากสภาพความแออัดของพื้นที่ทำให้ไม่สะดวกต่อการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน เช่น ตู้หรือชั้นสำหรับเก็บเอกสารและสิ่งของบริเวณพื้นที่ทำงาน สำหรับสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่เสียงรบกวน และสภาพความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่สำนักงานที่รบกวนการปฏิบัติงาน เนื่องจากการปฏิบัติงานของหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ มีลักษณะเป็นงานคานการบริหารงานทั่วไป ซึ่งต้องการสมาธิในการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่าสภาพความแออัดและความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ รวมทั้งเสียงรบกวนภายในสำนักงานเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการ

๘) ปัญหาพื้นที่ทำงานเป็นอุปสรรคต่อการบังคับบัญชา ปัญหานี้เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญน้อยมาก เมื่อพิจารณาระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด พบว่ามีจำนวน ๒ จังหวัดที่ไม่มีปัญหานี้ ($\bar{x} = ๐.๐๐$) ได้แก่จังหวัดชัยโสธร และระยอง ส่วนในจำนวนอีก ๖ จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับน้อยมาก ($\bar{x} = ๐.๑๘$ ถึง ๐.๖๒) จากความเห็นของหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์พบว่า ปัญหานี้เกิดขึ้นกับพื้นที่ทำงานของหัวหน้าส่วนทั้งที่เป็นแบบเปิดโล่งและแบบกั้นเป็นห้อง สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ทำงานแบบเปิดโล่งมีสาเหตุจากความไม่สะดวกต่อการว่ากล่าวตักเตือนผู้ใต้บังคับบัญชา เนื่องจากต้องกระทำต่อหน้าผู้ใต้บังคับบัญชาอื่น ๆ ภายในสำนักงาน ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ทำงานแบบกั้นเป็นห้องทำงานส่วนตัว เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากห้องทำงานของหัวหน้าส่วนเป็นพื้นที่ที่แยกไกลจากพื้นที่สำนักงานหรือเป็นห้องที่ไม่สามารถติดต่อกันได้โดยตรง ทำให้ไม่สามารถควบคุมดูแลการปฏิบัติงานภายในสำนักงานได้ทั่วถึง แสดงให้เห็นว่าในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานต้องการสภาพพื้นที่ที่เป็นส่วนตัว และสามารถดูแลรวมทั้งเข้าถึงบริเวณพื้นที่ทำงานทั่วไปของสำนักงานได้โดยตรง

๙) แนวทางการแก้ปัญหา ปัญหาการไร้พื้นที่ทำงานหัวหน้าส่วนมีสาเหตุมาจากพื้นที่ทำงานของหัวหน้าส่วนมีสภาพไม่เหมาะสม จากสภาพพื้นที่สำนักงานแออัดและการรบกวนจากการปฏิบัติงานภายในสำนักงานได้แก่ เสียงรบกวนจากเครื่องพิมพ์ดีดและเครื่องโรเนียวเอกสาร การแก้ปัญหาจำเป็นต้องจัดเตรียมขนาดและสภาพพื้นที่ทำงานที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงานทางด้านบริหารของหัวหน้าส่วนราชการ จากการสำรวจพบว่าหัวหน้าส่วนราชการของสำนักงานราชการต่าง ๆ มีระดับตำแหน่งที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งในระดับ ๖ ถึงระดับ ๘ นอกจากนี้ในส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ที่หัวหน้าส่วนราชการอาจเป็นตำแหน่งในระดับ ๕ ซึ่งมีเป็นส่วนน้อย

ตามมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการได้กำหนดขนาดพื้นที่ทำงานสำหรับตำแหน่งผู้อำนวยการกองและหัวหน้ากองซึ่งเป็นข้าราชการในระดับ ๖ ถึงระดับ ๘ ไว้เท่ากับ ๑๖ ตารางเมตรต่อคน และกำหนดขนาดพื้นที่ทำงานสำหรับตำแหน่งอื่น ๆ ที่ไม่ต่ำกว่าข้าราชการระดับ ๖ ไว้เท่ากับ ๑๒ ตารางเมตรต่อคน

สำหรับพื้นที่ปฏิบัติงานของหัวหน้าส่วนราชการควรมีพื้นที่มากกว่าขนาดพื้นที่ทำงาน
ของคนของเจ้าหน้าที่ทั่วไป เนื่องจากมีกิจกรรมการรับรองแขกและการปฏิบัติงานภายใน
พื้นที่ทำงาน พื้นที่ปฏิบัติงานของหัวหน้าส่วนควรมีขนาดพื้นที่แตกต่างกันในแต่ละส่วนราชการ
ตามลักษณะงานและปริมาณงานที่รับผิดชอบ โดยควรมีขนาดไม่น้อยกว่า ๑๒ ตารางเมตร
และไม่เกิน ๑๖ ตารางเมตร

สำหรับเสียงรบกวนจากการปฏิบัติงานภายในสำนักงาน ซึ่งรบกวนสมาธิในการ
ปฏิบัติงานทางด้านการบริหาร สามารถแก้ไขได้โดยการจัดเตรียมพื้นที่ทำงานของหัวหน้าส่วน
ในลักษณะของห้องทำงานส่วนตัว อย่างไรก็ตามการจัดเตรียมห้องทำงานส่วนตัวของหัว
หน้าส่วนราชการในทุกส่วนราชการจะทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก อีกทั้งไม่เหมาะสมต่อ
การจัดพื้นที่สำนักงานในส่วนราชการขนาดเล็ก ซึ่งปัญหาเสียงรบกวนที่เกิดจากการปฏิบัติ
งานภายในสำนักงานมีน้อย สามารถจัดพื้นที่ทำงานของหัวหน้าส่วนราชการในลักษณะ เปิด
โล่งร่วมกับพื้นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ทั่วไป ดังนั้นการจัดเตรียมห้องทำงานส่วนตัวสำหรับ
หัวหน้าส่วนราชการ จึงควรจัดเตรียมไว้เฉพาะในสำนักงานขนาดใหญ่ที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่
เกินกว่า ๑๕ คนขึ้นไป ซึ่งเป็นจำนวนมาตรฐานของจำนวนเจ้าหน้าที่ในสำนักงานราชการ
ส่วนภูมิภาค ๑๕ สำนักงานที่ควรจัดรวมที่ทำการไว้ในอาคารศาลากลาง

๓. ปัญหาการใช้พื้นที่พิเศษ

ก. การวิเคราะห์ปัญหา พื้นที่พิเศษหมายถึงพื้นที่อื่น ๆ ของสำนักงาน
นอกจากพื้นที่ทำงานทั่วไปและพื้นที่ทำงานของหัวหน้าส่วนราชการ ในการวิเคราะห์ปัญหา
การใช้พื้นที่สำนักงานได้ทำการประเมินปัญหาการใช้พื้นที่พิเศษของสำนักงานต่าง ๆ ใน
อาคารศาลากลางทั้ง ๔ จังหวัด ประกอบด้วยปัญหาการใช้พื้นที่เก็บพัสดุและเอกสาร
ปัญหาการใช้พื้นที่ห้องมั่นคง ปัญหาการใช้พื้นที่ห้องพัสดุคงเหลือ และปัญหาการใช้พื้นที่ห้อง
วิทยุปกครอง ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้พื้นที่พิเศษส่วนต่าง ๆ ได้ดังนี้

๑) ปัญหาการใช้พื้นที่เก็บพัสดุและเอกสาร การปฏิบัติงานของสำนัก
งานต่าง ๆ ในอาคารศาลากลาง มีเอกสารใหม่ที่เป็นเรื่องที่ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการ
การ และเอกสารเก่าซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังดำเนินการไปเรียบร้อยแล้ว เอกสารเก่าเหล่านี้มี
ความจำเป็นต้องเก็บรักษาไว้ภายในระยะเวลา ๕ ถึง ๑๐ ปี แล้วแต่

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงปัญหาการใช้พื้นที่พิเศษภายในอาคารศาลากลาง

ปัญหา	ค่าเฉลี่ย ระดับความสำคัญของปัญหา (\bar{x})								มัธยฐาน
	จำนวน	สภาพ	บุคลากร	ปัญหา	พื้นที่	โยธา	ระยอง	ผู้ทรงคุณวุฒิ	
สถานที่เก็บพัสดุและเอกสารไม่เพียงพอ	๓.๐๐	๓.๒๔	๒.๕๔	๓.๒๕	๒.๕๒	๓.๔๖	๓.๕๐	๒.๑๖	๓.๑๒
พื้นที่ห้องมั่นคงไม่เพียงพอ	๔.๐๐	๔.๐๐	๐.๐๐	๒.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
ลักษณะการวางห้องมั่นคงเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานคลัง	๐.๐๐	๔.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๐.๐๐	๑.๐๐
พื้นที่ห้องวิทยุแออัด	๔.๐๐	๔.๐๐	๒.๐๐	๐.๐๐	๔.๐๐	๐.๐๐	๒.๐๐	๐.๐๐	๒.๐๐
ตำแหน่งห้องวิทยุไม่เหมาะสม	๔.๐๐	๔.๐๐	๔.๐๐	๐.๐๐	๔.๐๐	๔.๐๐	๒.๐๐	๐.๐๐	๒.๗๕

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเภทของเอกสารและระเบียบปฏิบัติของแต่ละกระทรวง ทบวง กรม ต้นสังกัดของ ส่วนราชการนั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีพัสดุไค้แก่ เครื่องใช้ภายในสำนักงานและสิ่งของอื่น ๆ ที่แตกต่างกันไปในบางสำนักงาน เช่น เวชภัณฑ์ที่ใช้ในการรักษาสัตว์ของสำนักงานปศุสัตว์ สิ่งของบรรเทาทุกข์ประสพภัยของที่ทำการประชาสงเคราะห์ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นผล งานที่ได้จากการแนะนำส่งเสริมอาชีพของที่ทำการพัฒนาชุมชน ของกลางที่ยึดได้จากยู กระทำผิดกฎหมายของสำนักงานสรรพสามิตเป็นต้น สำนักงานต่าง ๆ มีความต้องการ สถานที่เก็บพัสดุและเอกสารแตกต่างกันไป จากการสำรวจในเบื้องต้นพบว่าการใช้พื้นที่ เก็บพัสดุและ เอกสารของสำนักงานต่าง ๆ มีปัญหาสถานที่เก็บไม่เพียงพอ และความไม่ เหมาะสมของสถานที่เก็บที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในการวิเคราะห์ปัญหาสถานที่เก็บพัสดุและ เอกสารไม่เพียงพอ จากความ เห็นของหัวหน้าส่วนราชการที่ได้รับจากการสัมภาษณ์พบว่าปัญหานี้มีระดับความสำคัญของ ปัญหาในระดับสูงมาก (มัธยฐาน = ๓.๑๒) และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกจังหวัดโดยมี ค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัดในระดับค่อนข้างสูงถึงสูงมาก (\bar{x} = ๒.๑๖ ถึง ๓.๕๐) (ตารางที่ ๔.๑๐) จากความเห็นที่ได้รับจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า สาเหตุของปัญหานี้เกิดจากสำนักงานต่าง ๆ มีพัสดุและเอกสารจำนวนมาก และไม่มี สถานที่ซึ่งจัดเตรียมไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในการนี้โดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาจากลักษณะ การจัดเก็บพัสดุและ เอกสารของสำนักงานต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ตารางที่ ๓.๒๔) จะเห็นได้ว่ามีเพียงบางสำนักงานที่มีสถานที่เก็บพัสดุและ เอกสารภายในอาคารศาลากลาง สำนักงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ไค้แก่สำนักงานจังหวัด ที่ทำการปกครอง ที่ทำการอัยการ และสำนักงานอื่น ๆ ที่มีที่ตั้งสำนักงานอยู่ใกล้กับห้องเก็บของไค้บันไค้คานข้างของ อาคารศาลากลาง และมีเพียงบางสำนักงานในบางจังหวัดที่มีอาคารพัสดุของสำนักงาน ซึ่งเป็นอาคารที่แต่ละส่วนราชการจัดสร้างขึ้นมีทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกผังบริเวณศาลา กลาง เช่นที่ทำการอัยการจังหวัดจันทบุรี สำนักงานจังหวัด ที่ทำการปกครอง และ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก และที่ทำการอัยการจังหวัดพังงา สำหรับอาคาร พัทธุมที่ไค้ร่วมกันหลายสำนักงาน เป็นอาคารพัสดุที่ทางจังหวัดจัดเตรียมขึ้นสำหรับ ใช้เก็บพัสดุและเอกสารโดยเฉพาะในจำนวน ๓ จังหวัด ไค้แก่จังหวัดจันทบุรี พังงา และสุพรรณบุรี อย่างไรก็ตามสถานที่เก็บ เหล่านี้ไม่เพียงพอต่อจำนวนสำนักงานทั้งหมด

ในอาคารศาลากลาง ก็จะเห็นได้ว่าทุกสำนักงานในทุกจังหวัดมีการจัดเก็บพัสดุและเอกสารในสถานที่อื่น ๆ เช่นในบ้านพักของหัวหน้าส่วนราชการ หรืออาคารเก่าของทางราชการที่ไม่ใช่ประโยชน์แล้ว

สถานที่ที่สำนักงานต่าง ๆ ใช้สำหรับจัดเก็บพัสดุและเอกสารเก่ามีปัญหาค่าความเหมาะสมของสถานที่ จากความเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ทุกสำนักงานในจำนวน ๔ จังหวัด พบว่าร้อยละ ๗๐.๐๘ มีความเห็นว่าการจัดเก็บภายในพื้นที่สำนักงานไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นสาเหตุทำให้พื้นที่สำนักงานแออัดและไม่เป็นระเบียบ ร้อยละ ๕๐.๗๕ มีความเห็นว่าการจัดเก็บในห้องเก็บของภายในอาคารศาลากลางไม่เหมาะสม เนื่องจากสถานที่เก็บที่เป็นอยู่มีสภาพคับแคบ ร้อยละ ๔๔.๒๔ มีความเห็นว่าการจัดเก็บในสถานที่อื่น ๆ เช่นบ้านพักหัวหน้าส่วนราชการ และอาคารเก่าของทางราชการไม่เหมาะสม เนื่องจากอยู่ไกลจากสำนักงานมากไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน และไม่สะดวกต่อการดูแลรักษา มีเพียงร้อยละ ๑๖.๖๗ ที่มีความเห็นว่าการจัดเก็บภายในอาคารพัสดุที่ไม่มีการแยกห้องเก็บสำหรับแต่ละสำนักงานไม่เหมาะสม เนื่องจากในบางสำนักงานมีความเห็นว่าการเก็บรวมกันหลายสำนักงานไม่สะดวกต่อการดูแลรับผิดชอบสำหรับการจัดเก็บภายในอาคารพัสดุรวมโดยแยกห้องเก็บของแต่ละสำนักงาน ทุกสำนักงานมีความเห็นว่าเหมาะสม เนื่องจากสะดวกต่อการดูแลและรับผิดชอบ

จากที่กล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สภาพการจัดเก็บพัสดุและเอกสารของสำนักงานต่าง ๆ ในอาคารศาลากลางทั้ง ๔ จังหวัด มีปัญหาสถานที่จัดเก็บไม่เพียงพอสำหรับการจัดเก็บพัสดุและเอกสารเก่าซึ่งแต่ละสำนักงานต้องรวบรวมไว้ในช่วงระยะเวลา ๕ ถึง ๑๐ ปี และสำนักงานต่าง ๆ ต้องการสถานที่จัดเก็บที่เป็นสัดส่วนของแต่ละสำนักงาน เพื่อสะดวกต่อการบำรุงรักษา การแบ่งแยกความรับผิดชอบของแต่ละสำนักงานและเป็นสถานที่ที่ไม่ไกลจากสำนักงานเพื่อสะดวกต่อการปฏิบัติงาน

๒) ปัญหาการไร้พื้นที่ของมั่นคง จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าห้องมั่นคงซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งภายในสำนักงานคลังจังหวัดใช้สำหรับเก็บรักษาเงิน สิ่งของมีค่า และเอกสารสำคัญตามที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ ๑ มีปัญหาขนาดพื้นที่ของมั่นคงไม่เพียงพอ และปัญหาลักษณะการจัดวางห้องมั่นคงเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของสำนักงาน เนื่องจาก

ที่นึ่งทำงานของคลังจังหวัดจำเป็นต้องอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นประตูห้องมันคง รวมทั้ง การปฏิบัติงานบริเวณห้องกุเงินโคโดยสะดวก ซึ่งเป็นข้อกำหนดตาม "ระเบียบการเก็บ รักษาเงินคลัง ๗ สำนักงานคลังจังหวัด พ.ศ. ๒๕๑๘" (เวียงชัย จันทร์เจริญ ๒๕๒๔ : ๑๘๘)

จากการประเมินระดับความสำคัญของปัญหาการใช้พื้นที่ห้องมันคงจากความ เห็นที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาพื้นที่ห้องมันคงไม่เพียงทอมีระดับความสำคัญ ของปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{x} = ๑.๕๐$) (ตารางที่ ๔.๑๐) โดยมีจำนวนจังหวัดที่มี ปัญหาร้อยละ ๕๐ ของจำนวน ๘ จังหวัด สาเหตุที่มีปัญหานี้เกิดขึ้นในบางจังหวัด เนื่องจากความแตกต่างทางตามเศรษฐกิจของแต่ละจังหวัด จังหวัดที่มีปัญหานี้ส่วนใหญ่ เป็นจังหวัดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเช่น จังหวัดจันทบุรี ชัยนาท ระยอง และสุพรรณบุรี เป็นต้น สำหรับปัญหาลักษณะการจึกวางห้องมันคงเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของ สำนักงาน มีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับค่อนข้างน้อย ($\bar{x} = ๑.๐๐$) (ตารางที่ ๔.๑๐) และมีจังหวัดที่มีปัญหานี้ร้อยละ ๓๗.๕๐ ของจำนวน ๘ จังหวัด จากความเห็น ที่ได้รับจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า สาเหตุของปัญหานี้เกิดจากลักษณะการวางตำแหน่ง ห้องมันคงตามแนวยาวของพื้นที่สำนักงาน ทำให้เหลือพื้นที่ของสำนักงานคานข้างห้อง มันคงเป็นแนวแคบไม่สะดวกต่อการจัดพื้นที่สำนักงาน และผนังห้องมันคงปิดกันทางลม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าปัญหาการใช้พื้นที่ห้องมันคงมีปัญหานี้ที่ห้อง มันคงไม่เพียงพอ ซึ่งเกิดจากการกำหนดขนาดพื้นที่ห้องมันคงไม่สอดคล้องกับฐานะทาง เศรษฐกิจของแต่ละจังหวัด และปัญหาลักษณะการจึกวางห้องมันคงเป็นอุปสรรคต่อการ ปฏิบัติงานของสำนักงาน เนื่องจากทำให้พื้นที่สำนักงานบางส่วนไม่สะดวกต่อการจัด พื้นที่สำนักงาน และห้องมันคงปิดกันทางลม

๓) ปัญหาการใช้พื้นที่ห้องวิทยุปกครอง ห้องวิทยุปกครองเป็นพื้นที่ ปฏิบัติงานส่วนหนึ่งของที่ทำการปกครอง พื้นที่ส่วนนี้ไม่มีการจัดเตรียมไว้ในแบบมาตรฐาน ห้องวิทยุของที่ทำการปกครองในจังหวัดต่าง ๆ อาศัยพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ในอาคารศาลากลาง และอาคารที่ทำการของส่วนราชการอื่น ที่ตั้งของห้องวิทยุภายในอาคารศาลากลางแบ่ง ตามประเภทของที่ตั้งได้แก่ มีพื้นที่อยู่ภายในที่ทำการปกครอง มีพื้นที่เป็นห้องเอกเทศ

ในชั้นบนและชั้นล่างของอาคารศาลากลาง และมีพื้นที่อยู่รวมกับพื้นที่กิจกรรมอื่น

จากการสำรวจในเบื้องต้นพบว่าการใช้พื้นที่ของวิทยุในจังหวัดต่าง ๆ มีปัญหาสภาพพื้นที่แออัด และปัญหาตำแหน่งที่ตั้งไม่เหมาะสม จากความเห็นที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ (ตารางที่ ๔.๑๐) พบว่าปัญหาพื้นที่แออัดเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญปานกลาง ($\bar{x} = ๒.๐๐$) ปัญหานี้เกิดขึ้นกับจำนวนร้อยละ ๕๐.๐๐ ของจำนวน ๔ จังหวัด โดยร้อยละ ๒๕.๐๐ เกิดขึ้นกับห้องวิทยุที่ไร้อุปกรณ์เอกเทศชั้นล่างและห้องวิทยุที่อยู่รวมกับกิจกรรมอื่นในอาคารศาลากลาง ร้อยละ ๑๒.๕๐ เกิดขึ้นกับห้องวิทยุที่อยู่ภายในที่ทำการปกครอง และห้องวิทยุที่อาศัยอยู่ในอาคารสำนักงานอื่น สาเหตุของปัญหาเกิดจากความคับแคบของพื้นที่

ส่วนปัญหาค่าเช่าที่ตั้งห้องวิทยุไม่เหมาะสมเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญค่อนข้างสูงเช่นกัน ($\bar{x} = ๒.๗๕$) เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับจำนวนร้อยละ ๗๕.๐๐ ของจำนวน ๔ จังหวัด โดยร้อยละ ๒๕.๐๐ เกิดขึ้นในจังหวัดที่ห้องวิทยุเป็นห้องเอกเทศในชั้นล่างของอาคาร และในจังหวัดที่ห้องวิทยุอยู่รวมกับกิจกรรมอื่นในอาคารศาลากลาง ร้อยละ ๑๒.๕๐ เกิดขึ้นในจังหวัดที่ห้องวิทยุ อยู่ภายในที่ทำการปกครอง และจังหวัดที่ห้องวิทยุอาศัยอยู่ในอาคารสำนักงานอื่น สาเหตุของปัญหาเกิดจากเสียงรบกวนจากการใช้เครื่องวิทยุ ไม่สะดวกต่อการป้องกันความลับ ไม่สะดวกต่อการประสานงานกับที่ทำการปกครอง และไม่สะดวกต่อการอยู่เวรรักษาการณ์

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าปัญหาทั้ง ๒ ประการไม่เกิดขึ้นกับจังหวัดที่ห้องวิทยุเป็นห้องเอกเทศอยู่ในชั้นบนของอาคารศาลากลาง และสามารถสรุปได้ว่าการใช้พื้นที่ห้องวิทยุมีปัญหาสภาพพื้นที่แออัด และปัญหาที่ตั้งห้องวิทยุไม่เหมาะสมเนื่องจาก เสียงรบกวนจากการใช้เครื่องวิทยุ ไม่สะดวกต่อการป้องกันความลับ ไม่สะดวกต่อการประสานงานกับที่ทำการปกครอง และไม่สะดวกต่อการอยู่เวรรักษาการณ์ในเวลา กลางคืน

จากการสำรวจความต้องการตำแหน่งที่ตั้งห้องวิทยุปกครองพบว่า ในจำนวนที่ทำการปกครองทั้งหมด มีจำนวนร้อยละ ๒๒.๕๐ ที่ต้องการให้ห้องวิทยุปกครองเป็นห้อง

เอกเทศในชั้นบนของอาคารศาลากลาง สำหรับลักษณะที่กึ่งอื่น ๆ ใกล้เคียง ภายในที่ทำการปกครอง ห้องเอกเทศชั้นล่างของอาคารศาลากลาง และอาคารสถานีสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย มีจำนวนความถี่ของวิทยุจะ ๑๒.๕๐ เท่ากันทุกประเภทความถี่ (ตารางที่ ๔.๑๑)

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงรายละเอียดของความถี่ของวิทยุที่กึ่งห้องวิทยุปกครองภายในอาคารศาลากลาง

ประเภทที่กึ่ง	รายละเอียดของจำนวนความถี่ของวิทยุ
วิทยุในห้องวิทยุภายในที่ทำการปกครอง	๑๒.๕๐
วิทยุในห้องวิทยุเป็นห้องเอกเทศในชั้นบนของอาคาร	๒๒.๕๐
วิทยุในห้องวิทยุเป็นห้องเอกเทศในชั้นล่างของอาคาร	๑๒.๕๐
วิทยุในห้องวิทยุไว้ในอาคารสถานีสื่อสารสำนักปลัด	๑๒.๕๐

แสดงให้เห็นว่าห้องวิทยุปกครองควรมีลักษณะเป็นห้องเอกเทศในพื้นที่ชั้นบนของอาคารศาลากลาง ในตำแหน่งที่สามารถประสานงานกับที่ทำการปกครองได้สะดวกและสะดวกต่อการอยู่เวรรักษาการณ์ในเวลาฉุกเฉิน

ข. แนวทางการแก้ปัญหา

๑) การแก้ปัญหาการไร้พื้นที่เก็บพัสดุและเอกสาร จากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการสถานที่เก็บพัสดุและเอกสารสรุปได้ว่า การแก้ปัญหานี้จำเป็นต้องจัดเตรียมสถานที่เก็บพัสดุและเอกสารให้เพียงพอและเหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติงานของสำนักงานราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งต้องการทั้งพื้นที่เก็บพัสดุและเอกสารภายในสำนักงานและสถานที่เก็บพัสดุภายนอกสำนักงาน

สำหรับการจัดเก็บเอกสารภายในพื้นที่สำนักงานนั้น ถึงแม้ว่าตามมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการจะกำหนดขนาดพื้นที่ทำงานต่อคนสำหรับเจ้าหน้าที่ทั่วไปที่รวมพื้นที่เก็บเอกสารของแต่ละบุคคลไว้ด้วยแล้วก็ตาม แต่ภายในสำนักงานยังมี

เอกสารรวมทั้งพัสดุสำนักงานอื่น ๆ ที่ต้องการพื้นที่เก็บโดยเฉพาะแยกจากพื้นที่ทำงาน
 ของเจ้าหน้าที่ใดแกเอกสารประเภททะเบียน เอกสารทางวิชาการสำหรับคนคว่ำ
 ประกอบในการปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญอื่น ๆ ซึ่งตามมาตรฐานอาคารประเภทนี้
 ทำการของทางราชการกำหนดไว้แต่เพียงให้จัดเตรียมพื้นที่ตามความเหมาะสมของแต่ละ
 หน่วยงาน Duffy, Cave and Worthington ได้กล่าวถึงการจัดเตรียมพื้นที่สำนั
 กันว่า นอกจากพื้นที่ปฏิบัติงานของคนของเจ้าหน้าที่ทั่วไปแล้ว ภายในพื้นที่สำนักงานควร
 จัดเตรียมพื้นที่สำหรับการเก็บเอกสารตามประเภทดังกล่าวข้างต้นและสำหรับพื้นที่ตั้งเครื่อง
 มือเครื่องใช้สำนักงาน ได้แก่ เครื่องโทรเลขเอกสารเป็นต้น โดยควรมีพื้นที่สำนักงาน
 เพิ่มขึ้นอีก ๒.๒ ตารางเมตรต่อคน (Duffy, Cave and Worthington 1977 : 91)
 การจัดเตรียมพื้นที่สำนักงานเพิ่มขึ้นสำหรับจัดเก็บพัสดุและเอกสารภายในสำนักงานมีความ
 เป็นระเบียบเหมาะสมยิ่งขึ้น

สำหรับสถานที่เก็บพัสดุภายนอกสำนักงานนั้นควรมีการจัดเตรียมไว้เพื่อการ
 เก็บพัสดุดังประเภทตามที่กล่าวในการวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งการเก็บเอกสารเก
 ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานของสำนักงานซึ่งต้องเก็บรักษาไว้เป็นเวลา ๕ ถึง
 ๑๐ ปี สถานที่เก็บพัสดุและเอกสารภายนอกสำนักงานอาจจัดเตรียมเป็นห้องเก็บสำหรับ
 แต่ละสำนักงานไว้ในพื้นที่ชั้นใต้ดินของอาคารศาลากลางเพื่อสะดวกต่อการขนย้าย หรือ
 จัดเตรียมชั้นในลักษณะของอาคารพัสดุรวม โดยแยกพื้นที่ภายในอาคารพัสดุเป็นห้อง
 สำหรับเก็บพัสดุและเอกสารของแต่ละสำนักงาน เพื่อความสะดวกต่อการแบ่งความรับ
 รับผิดชอบในการดูแลรักษาพัสดุและเอกสารของแต่ละสำนักงาน ในกรณีที่จัดห้องเก็บพัสดุ
 และเอกสารไว้ในพื้นที่ชั้นใต้ดินของอาคารศาลากลาง ควรศึกษาระบบลิฟต์ขนของเพื่อ
 อำนวยความสะดวกในการขนย้ายพัสดุและเอกสาร

๒) การแก้ปัญหาการใช้พื้นที่ห้องมันคง จากปัญหาพื้นที่ห้องมันคงไม่
 เพียงพอ ซึ่งนอกจากจะมีสาเหตุจากปริมาณเงินจำนวนมากที่ต้องการพื้นที่เก็บภายใน
 ห้องมันคงแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากการที่ต้องใช้พื้นที่ห้องมันคงเก็บเอกสารสำคัญและสิ่ง
 ของมีค่าอื่น ๆ ตามที่กล่าวในการวิเคราะห์ปัญหา

จากความเห็นที่ได้รับจากการสัมภาษณ์คลังจังหวัดสุโขทัยว่า พื้นที่ห้องมั่นคง
ควรมีขนาดพื้นที่เพิ่มขึ้นจากเดิมอีกเท่าตัว ทั้งนี้ในการแก้ปัญหาจึงจำเป็นต้องเพิ่ม
ขนาดพื้นที่ห้องมั่นคง โดยควรมีพื้นที่ห้องมั่นคงไม่น้อยกว่า ๖๐ ตารางเมตร

สำหรับปัญหาจากลักษณะการจัดวางพื้นที่ห้องมั่นคงเป็นอุปสรรคต่อการจัดพื้นที่
สำนักงานคลังนั้น สรุปได้ว่าการจัดเตรียมพื้นที่สำนักงานคลังควรมีลักษณะเป็นห้องโถง
โดยไม่มีส่วนของพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ล้มสาบคา

๑) การแก้ปัญหาการใช้พื้นที่ห้องวิทยุปกครอง จากการวิเคราะห์
ปัญหาและความต้องการพื้นที่ห้องวิทยุปกครองสุโขทัย พื้นที่สำหรับติดตั้งเครื่องรับส่ง
วิทยุของที่ทำการปกครองควรมีลักษณะเป็นห้องแยกจากพื้นที่ปฏิบัติงานทั่วไป เพื่อป้องกัน
เสียงรบกวนจากการใช้เครื่องวิทยุและความอับของทางราชการ ที่ตั้งของห้องวิทยุควร
อยู่ในตำแหน่งที่สามารถติดต่อได้โดยตรงจากพื้นที่ปฏิบัติงานทั่วไปของที่ทำกา ปกครอง
และสามารถเข้าถึงได้โดยตรงจากระเบียงทางเดิน เพื่อสะดวกต่อการอยู่เวรรักษาการณ์
ในเวลาฉุกเฉินโดยไม่ต้องผ่านพื้นที่ของที่ทำกา อย่างไรก็ตามการเข้าถึงจากระเบียง
ทางเดินจำเป็นต้องปิดกั้นเพื่อป้องกันการเข้าถึงของประชาชนในเวลาราชการ

สำหรับขนาดพื้นที่ห้องวิทยุปกครอง เมื่อพิจารณาจากขนาดพื้นที่ของห้องวิทยุ
ในจังหวัดที่ไม่มีปัญหาสภาพพื้นที่ห้องวิทยุแอสรูปใคว่า ห้องวิทยุปกครองควรมีขนาด
พื้นที่ไม่น้อยกว่า ๑๕ ตารางเมตร

ปัญหาการใช้พื้นที่ห้องประชุม

ห้องประชุมภายในอาคารศาลากลาง ซึ่งตามแบบมาตรฐานประกอบด้วย
ห้องประชุมใหญ่ และห้องประชุมเล็กจำนวนอย่างละ ๑ ห้อง ลักษณะการใช้ห้องประชุม
ที่เป็นอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ มีการใช้ห้องประชุมใหญ่สำหรับการประชุมกรรมการจังหวัด
และการประชุมทั่วไปอื่น ๆ ส่วนห้องประชุมเล็กซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งภายในพื้นที่ทำงาน
ของผู้อำนวยการจังหวัด ส่วนใหญ่ใช้สำหรับการประชุมย่อยที่เรียกว่า เป็นประธาน

จากการสำรวจในเบื้องต้นพบว่า มีปัญหาการใช้พื้นที่ของประชุมโคกแก่ง ปัญหาจำนวนห้องประชุมไม่เพียงพอ ซึ่งมีสาเหตุจากความไม่สะดวกในการใช้ห้องประชุมเล็ก เนื่องจากกรรมการปฏิบัติงานของยูงว่า และในบางจังหวัดก็มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ของประชุมเล็กและห้องประชุมใหญ่ เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมอื่นตามที่โคกกล่าวในบทที่ ๓ ปัญหาอีกประการหนึ่งคือปัญหาพื้นที่ของประชุมใหญ่แออัด สาเหตุของปัญหานี้เกิดจากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมในปัจจุบันเพิ่มขึ้นมากกว่าจำนวนตามการจัดเตรียมไว้ตามแบบมาตรฐาน เนื่องจากจำนวนคณะกรรมการจังหวัดที่เพิ่มขึ้น โดยมติทั้งกรมการจังหวัดที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ และกรมการจังหวัดในภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้นจากบุคคลชั้นนำในวงการธุรกิจการค้าของจังหวัด ซึ่งเป็นการจัดตั้งขึ้นภายใต้งานนโยบายของรัฐเพื่อประสานงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ-บาลและเอกชน

๑. การวิเคราะห์ปัญหา

ในการวิเคราะห์ปัญหาการใช้พื้นที่ของประชุม หากการประเมินระดับความสำคัญของปัญหานี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาพื้นที่ของประชุมใหญ่แออัด และปัญหาจำนวนห้องประชุมไม่เพียงพอ รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าความต้องการสถานที่จัดประชุมภายในอาคารศาลากลาง

จากการประเมินระดับความสำคัญของปัญหาการใช้พื้นที่ของประชุม (ตารางที่ ๔.๑๒) พบว่าทั้งปัญหาพื้นที่ของประชุมใหญ่แออัดและปัญหาจำนวนห้องประชุมไม่เพียงพอ เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญสูง (มัธยฐาน = ๓.๑๔ และ ๒.๘๒ ตามลำดับ)

สำหรับปัญหาพื้นที่ของประชุมใหญ่แออัด เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญสูงในทุกจังหวัด (\bar{x} = ๒.๑๖ ถึง ๓.๘๒) ยกเว้นในจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งไม่สามารถประเมินระดับความสำคัญของปัญหานี้ได้ เนื่องจากไม่มีพื้นที่ส่วนนี้ภายในอาคารศาลากลาง

ส่วนปัญหาจำนวนห้องประชุมไม่เพียงพอ เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญในแต่ละจังหวัดแตกต่างกัน (\bar{x} = ๐.๕๕ ถึง ๓.๑๑) จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาสูงส่วนใหญ่เป็นจังหวัดที่มีห้องประชุมในอาคารศาลากลางเพียงห้องเดียวโคกแก่ง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงระดับปัญหาการใช้พื้นที่ของประชุมภายในอาคารศาลากลาง ๔ จังหวัด

ปัญหา	ค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด (x̄)								มัธยฐาน
	จันทบุรี	ชัยนาท	นครนายก	ปทุมธานี	พิจิตร	ยโสธร	ระยอง	สุพรรณบุรี	
พื้นที่ของประชุมใหญ่แออัด	๓.๕๕	๓.๓๘	๒.๘๐	๓.๗๒	๒.๑๖	๒.๕๘	๓.๖๖	-	๓.๑
จำนวนห้องประชุมไม่เพียงพอ	๒.๘๓	๓.๒๓	๓.๒๐	๑.๐๐	๐.๖๒	๐.๕๕	๒.๖๗	๓.๓๓	๒.๕๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนาม นครนายก ระยอง และจันทบุรี จังหวัดเหล่านี้ส่วนใหญ่ เจาะห้องประชุมใหญ่ ในอาคารศาลากลาง ยกเว้นจังหวัดสุพรรณบุรีและจันทบุรี โดยจังหวัดสุพรรณบุรีมีการเปลี่ยนแปลงห้องประชุมใหญ่เดิมเป็นพื้นที่ทำงานของยูว้า ซึ่งมีห้องประชุมเล็กรวมอยู่ในพื้นที่ส่วนนี้ด้วย และเปลี่ยนพื้นที่ทำงานของยูว้า เดิมเป็นพื้นที่กิจกรรมอื่น ๆ ส่วนในจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่มีทั้งห้องประชุมใหญ่และห้องประชุมเล็ก แต่การที่มีปัญหานี้เกิดขึ้นในระดับสูง อาจมีสาเหตุมาจากห้องประชุมเล็กซึ่งรวมอยู่ในพื้นที่ของสำนักงานจังหวัดไม่สะดวกต่อการใช้ของสำนักงานอื่น สำหรับจังหวัดอื่น ๆ ที่มีระดับความสำคัญของปัญหานี้ น้อยเป็นจังหวัดที่มีทั้งห้องประชุมใหญ่และห้องประชุมเล็กในอาคารศาลากลาง โดยปัญหาที่เกิดขึ้นกับจังหวัดเหล่านี้มีสาเหตุมาจากความไม่สะดวกในการใช้ห้องประชุมเล็ก ซึ่งอยู่ภายในพื้นที่ทำงานของยูว้า

ในการประเมินความต้องการสถานที่จัดประชุมภายในอาคารศาลากลาง (ตารางที่ ๔.๑๑) เพื่อพิจารณาความต้องการจำนวนห้องประชุม และความต้องการขนาดของห้องประชุมโดยประเมินจากค่าเฉลี่ยความต้องการในแต่ละจังหวัด และมีปริมาณของความต้องการรวมในทุกจังหวัด พบว่าในทุกจังหวัดมีความต้องการสถานที่จัดประชุมสำหรับจัดประชุมจำนวน ๑๐๐ คน ๑ ห้อง เพื่อใช้ประชุมคณะกรรมการจังหวัด หรือการประชุมอื่น ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนมาก และห้องประชุมที่สามารถจัดผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๒๔ คน ๒ ห้อง สำหรับการประชุมประสานงานระหว่างส่วนราชการ การประชุมภายในของแต่ละส่วนราชการ และการประชุมขนาดย่อยอื่น ๆ ตารางที่ ๔.๑๑ เปรียบเทียบความต้องการสถานที่จัดประชุมในอาคารศาลากลาง

ประเภทของความต้องการ		ค่าเฉลี่ยความต้องการในแต่ละจังหวัด								
		จันทบุรี	รายนาม	นครนายก	ปทุมธานี	พังงา	ปัสเชร์	ระยอง	สุพรรณบุรี	มีนบุรี
ห้องประชุมใหญ่	จำนวนห้องประชุม	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม	๑๒๐	๑๒๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
ห้องประชุมเล็ก	จำนวนห้องประชุม	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒
	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม	๒๔	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๒๐	๒๔	๒๔	๒๔

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สถานที่จัดประชุมในอาคารศาลากลางที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีปัญหาจำนวนห้องประชุมไม่เพียงพอ และปัญหาพื้นที่ห้องประชุมใหญ่แออัด เนื่องจากความต้องการในการใช้พื้นที่ส่วนนี้ เปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ตามแบบมาตรฐาน โดยมีความต้องการห้องประชุมสำหรับการประชุมขนาดย่อยเพิ่มขึ้น และมีความต้องการขนาดพื้นที่ห้องประชุมใหญ่ที่สามารถจุเข้าร่วมประชุมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๒. แนวทางการแก้ปัญหา จากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการการใช้พื้นที่ห้องประชุมสรุปได้ว่า การแก้ปัญหาพื้นที่ห้องประชุมใหญ่แออัดจำเป็นต้องเพิ่มขนาดของพื้นที่ห้องประชุมให้เพียงพอกับจำนวนผู้เข้าประชุมในการประชุมกรรมการจังหวัด โดยควรมีพื้นที่ห้องประชุมใหญ่ที่สามารถจุเข้าประชุมจำนวน ๑๐๐ คน ในการจัดเตรียมพื้นที่ห้องประชุมใหญ่ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เข้าประชุม อาจดำเนินการโดยการขยายพื้นที่ห้องประชุมใหญ่ตามที่กำหนดในแบบมาตรฐานออกไปทางคานหน้าของอาคารศาลากลาง การเพิ่มพื้นที่ตามวิธีนี้จะทำให้รูปคานหน้าของอาคารศาลากลางเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแต่สามารถออกแบบให้กลมกลืนกับรูปแบบเดิมได้ สำหรับการเพิ่มพื้นที่ห้องประชุมใหญ่โดยไม่ให้มีผลกระทบต่อรูปคานหน้าของอาคารนั้น จำเป็นต้องย้ายตำแหน่งของห้องประชุมใหญ่ไปไว้ในบริเวณมุขกลางคานหลังของอาคารศาลากลาง โดยอาจจัดสร้างในลักษณะการต่อเติมอาคารศาลากลางจังหวัดทั้งวง (รูปที่ ๓.๑๓ และ ๓.๒๑)

สำหรับปัญหาจำนวนห้องประชุมไม่เพียงพอ นั้น จำเป็นต้องจัดเตรียมห้องประชุมเล็กเพิ่มขึ้น เพื่อใช้สำหรับการประชุมหัวหน้าส่วนราชการและการประชุมเจ้าหน้าที่ภายในของแต่ละส่วนราชการ โดยภายในอาคารศาลากลางควรมีห้องประชุมเล็กจำนวน ๒ ห้อง แยกเป็นห้องประชุมเล็กที่จัดเตรียมไว้ในพื้นที่ทำงานผู้ว่าราชการจังหวัดตามที่มีการกำหนดไว้ในแบบมาตรฐาน ๑ ห้อง และจัดเตรียมเพิ่มขึ้นอีก ๑ ห้อง ตำแหน่งที่ตั้งของห้องประชุมเล็กที่เพิ่มขึ้นนี้ควรอยู่ในพื้นที่ที่สะดวกต่อการใช้สำหรับทุกสำนักงาน ซึ่งควรเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับห้องประชุมใหญ่ โดยใช้ผนังที่สามารถเลื่อนเก็บได้ในกรณีที่ต้องการรวมพื้นที่ของห้องประชุมใหญ่ และห้องประชุมเล็กเพื่อใช้ในการประชุมที่มีจำนวนผู้เข้าประชุมมากกว่าปกติ ห้องประชุมเล็กควรมีขนาดที่สามารถจุเข้าประชุมจำนวน ๒๔ คน

การกำหนดขนาดพื้นที่ของห้องประชุมใหญ่และห้องประชุมเล็ก ควรมีขนาดพื้นที่สอดคล้องตามมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการ ซึ่งกำหนดให้มีพื้นที่ห้องประชุม ๒ ตารางเมตรต่อคน นอกจากนี้ภายในพื้นที่ส่วนที่ควรจัดเตรียมที่พักรอขนาด ๑ ตารางเมตรต่อคน ซึ่งตามมาตรฐานดังกล่าวไม่ได้กำหนดจำนวนผู้ที่กรอไว้ อย่างไรก็ตามจำนวนผู้ที่กรออาจพิจารณาจากจำนวนผู้เข้าประชุมก่อนครบองค์ประชุม ซึ่งระเบียบการประชุมโดยทั่วไปกำหนดให้องค์ประชุมมีจำนวนไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของคณะกรรมการ ดังนั้นพื้นที่ที่กรอจึงอาจจัดเตรียมไว้สำหรับผู้ที่กรอประมาณ ๑ ใน ๔ ของผู้เข้าประชุมทั้งหมด พร้อมทั้งจัดเตรียมห้องเก็บของและห้องเครื่องเสียงซึ่งควรมีพื้นที่ห้องละประมาณร้อยละ ๔ ของพื้นที่ห้องประชุม (เท่ากับขนาดตามที่กำหนดในแบบมาตรฐานอาคารศาลากลาง)

ปัญหาการไร้พื้นที่ทำงานผู้บริหารระดับสูง

ในการวิเคราะห์ปัญหาการไร้พื้นที่ทำงานผู้บริหารระดับสูงทำการศึกษาดังปัญหาที่เกิดขึ้นในการไร้พื้นที่ทำงานผู้ว่าราชการจังหวัด ปัญหาการไร้พื้นที่ทำงานรองผู้ว่าราชการจังหวัดและปัญหาการไร้พื้นที่ทำงานปลัดจังหวัด โดยสรุปสาเหตุของปัญหาจากความแตกต่างของสภาพพื้นที่ทำงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ดูรายละเอียดในรูปที่ ๑.๑๐) กับสภาพที่ควรจะเป็นตามมาตรฐาน ประกอบกับความคิดเห็นที่ได้รับจากผู้ว่า และรองผู้ว่า ในบางจังหวัด กับความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัดทุกจังหวัดสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ทำงานผู้ว่า และรองผู้ว่า ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับการไร้พื้นที่ทำงานปลัดจังหวัดพิจารณาจาก ความคิดเห็นของปลัดจังหวัดในบางจังหวัดและความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับหัวหน้าแผนกของที่ทำการปกครองทุกจังหวัด สำหรับระดับความสำคัญของปัญหาการไร้พื้นที่ส่วนนี้ทำการประเมินเฉพาะความคิดเห็นที่ได้รับจากหัวหน้าสำนักงานจังหวัดและหัวหน้าแผนกของที่ทำการปกครอง โดยมีรายละเอียดของแต่ละปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาดังนี้

๑. ปัญหาการไร้พื้นที่ทำงานผู้ว่าราชการจังหวัด

ก. การวิเคราะห์ปัญหา ลักษณะพื้นที่ทำงานส่วนนี้มีเพียงจังหวัดยโสธร จังหวัดเดียวที่มีลักษณะของพื้นที่ตามที่กำหนดในแบบมาตรฐาน ส่วนจังหวัดอื่น ๆ มีคาร

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานผู้วาราชการจังหวัด

ปัญหา	ระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด								มัธยม
	จันทบุรี	ตราด	นครนายก	ปทุมธานี	พิจิตร	ยโสธร	ระยอง	สุพรรณบุรี	
ความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างสำนักงานจังหวัดกับห้องทำงานผู้วาร	๐	๒	๒	๑	๐	๑	๐	๑	๑
พื้นที่ทำงานอักษรมือไม่สะดวกต่อการรับรองผู้รอเขาพบผู้วาร	๑	๐	๑	๒	๒	๑	๒	๐	๒
พื้นที่ทำงานอักษรมือไม่สะดวกต่อการควบคุมการเขาออกห้องผู้วาร	๑	๐	๐	๐	๒	๑	๐	๐	๐
พื้นที่ทำงานอักษรมือไม่เหมาะสมต่อการรักษาความลับทางเอกสาร	๑	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐	๐

เปลี่ยนแปลงในพื้นที่ส่วนนี้ทุกจังหวัด โดยมีการเปลี่ยนแปลงในทุกส่วนของพื้นที่ในกรณี
ของจังหวัดสุพรรณบุรี และการเปลี่ยนแปลงเพียงบางส่วนของพื้นที่ในจังหวัดที่เหลือ
อื่น ๆ จากความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัดที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์สรุปได้ว่า
การใช้พื้นที่ส่วนนี้มีปัญหาทางคมนาคม ๗ โคนก่ ปัญหาพื้นที่ทำงานอัครเลขไม่สะดวกก่อ
การควบคุมการเช่าออกของหน่วยงานส่วนนี้เห็นว่า พื้นที่ทำงานอัครเลขไม่เหมาะสมก่อ
การรักษาความลับทางเอกสาร ความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างสำนักงานจังหวัด
กับหน่วยงานส่วนนี้เห็นว่า และพื้นที่ทำงานอัครเลขไม่สะดวกต่อการรับรองผู้รอพบ
ผู้ว่า โดยมีระดับความสำคัญของปัญหาตั้งแต่ระดับไม่มีปัญหาถึงระดับปานกลาง (มีขยฐาน
เท่ากับ ๐, ๐.๕, ๑ และ ๒ ตามลำดับ) (ตารางที่ ๔.๑๔) สาเหตุของแต่ละปัญหา
ต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

๑) ปัญหาความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างสำนักงานจังหวัด

กับหน่วยงานผู้ว่า ปัญหานี้มีความสำคัญของปัญหาในระดับมีปัญหาน้อย โดยมีจำนวน
๓ จังหวัดที่ไม่มีปัญหานี้ได้แก่จังหวัดจันทบุรี ทังงา และระยอง ทั้ง ๓ จังหวัดมีตำแหน่ง
ทางเช่าออกของผูว่า ใกล้กับทางเช่าออกสำนักงานจังหวัด ส่วน ๔ จังหวัดที่มีปัญหา
นี้จังหวัดสุพรรณบุรีจังหวัดเดียวที่มีระดับความสำคัญของปัญหามาก (ระดับความสำคัญ
ของปัญหาเท่ากับ ๔) ซึ่งเป็นจังหวัดที่พื้นที่ทำงานผู้ว่า แยกไกลจากสำนักงานจังหวัด
มาก สำหรับในจังหวัดชัยนาทและนครนายกมีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับปานกลาง
(ระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๒) ส่วนในจังหวัดปทุมธานีและยโสธรมีระดับความ
สำคัญของปัญหาน้อย (ระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๑) ทั้ง ๔ จังหวัดมีที่ตั้งของ
หน่วยงานผู้ว่า และสำนักงานจังหวัดอยู่ไกลกันแต่ไม่สามารถติดต่อกันได้โดยตรง

จากความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสรุปได้ว่าปัญหานี้เกิดขึ้นจากการที่
พื้นที่ทำงานผู้ว่า ไม่สามารถติดต่อกับสำนักงานจังหวัดได้โดยตรง และจากการที่มีจำนวน
๒ จังหวัดจัดทำทางเช่าออกเชื่อมต่องระหว่างสำนักงานจังหวัดกับห้องประชุมเล็ก แสดงให้
เห็นถึงความต้องการความสะดวกในการติดต่อระหว่างทั้ง ๒ พื้นที่ดังกล่าว

๒) ปัญหาความไม่สะดวกต่อการรับรองผู้รอพบผู้ว่า ปัญหานี้มีระดับ
ความสำคัญในระดับปานกลาง โดยมีจำนวน ๒ จังหวัดที่ไม่มีปัญหานี้ได้แก่จังหวัดชัยนาท

และสุพรรณบุรี ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีปัญหาจังหวัดเดียวโดยจังหวัดเดียวที่มีปัญหาน้อย (ระดับความสำคัญเท่ากับ ๑) สำหรับจังหวัดปทุมธานี หังงา และระยองมีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับปานกลาง (ระดับความสำคัญเท่ากับ ๒) ส่วนในจังหวัดจันทบุรี และนครนายกมีระดับความสำคัญของปัญหามาก (ระดับความสำคัญเท่ากับ ๔)

เมื่อพิจารณาจากสภาพพื้นที่ในบริเวณพื้นที่ทำงานดูว่า สรุปได้ว่า ปัญหานี้เกิดขึ้นในจังหวัดที่ไม่มีการจัดเตรียมพื้นที่รับรองรับรองพบบูว่า เช่นในกรณีของจังหวัดจันทบุรีและนครนายกซึ่งเป็นจังหวัดที่มีระดับความสำคัญมาก ส่วนในจังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาน้อยและปานกลางเป็นจังหวัดที่มีการจัดเตรียมพื้นที่รับรองรับไว้ในห้องประชุมเล็ก สำหรับจังหวัดที่ไม่มีปัญหานี้ได้แก่จังหวัดชัยนาทซึ่งมีการจัดเตรียมห้องรับรองรับแยกจากพื้นที่ทำงานส่วนอื่น และในจังหวัดสุพรรณบุรีมีการจัดเตรียมพื้นที่รับรองรับไว้ในพื้นที่ทำงานอักษรเลขซึ่งมีลักษณะเป็นห้องแยกจากพื้นที่ส่วนอื่น ๆ

จากความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสรุปได้ว่า ปัญหานี้มีสาเหตุจากการที่ไม่มีการจัดเตรียมพื้นที่รับรองรับไว้ในบริเวณที่ทำงานอักษรเลข และการที่มีการจัดเตรียมพื้นที่รับรองรับไว้ในห้องประชุมเล็กทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้พื้นที่รับรองรับในเวลาที่มีการประชุม

๓) ปัญหาพื้นที่ทำงานอักษรเลขไม่สะดวกต่อการควบคุมการเข้าออก
ห้องทำงานส่วนตัว ถึงแม้ว่ามาตรฐานระดับความสำคัญของปัญหาจะอยู่ในระดับไม่มีปัญหา แต่จากการพิจารณาความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัดพบว่ามีจำนวน ๓ จังหวัดที่มีปัญหานี้ ในระดับมีปัญหาน้อยถึงมีปัญหามากได้แก่จังหวัดชัยนาท หังงาและจันทบุรี (ระดับความสำคัญเท่ากับ ๑, ๒ และ ๓ ตามลำดับ)

จากการพิจารณาลักษณะของพื้นที่ทำงานอักษรเลขที่เป็นอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ สรุปได้ว่าปัญหานี้เกิดขึ้นกับจังหวัดที่จัดพื้นที่ทำงานอักษรเลขไว้ในพื้นที่ทางเดินซึ่งประตูลงห้องทำงานดูว่า จะสามารถเข้าถึงได้โดยตรงจากพื้นที่ทางเดินเช่นในกรณีของจังหวัดจันทบุรี และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับจังหวัดที่จัดพื้นที่ทำงานอักษรเลขไว้ในสำนักงานจังหวัดซึ่งไม่สะดวกต่อการดูแลการเข้าออกห้องทำงานดูว่า ใต้อย่างทั่วถึงเช่นในกรณีของจังหวัดหังงา สำหรับจังหวัดชัยนาทมีการจัดพื้นที่ทำงานอักษรเลขไว้ในพื้นที่ตามที่กำหนด

ในแบบมาตรฐาน ซึ่งมีลักษณะเป็นห้องทำงานที่แยกไกลจากห้องทำงานยูวาระ และไม่มีทาง
 เขาออกแยกต่างหากจากทางเขาออกพื้นที่ทำงานยูวาระ ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ที่ไม่มีปัญหา
 นี้มีการจัดที่ทำงานอักษรเลขไว้ในห้องประชุมเล็ก ซึ่งมีลักษณะเป็นห้องโถงที่เป็นทาง
 ยานก่อนเขาดังห้องทำงานยูวาระ

จากความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี ปัญหาที่มีสาเหตุจาก
 การที่พื้นที่ทำงานอักษรเลขมีลักษณะไม่เป็นทางยานก่อนเขาดังห้องยูวาระ และการที่
 ห้องทำงานยูวาระ สามารถเข้าถึงได้โดยตรงจากบริเวณทางเดินทั่วไป

๔) ปัญหาพื้นที่ทำงานอักษรเลขไม่เหมาะสมต่อการรักษาความลับ
ทางเอกสาร ปัญหานี้มีระดับความสำคัญในระดับไม่มีปัญหา โดยมีจำนวน ๒ จังหวัดที่
 มีปัญหานี้ได้แก่จังหวัดปทุมธานีและจันทบุรี ซึ่งมีระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๑
 และ ๑ ตามลำดับ ส่วนจังหวัดอื่น ๆ มีระดับความสำคัญในระดับไม่มีปัญหา

จากการพิจารณาลักษณะของพื้นที่ทำงานส่วนนี้จะเห็นได้ว่า จังหวัดจันทบุรี
 ซึ่งมีระดับความสำคัญของปัญหามากมีพื้นที่ทำงานอักษรเลขอยู่ในพื้นที่ทางเดินทั่วไป
 ส่วนในจังหวัดปทุมธานีซึ่งมีระดับความสำคัญของปัญหาน้อยมีการจัดพื้นที่ทำงานอักษรเลข
 ไว้ในห้องประชุมเล็ก สำหรับจังหวัดที่ไม่มีปัญหามีจำนวน ๔ จังหวัดที่พื้นที่ทำงาน
 อักษรเลขมีลักษณะเป็นห้องแยกจากพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่จังหวัดชัยนาท นครนายก บึงฉลวย
 และสุพรรณบุรี ส่วนในจังหวัดทั้งสามมีการจัดพื้นที่ทำงานอักษรเลขไว้ในพื้นที่สำนักงาน
 จังหวัด และจังหวัดกระของจัดพื้นที่ทำงานอักษรเลขไว้ในห้องประชุมเล็กที่สามารถเข้า
 ถึงได้โดยตรงจากสำนักงานจังหวัด

จากความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรีปัญหานี้มีสาเหตุมาจาก
 การที่พื้นที่ทำงานอักษรเลขมีลักษณะไม่เป็นห้อง ทำให้ไม่สามารถควบคุมการเขาออก
 ในช่วงเวลาพักกลางวันและในช่วงเวลาอื่น ๆ ที่อักษรเลขไม่อยู่ในพื้นที่ทำงาน

๕) แนวทางการแก้ปัญหา จากลักษณะการไร้พื้นที่และปัญหาการไร้พื้นที่ทำงาน
 ยูวาระ ตามที่ได้อธิบายข้างต้นสุพรรณบุรี การแก้ปัญหาคือการไร้พื้นที่ทำงานยูวาระ จำเป็นต้อง
 จัดเตรียมพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ทำงานยูวาระ ให้เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติงานใน
 พื้นที่ส่วนนี้

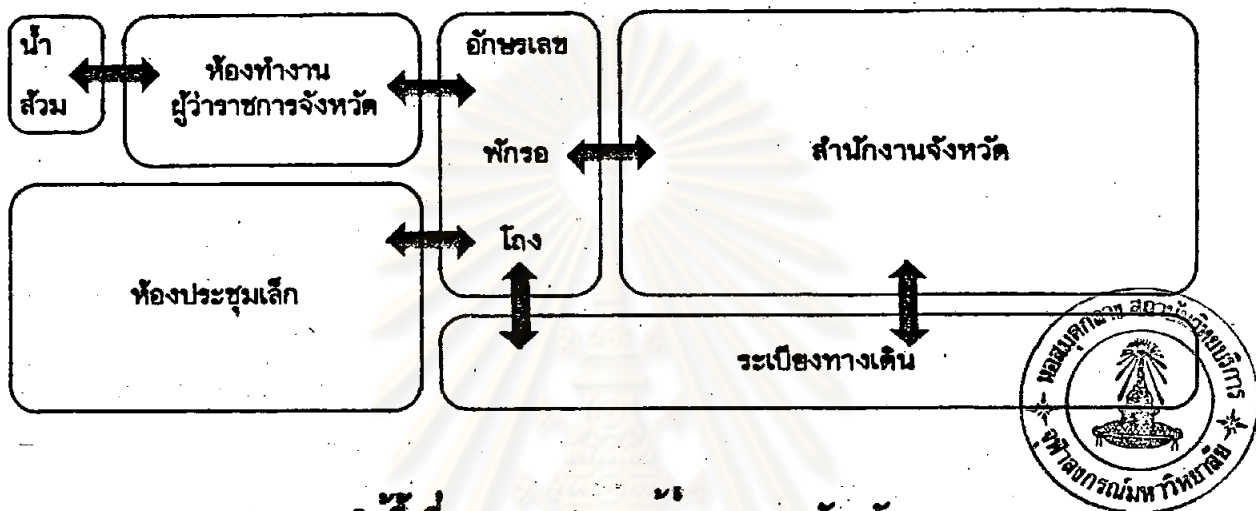
พื้นที่ทำงานยูวาทา ควรประกอบด้วยห้องทำงานส่วนตัว ขนาดพื้นที่ ๓๐ ตารางเมตรเท่ากับขนาดพื้นที่ของยูวาทา ตามที่กำหนดในแบบมาตรฐาน เพื่อให้เหมาะสมกับฐานะและสะดวกต่อการปฏิบัติงานตามลักษณะงานของผู้นบริหารระดับสูงที่ควรมีสั่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานใดแก่ โตะและเก้าอี้ทำงานตามตำแหน่งหน้าที่พร้อมด้วยพื้นที่สำหรับการพักผ่อน และการรับรองผู้เข้าพบจำนวน ๓-๔ คน บริเวณโตะทำงาน ตู้เก็บเอกสารจำนวนอย่างน้อย ๓ ตู้ และพื้นที่สำหรับชุดเก้าอี้รับแขก ๔-๕ คน (ตรวจวิธีตรวจวัด ๒๔๒๒ : ๔๔) และควรมีห้องนำส้วมที่เข้าได้โดยตรงจากห้องทำงานส่วนตัวของยูวาทา

พื้นที่ทำงานยูวาทาควรมีห้องประชุมเล็กที่สามารถจัดเข้าประชุมจำนวนประมาณ ๒๕ คน ซึ่งเป็นจำนวนตามความต้องการพื้นที่ของประชุมเล็กที่ถือไว้ในหัวข้อปัญหาการใช้พื้นที่ของประชุม พื้นที่ส่วนนี้ควรเข้าได้โดยตรงจากพื้นที่ทำงานอักษรเลข

สำหรับพื้นที่ทำงานอักษรเลขควรมีลักษณะเป็นห้องโถงซึ่งเชื่อมโยงระหว่างห้องทำงานส่วนตัวยูวาทา ห้องประชุมเล็ก สำนักงานจังหวัดและระเบียบทางเดินภายใน พื้นที่ส่วนนี้ควรจัดเตรียมชุดรับรองแขกจำนวน ๔-๕ คน เพื่อใช้สำหรับการนั่งพักระหว่างรอเข้าพบยูวาทา สำหรับพื้นที่ทำงานอักษรเลขซึ่งเป็นงานประเภทเลขานุการ ตามมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการกำหนดพื้นที่ทำงานสำหรับผู้นปฏิบัติวิชาชีพไว้เท่ากับ ๖ ตารางเมตรต่อคน และตามมาตรฐานการจัดพื้นที่สำนักงานของ Duffy, Cave and Worthington (๑๙๙๙ : ๔๑) กำหนดพื้นที่ทำงานสำหรับเลขานุการไว้เท่ากับ ๔ ตารางเมตรต่อคน ภายในพื้นที่ประกอบด้วยโตะทำงานและชั้นวางเอกสารพร้อมด้วยพื้นที่ทางเดิน จะเห็นได้ว่าพื้นที่ทำงานอักษรเลขควรมีพื้นที่เท่ากับ ๔ ตารางเมตร สำหรับบริเวณรับรองแขกสามารถใช้พื้นที่ที่ถูกรอที่จัดเตรียมไว้สำหรับห้องประชุมเล็ก โดยจัดเตรียมที่นั่งพักรอจำนวน ๙ ที่ (๑ ใน ๔ ของจำนวนผู้เข้าประชุม ๒๕ คน) ในขนาดพื้นที่ ๑ ตารางเมตรต่อคน ตามขนาดพื้นที่พักรอที่กำหนดในมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการ คิดเป็นขนาดพื้นที่พักรอเท่ากับ ๙ ตารางเมตร ดังนั้นพื้นที่โถงซึ่งรวมพื้นที่ทำงานอักษรเลขและพื้นที่พักรอควรมีพื้นที่ประมาณ ๑๔ ตารางเมตร

การจัดพื้นที่ทำงานยูว้า ตามที่กล่าวมาแล้วสามารถแสดงด้วยแผนภูมิความสัมพันธ์ตามรูปที่ ๔.๖

รูปที่ ๔.๖ แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในพื้นที่ทำงานยูว้าราชการจังหวัด และพื้นที่ส่วนอื่นของอาคารศาลากลางที่เกี่ยวข้อง

๒. ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานของรองผู้ว่าราชการจังหวัด

ก. การวิเคราะห์ปัญหา พื้นที่ทำงานรองผู้ว่าฯ เป็นพื้นที่ที่แต่ละจังหวัดจัดเตรียมขึ้นในภายหลัง เนื่องจากไม่มีการกำหนดพื้นที่ส่วนนี้ไว้ในแบบมาตรฐาน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ทำงานยูว้าและพื้นที่ทำงานปลัดจังหวัดตามที่กำหนดในแบบมาตรฐาน พื้นที่ส่วนนี้ประกอบด้วยห้องทำงานส่วนตัวสำหรับรองผู้ว่าฯ และพื้นที่ทำงานเลขานุการ จากความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัดที่ได้รับจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า การใช้พื้นที่ส่วนนี้มีปัญหาทางกายภาพต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างสำนักงานจังหวัดกับห้องทำงานรองผู้ว่าฯ พื้นที่ทำงานเลขานุการไม่สะดวกต่อการรับรองผู้ว่าฯ พบรองผู้ว่าฯ และปัญหาพื้นที่ทำงานเลขานุการไม่เหมาะสมต่อการรักษาความลับทางเอกสาร โดยมีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับปานกลางถึงมีปัญหามาก (มีขยฐานของระดับความสำคัญเท่ากับ ๒, ๓ และ ๓ ตามลำดับ) (ตารางที่ ๔.๑๔) สาเหตุของปัญหาต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

๑) ปัญหาความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างสำนักงานจังหวัดกับพื้นที่ทำงานรองผู้ว่าฯ ปัญหานี้มีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับปานกลาง โดยมี

จังหวัดสุพรรณบุรีจังหวัดที่ที่ไม่มีปัญหานี้ ส่วนจังหวัดอื่น ๆ มีระดับความสำคัญใน
ระดับมีปัญหาน้อยถึงมีปัญหามาก (ระดับความสำคัญเท่ากับ ๑ ถึง ๓)

จากการพิจารณาลักษณะพื้นที่ทำงานส่วนนี้สรุปได้ว่า ในจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่ง
ไม่มีปัญหานี้ทางเข้าออกสำนักงานจังหวัดและห้องทำงานรองผู้ว่าฯ ที่สามารถติดต่อถึง
กันได้สะดวก ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีปัญหานี้ในระดับมีปัญหาน้อยถึงมีปัญหามากมีทางเข้า
ออกของพื้นที่ทั้งสองส่วนนี้ทางไกลกัน โดยมีจำนวน ๒ จังหวัดที่กำหนดพื้นที่ทำงานรอง
ผู้ว่าฯ ไว้ในบริเวณพื้นที่ทำงานผู้ว่าฯ ได้แก่จังหวัดชัยนาทและนครนายก ส่วนจังหวัด
อื่น ๆ มีการใช้ห้องทำงานปลัดจังหวัดตามที่กำหนดในแบบมาตรฐานเป็นห้องทำงานรอง
ผู้ว่าฯ

จากความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสรุปได้ว่า ปัญหานี้เกิดจากการที่
พื้นที่ทำงานรองผู้ว่าฯ ไม่สามารถติดต่อกับสำนักงานจังหวัดได้โดยตรง เช่นเดียวกับ
ปัญหาความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างสำนักงานจังหวัดกับห้องทำงานผู้ว่าฯ

๒) พื้นที่ทำงานเลขานุการรองผู้ว่าฯ ไม่สะดวกต่อการรับรองผู้รอพบ
รองผู้ว่าฯ ปัญหานี้มีระดับความสำคัญของปัญหามาก โดยมีจำนวน ๒ จังหวัดที่ไม่มีปัญห
นี้ไ้แก่นจังหวัดชัยนาทและจังหวัดระยอง ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ มีระดับความสำคัญของ
ปัญหาในระดับมีปัญหามาก (ระดับความสำคัญเท่ากับ ๓ ถึง ๔)

จากการพิจารณาลักษณะของพื้นที่ส่วนนี้จะเห็นได้ว่า ใน ๒ จังหวัดที่ไม่มีปัญห
นี้สำหรับจังหวัดชัยนาทมีการจัดพื้นที่รับรองไว้เป็นห้องโดยเฉพาะตามที่ไกลแล้วใน
หัวข้อปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานผู้ว่าฯ ส่วนในจังหวัดระยองมีการจัดพื้นที่ทำงานเลขานุการ
ในลักษณะเป็นห้องพร้อมควมบริเวณรับรองผู้รอพบรองผู้ว่าฯ สำหรับจังหวัดอื่น ๆ ที่มี
ระดับความสำคัญของปัญหามากในทุกจังหวัด มีจังหวัดนครนายกจังหวัดเดียวที่พื้นที่ทำงาน
เลขานุการมีลักษณะเป็นห้องแต่มีพื้นที่คับแคบและไม่มีการจัดเตรียมบริเวณที่พักรอสำหรับ
ผู้รอพบรองผู้ว่าฯ ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ มีการจัดเตรียมพื้นที่ทำงานเลขานุการไว้ในพื้นที่
ทางเดินบริเวณหน้าห้องทำงานรองผู้ว่าฯ ผู้รอพบรองผู้ว่าฯ ต้องนั่งรอในที่นี้ซึ่งจัดเตรียม
ไว้ในบริเวณทางเดินทั่วไป หรือใช้พื้นที่รับรองซึ่งจัดไว้ในห้องประชุมเล็ก

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงปัญหาการไหลทันท่วงทีของงานรองบวรราชการจังหวัด

ปัญหา	ระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด								มัธยฐาน
	จันทบุรี	ชัยนาท	นครนายก	ปทุมธานี	พิจิตร	ปทุมธานี	ระยอง	สุพรรณบุรี	
ความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างสำนักงานจังหวัดกับหน่วยงานรองบวร	๑	๒	๒	๑	๒	๑	๒	๑	๒
พื้นที่ทำงานเอชานุกรการไม่สะดวกต่อการรับรองบวรกรมรองบวร	๓	๐	๑	๑	๑	๑	๐	๑	๑
พื้นที่ทำงานเอชานุกรการไม่เหมาะสมต่อการรักษาความลับทางเอกสาร	๑	๐	๐	๑	๑	๑	๐	๒	๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัญหาที่มีสาเหตุจากการที่ไม่มีการจัดเตรียมพื้นที่รับรองไว้ในบริเวณพื้นที่ทำงานเลขาธิการทำให้ไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานของเลขาธิการ และไม่สะดวกต่อการรับรองแขกของรองผู้ว่า

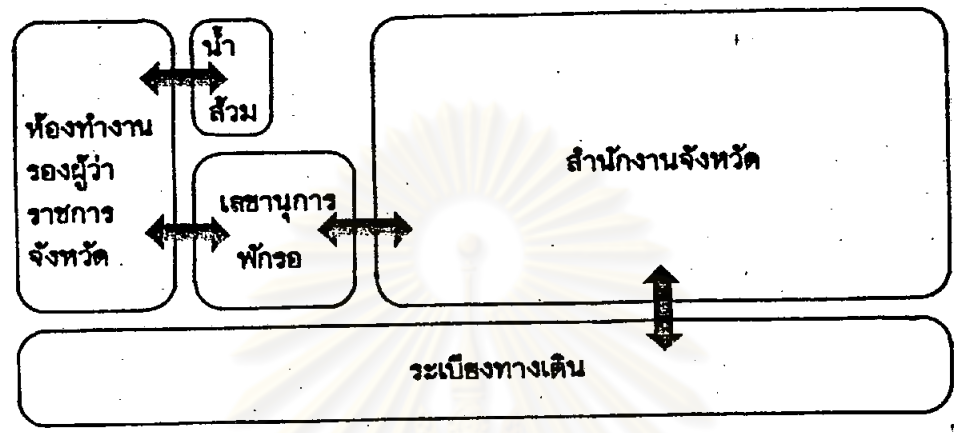
๓) ปัญหาพื้นที่ทำงานเลขาธิการรองผู้ว่า ไม่เหมาะสมต่อการป้องกันความลับทางเอกสาร ปัญหานี้เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญของปัญหามากเช่นกัน โดยมีจำนวน ๓ จังหวัดที่ไม่มีปัญหานี้ได้แก่จังหวัดชัยนาท นครนายกและระยอง สำหรับจังหวัดสุพรรณบุรีมีปัญหานี้ในระดับมีปัญหปานกลาง (ระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๒) ส่วนจังหวัดอื่น ๆ มีระดับความสำคัญของปัญหามากเท่ากับในทุกจังหวัด (ระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๔)

จากการพิจารณาลักษณะของพื้นที่ทำงานส่วนนี้จะเห็นได้ว่า ในจังหวัดที่ไม่มีปัญหานี้มีลักษณะของพื้นที่ทำงานเลขาธิการเป็นห้องที่สามารถควบคุมการเข้าออกได้สะดวก ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีปัญหานี้ในระดับมีปัญหปานกลางถึงมีปัญหามาก มีการจัดพื้นที่ทำงานเลขาธิการไว้ในพื้นที่ทางเดินบริเวณหน้าห้องรองผู้ว่า

จากความเห็นของหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่ทำงานเลขาธิการที่มีลักษณะไม่เป็นห้องไม่สะดวกต่อการควบคุมดูแลเอกสารบนโต๊ะทำงานของเลขาธิการ เช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับการใช้พื้นที่ทำงานอัครเลข

๔. แนวทางการแก้ปัญหา พื้นที่ทำงานสำหรับรองผู้ว่า ควรประกอบด้วย ห้องทำงานส่วนตัวซึ่งควรมีพื้นที่ตามที่กำหนดในมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการในขนาดพื้นที่ทำงานของข้าราชการระดับเดียวกันเท่ากับ ๓๐ ตารางเมตรรวมพื้นที่ของน้ำส้วมส่วนตัว เพื่อความเหมาะสมกับฐานะและความสะดวกในการปฏิบัติงานตามลักษณะงานของผู้บริหารระดับสูง โดยควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานภายในห้องทำงานส่วนตัว เช่นเดียวกับห้องทำงานส่วนตัวผู้ว่า ทางเข้าออกของห้องทำงานส่วนตัวรองผู้ว่า ควรเข้าถึงได้โดยตรงจากพื้นที่ทำงานเลขาธิการ ซึ่งควรมีพื้นที่เท่ากับ ๔ ตารางเมตรรวมทั้งพื้นที่พักรอสำหรับบุตรหรือเข่าพบรองผู้ว่า จำนวน ๕-๖ คนขนาดพื้นที่ประมาณ ๖ ตารางเมตร รวมเป็นพื้นที่สำหรับเลขาธิการและการรับรองบุตรหรือเข่าพบรองผู้ว่า ๗ ประมาณ ๑๔ ตารางเมตร พื้นที่ส่วนนี้ควรมีลักษณะการจัดความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ตามที่แสดงในรูปที่ ๔.๗

รูปที่ ๔.๓ แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ทำงานรองผู้ว่าราชการจังหวัด และพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของอาคารศาลากลางที่เกี่ยวข้อง

๓. ปัญหาการใช้พื้นที่ทำงานปลัดจังหวัด

ก. การวิเคราะห์ปัญหา จากการศึกษาพื้นที่ทำงานสำหรับรองผู้ว่าฯ ชั้นในภายหลังจากที่โคกฉนวนมาแล้ว โดยมีจำนวนหลายจังหวัดที่ใช้ห้องทำงานปลัดจังหวัด ความที่กำหนดในแบบมาตรฐานเป็นพื้นที่ทำงานสำหรับรองผู้ว่าฯ และจัดพื้นที่ทำงานปลัดจังหวัดไว้ในพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของอาคารศาลากลางทำให้เกิดปัญหาทางคานต่าง ๆ จากความเห็นของหัวหน้าแผนกภายในที่ทำการปกครองที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์สรุปได้ว่าการใช้พื้นที่ส่วนนี้มีปัญหาทางคานต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างที่ทำการปกครองกับห้องทำงานปลัดจังหวัด พื้นที่ทำงานเลขานุการไม่สะดวกต่อการรับรองผู้รอพบปลัดจังหวัด และพื้นที่ทำงานเลขานุการไม่เหมาะสมต่อการรักษาความลับทางเอกสาร โดยทุกปัญหามีระดับความสำคัญปานกลางเท่ากันทุกปัญหา (มีขยฐานของระดับความสำคัญเท่ากับ ๒) (ตารางที่ ๔.๑๖) ปัญหาทางคานต่าง ๆ มีสาเหตุของปัญหาสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงปัญหาการใช้พื้นที่ทางนปลัดจังหวัด

ปัญหา	ระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด								มัธยมศึกษา
	จันทบุรี	ชัยนาท	นครนายก	ปทุมธานี	พิจิตร	ยโสธร	ระยอง	สุพรรณบุรี	
ความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างที่ทำการปกครองกับห้องทำงานปลัดจังหวัด	๒	๒	๑	๑	๒	๒	๐	๒	๒
พื้นที่ทำงานเลขานุการไม่สะดวกต่อการรับรองผู้รอมปลัดจังหวัด	๔	๔	๔	๐	๐	๐	๒	๒	๒
พื้นที่ทำงานเลขานุการไม่เหมาะสมต่อการรักษาความลับทางเอกสาร	๒	๔	๔	๒	๒	๒	๐	๒	๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑) ปัญหาความไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างที่ทำการปกครอง

กับห้องทำงานปลัดจังหวัด จากการพิจารณาระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด พบว่า มีจังหวัดระยองจังหวัดเดียวที่ไม่มีปัญหานี้ สำหรับจังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหามากไต่แกจังหวัดนครนายกและปทุมธานี (ระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๓) ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ มีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับปานกลางเท่ากับทุกจังหวัด (ระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๒)

จากการพิจารณาลักษณะของพื้นที่ทำงานส่วนนี้จะเห็นได้ว่า ในจังหวัดระยอง ซึ่งไม่มีปัญหาที่มีที่ตั้งห้องทำงานปลัดจังหวัดอยู่ภายในที่ทำการปกครอง ส่วนจังหวัดอื่น ๆ มีที่ตั้งห้องทำงานปลัดจังหวัดอยู่นอกที่ทำการปกครองทุกจังหวัด โดยมีจังหวัดชัยนาท และนครนายกที่ห้องทำงานปลัดจังหวัดอยู่ในที่ตั้งงานที่กำหนดในแบบมาตรฐาน ตำแหน่งที่ตั้งดังกล่าวมีระยะห่างจากที่ทำการปกครองโดยเฉพาะในจังหวัดนครนายกซึ่งกำหนดพื้นที่ของที่ทำการปกครองไกลจากห้องทำงานปลัดจังหวัดมาก สำหรับในจังหวัดอื่น ๆ มีที่ตั้งห้องปลัดจังหวัดอยู่ในพื้นที่สำนักงานทั่วไป ห้องทำงานปลัดจังหวัดในจังหวัดเหล่านี้ จะอยู่ติดกับพื้นที่ของที่ทำการปกครองโดยมีการติดต่อระหว่างพื้นที่ผ่านทางระเบียบทางเดินทั่วไป อย่างไรก็ตามความแตกต่าง ๆ ของที่ทำการปกครองในจังหวัดเหล่านี้ไม่รวมอยู่รวมกันเป็นสัดส่วนในพื้นที่เดียวกัน

จากความเห็นของหัวหน้าแผนกในที่ทำการปกครองสรุปได้ว่า ห้องทำงานปลัดจังหวัดและที่ทำการปกครองควรติดต่อกันได้โดยตรง เพื่อสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดจังหวัดและการปฏิบัติงานที่ทำการปกครอง

๒) ปัญหาพื้นที่ทำงาน เลขานุการปลัดจังหวัดไม่สะดวกต่อการรับรอง

บัตรขอปลัดจังหวัด จากการพิจารณาระดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ พบว่า มีจำนวน ๓ จังหวัดที่ไม่มีปัญหานี้ ไต่แกจังหวัดปทุมธานี หังงาและยโสธร สำหรับจังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับปานกลางไต่แกจังหวัดระยองและสุพรรณบุรี (ระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๒) ส่วนในอีก ๓ จังหวัดที่เหลือมีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับมีปัญหามากเท่ากับทุกจังหวัด (ระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๔)

จากการพิจารณาลักษณะของพื้นที่ทำงานส่วนนี้สรุปได้ว่า ในจังหวัดที่ไม่มีปัญหาที่มีการจัดเตรียมพื้นที่ทำงานเลชานูการไว้ในลักษณะเป็นห้องในบริเวณหน้าห้องทำงานปลัดจังหวัด ส่วนในจังหวัดที่มีระดับความสำคัญในระดับปานกลาง ในจังหวัดระยองมีการจัดพื้นที่ทำงานเลชานูการไว้ในพื้นที่ทำการปกครอง และในจังหวัดสุพรรณบุรีมีการจัดพื้นที่ทำงานเลชานูการในลักษณะเป็นห้องแคบมีพื้นที่น้อยมาก สำหรับจังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับที่มีปัญหามาก ในจังหวัดจันทบุรีมีการจัดพื้นที่ทำงานเลชานูการในลักษณะเดียวกับจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนในจังหวัดชัยนาทและนครนายกมีการจัดพื้นที่ทำงานเลชานูการไว้ในบริเวณพื้นที่ทางเดินหน้าห้องปลัดจังหวัด

จากความเห็นของหัวหน้าแผนกภายในที่ทำการปกครองสรุปได้ว่า ควรมีการจัดเตรียมพื้นที่รับรองผู้มาติดต่อราชการกับปลัดจังหวัดไว้ภายในพื้นที่ทำงานเลชานูการ เพื่อความสะดวกต่อการรอตบปลัดจังหวัดในกรณีที่มีผู้เข้าพบรายอื่นอยู่ในห้องปลัดจังหวัด หรือการติดต่อระหว่างปลัดจังหวัดไม่อยู่ภายในห้องทำงานเป็นต้น

๓) ปัญหาพื้นที่ทำงานเลชานูการปลัดจังหวัดไม่เหมาะสมต่อการป้องกันความลับทางเอกสาร จากการพิจารณาระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัดพบว่า มีเพียงจังหวัดระยองจังหวัดเดียวที่ไม่มีปัญหานี้ และมีจำนวน ๒ จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับที่มีปัญหามากได้แก่จังหวัดชัยนาทและนครนายก (ระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๔) ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ นอกจากนั้นมีระดับความสำคัญของปัญหาในระดับปานกลางเท่ากันทุกจังหวัด (ระดับความสำคัญของปัญหาเท่ากับ ๒)

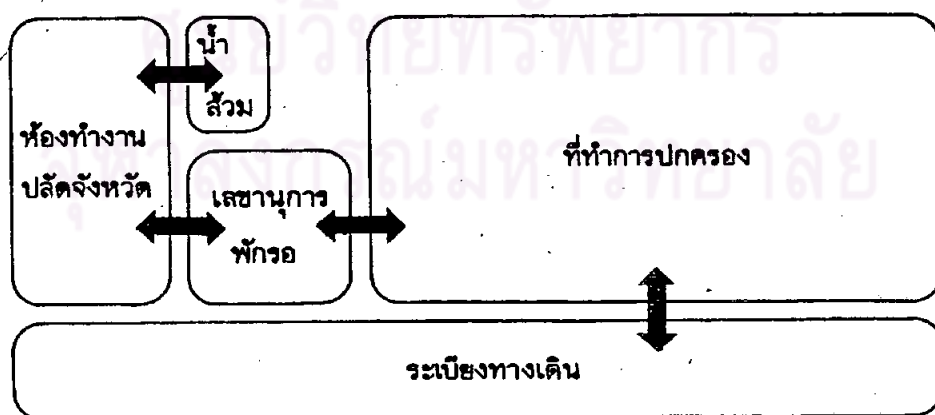
จากการพิจารณาลักษณะของพื้นที่ทำงานส่วนนี้จะเห็นได้ว่า ในจังหวัดระยองซึ่งไม่มีปัญหานี้ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ทำงานเลชานูการอยู่ในที่ทำการปกครอง สำหรับจังหวัดที่มีปัญหาในระดับปานกลางเป็นจังหวัดที่มีการจัดเตรียมห้องทำงานเลชานูการไว้ในบริเวณหน้าห้องทำงานปลัดจังหวัด ส่วนในจังหวัดที่มีปัญหามากได้แก่จังหวัดชัยนาทและนครนายก เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ทำงานเลชานูการอยู่ในบริเวณพื้นที่ทางเดินหน้าห้องทำงานปลัดจังหวัด

จากความเห็นของหัวหน้าแผนกในหัวหน้าการปกครองสรุปได้ว่า ปัญหาที่มีสาเหตุของปัญหาในลักษณะเดียวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ทำงานอีกนร และเลขานุการรองผู้ว่าฯ เนื่องจากพื้นที่ทำงานเลขานุการมีลักษณะไม่เป็นห้องทำให้ไม่สะดวกต่อการดูแลเอกสารบนโต๊ะทำงานของเลขานุการ

ข. แนวทางการแก้ปัญหา พื้นที่ทำงานปลัดจังหวัดควรประกอบด้วยห้องทำงานส่วนตัวซึ่งควรมีพื้นที่ตามที่กำหนดในมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการในขนาดพื้นที่ทำงานของข้าราชการในระดั้มเดียวกันเท่ากับ ๓๐ ตารางเมตรรวมพื้นที่ห้องน้ำส้วม เพื่อความเหมาะสมกับฐานะและความสะดวกในการปฏิบัติงานตามลักษณะงานของผู้บริหารระดับสูง โดยควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานภายในห้องทำงานส่วนตัว เช่นเดียวกับห้องทำงานผู้ว่าฯ และรองผู้ว่าฯ ทางเราออกห้องทำงานปลัดจังหวัดควรเข้าถึงได้โดยตรงจากพื้นที่ทำงานเลขานุการ ซึ่งควรมีการจัดเตรียมพื้นที่ทำงานเลขานุการพร้อมด้วยบริเวณรับรองในขนาดพื้นที่เท่ากับพื้นที่ทำงานเลขานุการของผู้ว่าฯ พื้นที่ส่วนนี้ควรเข้าถึงได้โดยตรงจากที่ทำการปกครอง โดยมีลักษณะการจัดความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ตามที่แสดงในรูปที่ ๔.๒

รูปที่ ๔.๒ แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ทำงานปลัดจังหวัดและพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของอาคารศาลากลางที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการไร้พื้นที่ทั่วไปในอาคารศาลากลาง

จากการสำรวจในเมืองค้นพบว่า มีปัญหาเกิดขึ้นจากการไร้พื้นที่ทั่วไปในอาคารศาลากลาง ในส่วนที่เกี่ยวกับการไร้พื้นที่ส่วนทางเดิน พื้นที่ห้องน้ำส้วม และพื้นที่ทั่วไปในอาคารศาลากลาง โดยแก้ปัญหาทางเราออกอาคารศาลากลางไม่สะดวก ปัญหาตำแหน่งห้องน้ำส้วมไม่เหมาะสม และปัญหาจำนวนห้องน้ำส้วมไม่เพียงพอ

๑. การวิเคราะห์ปัญหา จากการประเมินระดับความสำคัญของแต่ละปัญหาคังกล่าว (ตารางที่ ๔.๑๑) พบว่าปัญหาค่าตำแหน่งห้องน้ำส้วมไม่เหมาะสมเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญของปัญหาสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ (มัธยฐาน ๑.๗๘) ส่วนปัญหาจำนวนห้องน้ำส้วมไม่เพียงพอ และปัญหาทางเราออกอาคารศาลากลางไม่สะดวก เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญรองลงมาตามลำดับ (มัธยฐานเท่ากับ ๐.๖๐, ๐.๕๘ และ ๐.๑๗ ตามลำดับ) แต่ละปัญหามีสาเหตุและระดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัดดังนี้

ก. ปัญหาทางเราออกอาคารศาลากลางไม่สะดวก ปัญหานี้เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญน้อยมาก โดยมีจำนวน ๑ จังหวัดที่ไม่มีปัญหานี้ได้แก่จังหวัดจันทบุรี พังงาและสุพรรณบุรี และจำนวน ๑ จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาใกล้เคียงกับค่ามัธยฐานได้แก่จังหวัดระยอง ยโสธร และนครนายก ($\bar{x} = ๐.๑๖, ๐.๑๘$ และ ๐.๒๖ ตามลำดับ) ส่วนที่เหลืออีก ๒ จังหวัดเป็นจังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหามากกว่าค่ามัธยฐานมากได้แก่จังหวัดปทุมธานีและชัยนาท ($\bar{x} = ๐.๗๒$ และ ๒.๑๖ ตามลำดับ)

จากการสำรวจพบว่าในจังหวัดชัยนาทและปทุมธานีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหามากกว่าจังหวัดอื่น ๆ เป็นจังหวัดที่มีจำนวนทางเราออกอาคารและลักษณะพื้นที่ทางเดินภายในอาคารศาลากลางผิดไปจากที่กำหนดตามแบบมาตรฐาน โดยในจังหวัดชัยนาทมีการปิดกั้นทางเราออกบริเวณมุขด้านข้างของอาคารทั้ง ๒ ข้าง ซึ่งเป็นมาตรการรักษาความปลอดภัยของจังหวัดตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทยหลังการเกิดกรณีระเบิดอาคารศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งแต่ละจังหวัดมีแนวทางปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวที่แตกต่างกันออกไปตามที่กล่าวแล้วในบทที่ ๑ (หัวข้อการ

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงระดับปัญหาการใช้พื้นที่ทั่วไปของอาคารศาลากลาง ๔ จังหวัด

ปัญหา	ค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัด (\bar{x})								มัธยฐาน
	จันทบุรี	สุโขทัย	นครนายก	ปทุมธานี	พังงา	ยโสธร	ระยอง	สุพรรณบุรี	
ทางเข้าออกอาคารไม่สะดวก	๐.๐๐	๒.๑๖	๐.๒๖	๐.๗๒	๐.๐๐	๐.๑๘	๐.๑๖	๐.๐๐	๐.๑๗
ตำแหน่งห้องนำสวมนไม่เหมาะสม	๒.๐๐	๑.๘๔	๐.๕๔	๑.๗๒	๒.๐๐	๒.๕๐	๑.๓๔	๐.๖๖	๑.๗๘
จำนวนห้องนำสวมนไม่เพียงพอ	๑.๐๐	๐.๓๐	๐.๕๐	๐.๗๒	๐.๕๖	๐.๓๖	๐.๓๔	๐.๐๐	๐.๓๘

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จักทางเราออกมายังบริเวณศาลากลาง) ส่วนจังหวัดปทุมธานีมีการขยายตัวของสำนักงาน
ออกมาอีกในบริเวณระเบียงทางเดินชั้นล่างของอาคารศาลากลาง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าปัญหานี้มีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงจำนวน
ทางเราออกอาคารและลักษณะพื้นที่ทางเดินภายในอาคารตามที่กำหนดไว้ในแบบมาตรฐาน
ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจำนวนทางเราออกและลักษณะพื้นที่ทางเดินตามที่กำหนดในแบบมาตรฐาน
อาคารศาลากลางมีความเหมาะสมกับลักษณะการใช้พื้นที่อาคารที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ข. ปัญหาตำแหน่งห้องน้ำส้วมไม่เหมาะสม เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญ
ในระดับปานกลาง ถึงแม้ว่าระดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละจังหวัดจะมีความแตกต่างกัน
($\bar{x} = 0.66$ ถึง 2.40) แต่มีจำนวนถึง ๖ จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหาใน
ระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกต่อความไม่เหมาะสมของตำแหน่ง
ห้องน้ำส้วม ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการกำหนดตำแหน่งห้องน้ำส้วมไว้ในบริเวณโถง
ทางเราคานหน้าของอาคารทำให้เกิดความรู้สึกไม่มิดชิด ไม่น่าดูและมีระยะไกลจาก
พื้นที่บริเวณชั้นวางของอาคารทั้ง ๒ ชั้น

ค. ปัญหาจำนวนห้องน้ำส้วมไม่เพียงพอ ปัญหาจำนวนห้องน้ำส้วมไม่
เพียงพอเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญน้อย และเป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญน้อย
ในทุกจังหวัด ($\bar{x} = 0.00$ ถึง 1.00) โดยมีจังหวัดสุพรรณบุรีจังหวัดเดียวที่ไม่มีปัญหานี้
มีจำนวน ๒ จังหวัดที่มีระดับความสำคัญของปัญหามากกว่าค่ามัธยฐานมากโตแก่จังหวัด
ปทุมธานีและจันทบุรี ($\bar{x} = 0.75$ และ 1.00 ตามลำดับ) ส่วนในอีก ๕ จังหวัดที่เหลือ
มีระดับความสำคัญใกล้เคียงกับค่ามัธยฐาน

เมื่อพิจารณาจากพื้นที่ห้องน้ำส้วมต่อคนและจำนวนสุขภัณฑ์ต่อจำนวนผู้ใช้อาคาร
ในอาคารศาลากลางแต่ละจังหวัด (ตารางที่ ๑.๑๔) จะเห็นได้ว่าจังหวัดต่าง ๆ
ส่วนใหญ่มีจำนวนโถส้วมและที่ปัสสาวะต่อคนใกล้เคียงกับจำนวนที่กำหนดตามมาตรฐาน
อาคารประเภทที่ทำการของทางราชการ ยกเว้นจังหวัดจันทบุรีและสุพรรณบุรีซึ่งมี
จำนวนโถส้วมและที่ปัสสาวะน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดตามมาตรฐานดังกล่าวมาก ปัญหาที่
เกิดขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่มีระดับความสำคัญน้อย ยกเว้นจังหวัดจันทบุรี

และปัญหาอื่นซึ่งมีระดับความสำคัญของปัญหามากกว่าจังหวัดอื่น ๆ สำหรับจังหวัด
สุพรรณบุรีถึงแม้จะมีจำนวนโศกสวและที่ปัสสาวะตอกคนน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดตาม
มาตรฐานแต่ไม่มีปัญหา เกิดขึ้นในจังหวัดนี้

การที่ปัญหามีระดับความสำคัญของปัญหาน้อยทั้งในจังหวัดที่มีจำนวนโศกสว
และที่ปัสสาวะตอกจำนวนผู้ใช้อาคารน้อยกว่าและมากกว่ามาตรฐาน รวมทั้งการที่ไม่มี
ปัญหานี้ในจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนโศกสวและที่ปัสสาวะตอกจำนวนผู้ใช้
อาคารน้อยกว่ามาตรฐานมาก อาจเป็นไปได้ว่าปัญหามีสาเหตุมาจากจำนวนผู้ใช้ห้อง
ประชุมใหญ่ ถึงแม้จะเห็นได้ว่าปัญหานี้ไม่เกิดขึ้นในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่ไม่
มีห้องประชุมใหญ่ภายในอาคารศาลากลาง

สำหรับอ่างล้างมือซึ่งทุกจังหวัดมีจำนวนเท่ากับที่กำหนดในแบบมาตรฐาน
จากการสำรวจพบว่ามีจำนวน ๘ จังหวัดที่มีจำนวนอ่างล้างมือต่อจำนวนผู้ใช้อาคารน้อย
กว่าที่กำหนดตามมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของทางราชการ ยกเว้นจังหวัด
ยโสธรที่มีจำนวนเท่ากับที่กำหนดตามมาตรฐานดังกล่าว การที่จังหวัดต่าง ๆ มีจำนวน
อ่างล้างมือน้อยกว่ามาตรฐานอาจทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้ เช่นเดียวกับกรณีของโศกสว
และที่ปัสสาวะตอกที่กล่าวมาแล้ว

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการที่จำนวนสุขภัณฑ์ตามที่กำหนดในแบบ
มาตรฐานอาคารศาลากลางและที่เป็นอยู่ภายในอาคารศาลากลางทั้ง ๔ จังหวัดมีจำนวน
ไม่เพียงพอ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการใช้ห้องประชุมใหญ่ โดยเฉพาะ
จำนวนอ่างล้างมือซึ่งมีจำนวนน้อยกว่ามาตรฐานมาก อย่างไรก็ตามเนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้น
มีระดับความสำคัญน้อย การที่จะแก้ปัญหาขึ้นด้วยการเพิ่มจำนวนสุขภัณฑ์ให้มีจำนวนเพียงพอ
ตามมาตรฐานจึงไม่คุ้มกับการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการนี้

สำหรับจำนวนสุขภัณฑ์ตามที่กำหนดในมาตรฐานอาคารประเภทที่ทำการของ
ทางราชการซึ่งกำหนดให้มีโศกสว ที่ปัสสาวะและอ่างล้างมือในอัตราส่วนที่ เท่ากันอย่างละ
๑ ที่ต่อจำนวน ๒๕ คนนั้น เมื่อพิจารณาจากจังหวัดที่อาคารศาลากลางมีอัตราความหนาแน่น
การใช้พื้นที่อาคารตามปกติได้แก่ จังหวัดชัยนาท นครนายกและยโสธร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มี

ปัญหานี้ในระดัมนับว่ามีปัญหามาก จึงอาจกล่าวได้ว่าจำนวนสูงเกินตามมาตรฐานดังกล่าว
เหมาะสมสำหรับใช้เป็นมาตรฐานในการกำหนดจำนวนสูงเกินในอาคารศาลากลางและ
อาคารที่ทำการอื่น ๆ ของทางราชการ

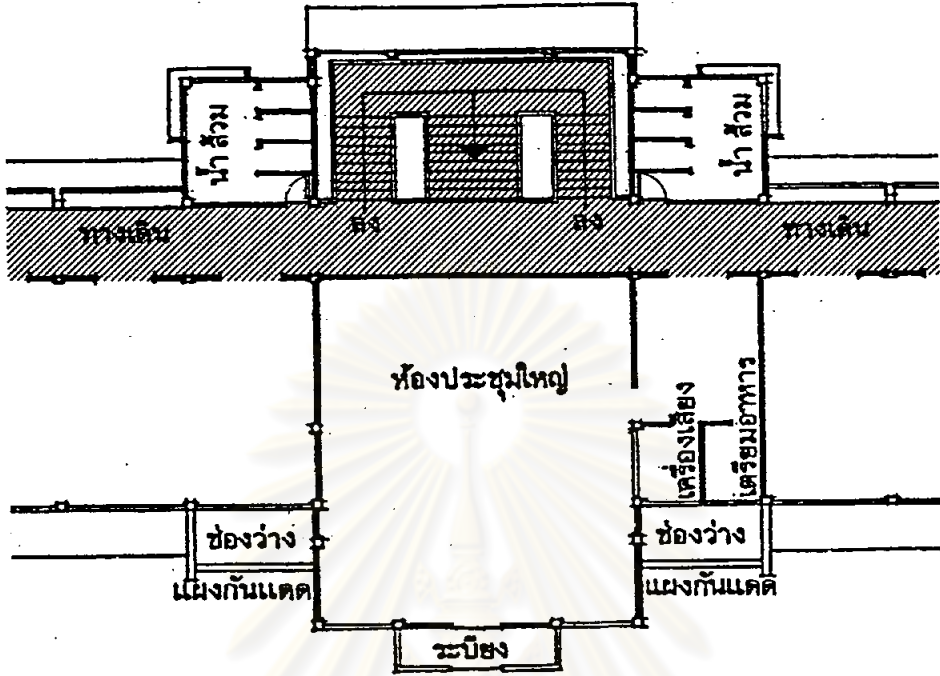
๒. แนวทางการแก้ปัญหา

ก. การแก้ปัญหาทางเข้ ออกอาคารศาลากลางไม่สะดวก จากสาเหตุ
ของปัญหาตามที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า การไร้พื้นที่อาคารศาลากลางทองการ
ความสะดวกในการเชื่อมโยงพื้นที่ภายในอาคารกับพื้นที่กิจกรรมอื่น ๆ ที่อยู่ภายนอกอาคาร
เช่นที่จอดรถและอาคารพิศุเป็นต้น สำหรับปัญหาที่มีสาเหตุจากการกำหนดมาตรการ
รักษาความปลอดภัยด้วยการควบคุมทางเข้ ออกอาคารศาลากลางนั้น เป็นมาตรการที่
ไม่เหมาะสม เนื่องจากการรักษาความปลอดภัยควรดำเนินการในพื้นที่ทุกส่วนของผัง
บริเวณศาลากลาง จึงจะเห็นได้จากกรณีการระเบิดศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ซึ่งไม่ได้เป็นเหตุกาณ์ที่เกิดขึ้นภายในอาคารศาลากลาง แต่เป็นการวางระเบิดในรถใน
บริเวณที่จอดรถซึ่งอยู่ติดกับอาคารศาลากลาง ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการเข้
ออกอาคารศาลากลางจึงควรกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยด้วยการควบคุมทางเข้
ออกผังบริเวณศาลากลาง

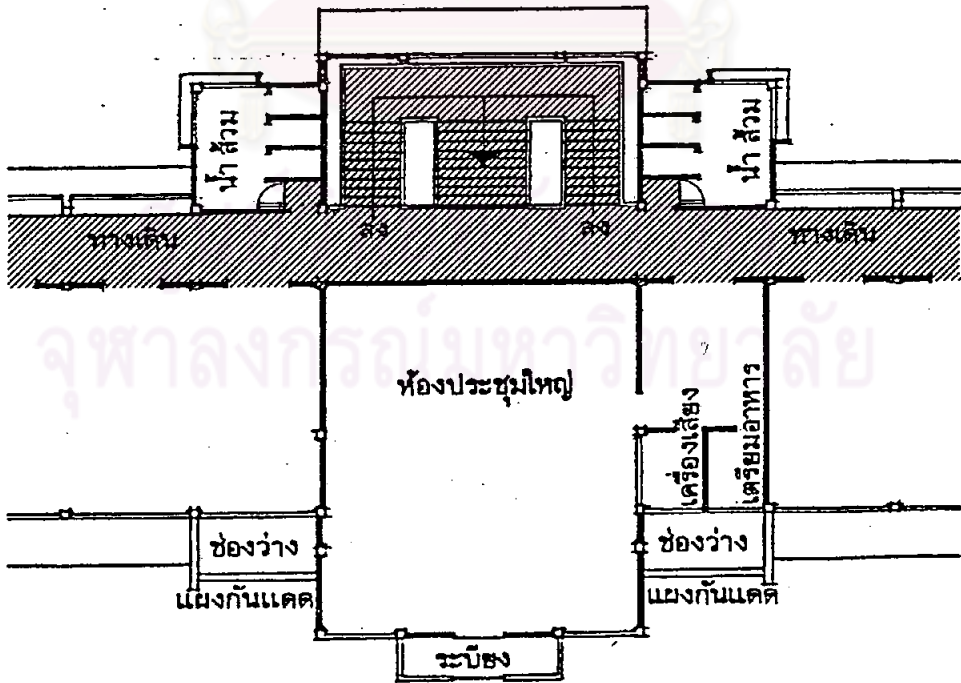
สำหรับปัญหาที่เกิดจากการปิดกั้นพื้นที่ระเบียงทางเดินเพื่อใช้เป็นพื้นที่สำนักงาน
เป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากพื้นที่อาคารศาลากลางไม่เพียงพอ การแก้ปัญหาจำเป็นต้อง
ขยายพื้นที่อาคารศาลากลางเพิ่มขึ้น

ข. การแก้ปัญหาตำแหน่งห้องน้ำส้วมไม่เหมาะสม ตำแหน่งของห้องน้ำ
ส้วมในบริเวณโถงทางเข้ คานหน้าของอาคารศาลากลาง เป็นตำแหน่งที่เป็นศูนย์กลาง
การบริการซึ่งสะดวกต่อการไร้ของเจ้าหน้าที่ภายในอาคารศาลากลางและประชาชนที่มา
ติดต่อราชการ อีกทั้งเป็นตำแหน่งที่ใกล้กับห้องประชุมใหญ่ จึงอาจกล่าวได้ว่าตำแหน่ง
ของห้องน้ำส้วมในบริเวณดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อการอำนวยความสะดวกในการไร้
พื้นที่อาคาร สำหรับปัญหาที่เกิดจากความรู้สึกไม่มิดชิดและไม่น่าดูนั้น อาจแก้ปัญหาโดย
การย้ายตำแหน่งห้องน้ำส้วม หรือการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งทางเข้ ออกห้องน้ำส้วมทั้ง ๒

รูปที่ ๔.๔ แสดงการแก้ปัญหาความรู้สึกไม่ปลอดภัยและไม่มีชีวิตด้วยการเปลี่ยนแปลง
ตำแหน่งประตูห้องน้ำส้วม

แปลนแสดงตำแหน่งประตูห้องน้ำส้วมเดิม
มาตราส่วน ๑ : ๒๕๐

แปลนแสดงการปรับปรุงตำแหน่งประตูห้องน้ำส้วม
มาตราส่วน ๑ : ๒๕๐

วิธีดังกล่าวจึงเหมาะสมที่จะดำเนินการพร้อมกับการขยายพื้นที่อาคารศาลากลางเท่านั้น
อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาในเมืองก็สามารถทำได้โดยการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย
ในตำแหน่งของประตูหน้าสาม ซึ่งอยู่ติดกับระเบียบทางเดินโดยการจัดโครงสร้างเข้า
หน้าขนาดพื้นที่ การวางเมตรระหว่างระเบียบทางเดินกับประตูหน้าสาม ซึ่งจะ
ทำให้ความรู้สึกไม่น่าดูและไม่มึนทึบจนมองได้ (รูปที่ ๔.๔)

ส่วนปัญหาที่มีสาเหตุจากตำแหน่งหน้าสามไกลจากพื้นที่อาคารบริเวณ
ด้านข้างทั้ง ๒ ข้างของอาคารศาลากลางนั้น การเพิ่มจำนวนหน้าสามในบริเวณ
พื้นที่มุขด้านข้างทั้ง ๒ ข้างในขนาดพื้นที่อาคารที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะทำให้จำนวน
หน้าสามและสุขภัณฑ์มากเกินความจำเป็น อีกทั้งประโยชน์ที่จะได้มีเพียงเล็กน้อย
ซึ่งไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย การเพิ่มจำนวนหน้าสามในบริเวณมุขด้านข้างและในพื้นที่อื่น ๆ
ในอาคารศาลากลาง ควรเป็นการเพิ่มพร้อมกับการเพิ่มพื้นที่อาคารศาลากลาง

ค. การแก้ปัญหาจำนวนหน้าสามไม่เพียงพอ ตามที่ได้อ้างแล้ว
ว่าปัญหามีระดับความสำคัญและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการ
ใช้ห้องประชุมใหญ่ ดังนั้นการแก้ปัญหานี้จึงควรดำเนินการตามที่กล่าวในหัวข้อการ
แก้ปัญหาตำแหน่งหน้าสามไม่เหมาะสม โดยจัดทำเป็นโครงการพร้อมกับการเพิ่ม
พื้นที่อาคารศาลากลาง

การกำหนดจำนวนสุขภัณฑ์สำหรับหน้าสามที่จะดำเนินการพร้อมกับการ
ขยายพื้นที่อาคารศาลากลางนั้น ควรกำหนดจำนวนสุขภัณฑ์ตามมาตรฐานอาคารประเภท
ที่ทำการของทางราชการตามที่ได้อ้างแล้ว

